Hvorledes Halvor blev Prest.

P. O. Strömme.

Hvorledes Halvor blev prest

Fortælling af

P. O. Strømme

Decorah, Ia.
"Decorah-postens" damptrykkeri
1893

Indhold.

Første Del.

Anden Del.

En velstaaende Nykommer.

Søren Helgeson kom til Amerika i Begyndelsen af 50-Aarene. Man sagde om ham, at han ikke eiede andet, end det han gik og stod i; og det var paa en vis Maade sandt. Men i Virkeligheden var han dog en rig Mand. Han havde rigtignok ingen Penge; men han havde det, som var mere værd. Han havde en udmerket Helse, store Legemskræfter, en god Samvittighed, et freidigt Sind og en aldeles udmerket Appetit. Han saa ud i Verden gjennem et Par ærlige graa Øine, af hvilke der lyste Livsglæde og et ubetvingeligt Mod. Han frygtede Gud, men ingen Mand, og var sin egen Herre.

Han havde desuden hjemme i Tudal, Telemarken, en Skat, som han ikke vilde have byttet bort for hele Amerika. Paa en liden Husmandsplads i Ly af Gaustafjeldet var der en frisk og fager Jente, som, før han reiste fra Norge, havde lovet ham, at hun, saasnart det paa nogen Maade lod sig gjøre, vilde flytte efter. Han skulde bare først faa sig et Hjem i den nye Verden og sende hende en Emigrantbillet; og det kunde jo ikke tage lang Tid for en saa spræk ung Mand i det rige Amerika, hvor der var Guld i Dynger, og hvor man trængte til dygtige Arbeidere.

Søren syntes nok, det var haardt at maatte reise fra Signe. Men da det bare var saavidt, at han med den yderste Nød kunde faa skrabet sammen Penge nok til selv at komme over til det forjættede Land, var der ingen anden Udvei. Signe havde i al Hemmelighed fældt endel Taarer ved Tanken paa

Skilsmissen; men da Dagen kom, og Søren i Følge med nogle af Granderne skulde drage afsted nedover til Skien for der at gaa ombord paa et Seilskib for Amerika, holdt hun sig rigtig tapper. Hun forærede ham en Nistetine og et Silkelommetørklæde; og saa sagde hun bare: "Havde vi saasandt havt Penge nok, vilde jeg helst have været med straks. Men vi faar vel vente, og saa faar du ha Farvel da, Søren."

Det var paa den Tid ingen Spøg at reise over Havet. De var Helte de norske Rydningsmænd, som i de Dage havde Mod og Kjærlighed til at forlade sine fattige Hjem mellem Fjeldene og søge Brød for sig og sine i, hvad der for dem var en fuldstændig fremmed Verden, og som her grundlagde det nye Norge, det vi har taget i Arv og kjender og elsker som det bedste blandt hundrede Riger.

Søren og hans Reisefæller havde det ikke videre lysteligt under Overfarten, det er vist og sandt. De Dage, Veiret var behageligt, var det endda ikke saa værst; thi da kunde Konerne ialfald have den Fornøielse at sidde med sine syge Børn oppe paa Dækket og sole sig og graate. Og naar det var rigtig pent, kunde de endog tage sig sammen og snakke lidt om de Hjem, de havde forladt, og spekulere over, hvorledes det kom til at se ud i Amerika. Men naar de i Styggeveir maatte holde sig nedenunder i Stanken og blandt Utøiet og der prøve paa at stagge Børnenes Skrig og tvinge ned i sig selv og i de smaa lidt af den tørre Reisekost, var det—jaja, den, som har prøvet det, vil ikke længes efter at faa levet det op igjen.

Søren var Sjælen ombord under den lange Reise. Det var ikke saa farligt med ham, som bare havde sig selv at sørge for. Han var vistnok de første Dage saa jammerlig sjøsyg, at han troede, han skulde kaste op Taaneglene sine. Men selv dette

var dog paa sin Vis et Gode; thi paa den Maade sparede han paa Kosten. Men senere hen blev han saa frisk igjen, at han magelig kunde have spist Kapteinen.

Søren havde Tro paa, at han skulde gjøre det godt i Amerika, og han hjalp de andre med at holde Modet oppe.

Ellers gik han mest og drømte om, at han allerede havde en vakker Gaard med megen Eiendom af stort Kvæg og smaat Kvæg og mange blanke Dalere paa Kistebunden, og at han havde Signe i sine Arme.

Det var da fortvilet, saa sent det gik med at komme frem. Det samme endeløse Hav Dag efter Dag og Uge efter Uge. Det var til at blive gal over, at Vinden ikke kunde blæse fra nogen anden Kant end fra Vest. Søren blev næsten syg af Længsel efter, at dette Dagdriverliv dog engang maatte faa en Ende, og at han kunde faa Anledning til at vise Amerikanerne, hvilken Arbeidskar han var. Han saa paa sine store Næver og rettede sin sterke Ryg og kjendte sig istand til at rydde sig en slig Gaard, at der ikke fandtes Mage til den i hele Telemarken. Han maatte snart kunne spare sammen nok til at faa Signe over. Saa var jo det vigtigste Maal naaet. Saa vilde han arbeide og spare, saa hun kunde faa det godt. Bare man dog engang vilde komme frem, saa han fik begynde! Selv det gamle Middel, at klore i Skibets Mast og plystre efter Vind, hjalp ikke. Ialfald kom Svaret ikke, før efter to Ugers Forløb; og det kunde saaledes hænde, at Vinden havde indfundet sig alligevel, selv om Søren ikke havde umaget sig derfor.

Endelig efter tretten lange Uger kom det gode Fartøi frem til Quebec.

Der var naturligvis ikke en af Følget, som kjendte Landets Sprog, og de havde kun høist utydelige Begreber om, hvor de

skulde hen. De vidste bare, at de skulde til et Sted, som kaldtes Wisconsin, hvor enkelte af deres Sambygdinger allerede havde slaaet sig ned, og hvor der skulde være overordentlige Herligheder. Mange af Emigranterne havde saadan omtrent samme Forestilling om Amerika som den, der senere fandt et humoristisk Udtryk i Sangen om Ole Bulls Koloni i Pennsylvania:

"I Ole-Oleana der er det godt aa væra,
I Norge vil jeg ikke mere Slavelænken bæra.

Der stegte Smaagriser de flyver om saa flinke,
Og forespør sig høflig, om nogen vil ha Skinke.

Og Høna verper Eg saa store som et Stabur,
Og Hanen melder Tia som et otte Dages Slagur.

Og Maanen den er fuld hver Kveld, det er sikkert,
Jeg ligger just aa glor paa'n med Flaska te Kikkert.

Og to Daler Dagen du faar for aa svire,
Og er du rigtig dcven, kan det hænde du faar fire".

Ja, de skulde til Wisconsin; men hvor det var henne, og om det var et Prestegjeld, eller om det maaske var næsten saa stort som hele Telemarken, det vidste de ikke.

De blev dog ført videre som en Flok Sauer, og fortumlede af alt det nye oa vidunderlige, de havde seet, og af den lange og trættende Reise stod de endelig paa Bryggen i Milwaukee.

Der mødtes mange af Slegtninge eller Venner, som allerede havde været et Aar eller to i Landet. Men disse saa da virkelig ikke ud, som om de endnu havde faaet Tag i sin Del af de store Rigdomme, som her laa ophobede. De fleste af dem var tvertimod saa fillede, som de aldrig havde været det i det fattige Norge. Og saa gik de og rystede af "Ægeren", som havde huseret slemt med dem.

De fleste af Nykommerne skulde til Slegt eller andre

Kjendinger i Muskego, hvor der allerede i nogle Aar havde været en blomstrende norsk Nybygd.

Anne Landsværk, en af Sørens medreisende, havde sin Mand i Amerika og var nu kommen efter ham. Han var kort Tid efter Bryllupet reist afsted for at skabe sig et Hjem og havde efterladt Konen i velsignede Omstændigheder. Nu kom hun efter med Spædbarnet. Hun havde under Reisen været vekselvis bedrøvet og overstrømmende glad og havde det travlt med Gisninger om, hvordan Ole havde det, om han vilde møde hende i Milwaukee, om han vilde synes, at Veslegutten var vakker, og andet saadant.

Da hun nu endelig stod i Milwaukee, saa hun frem for sig med taarefyldte Øine, thi ingen Ole havde mødt hende. Søren, som under Reisen saa ofte havde været hende til Hjælp, stod nu ved Siden og trøstede hende, saa godt han forstod. Og der kom jo Ole selv bent hen imod dem. Han tog bare sin Kone i Haanden, og saa saa de to hinanden i Øinene og skjalv og var glade. Og saa maatte hun naturligvis straks vise ham Barnet. Med hvilken Salighed løftede hun ikke Plagget fra dets Ansigt og holdt den lille Tingest op mod Ole og spurgte, om han vilde have kjendt sit Barn, om han havde fundet det paa Veien. Mand og Kone var saa inderlig lykkelige, at de syntes, Verden dog var meget bedre, end de paa lang Tid havde tænkt sig den. Ole hilsede ogsaa hjertelig paa Søren, hvem han kjendte godt; og Anne kunde ikke blive træt af at fortælle, hvor snil Søren havde været mod hende, hvorledes han have hjulpet hende med Barnet, og hvorledes han havde holdt hendes Mod oppe, dengang hun var saa ræd, da der var en saadan fæl Storm. Thi selv var han ikke ræd nogen Verdens Ting.

Ole havde mødt frem med Kjøregreier for at hente sin Familie. Medens han nu stelte med at faa Reisetøiet læsset og ventede paa, at Okserne skulde faa i sig lidt Hø, tog Søren en Tur op igjennem Byen og glode omkring sig.

Milwaukee var dengang ikke nogen stor By; men den overgik da iallefald Skien, som var det likeste, Søren havde seet i Norge. Hvad der imidlertid slog ham mest var, at Amerikanerne igrunden slet ikke var saa meget forskjellige fra Folk i Norge. De havde omtrent samme Størrelse og saa ellers ud, som om de godt kunde have talt Norsk. Husene var heller ikke saa meget anderledes end de, han havde seet før. Det var ham næsten umuligt at faa det ind i sit Hoved, at han virkelig befandt sig i den nye Verden, og at det brede Hav laa mellem ham og Signe. Gid han havde havt hende med sig, tænkte han. Og saa tænkte han paa, hvor uhyre godt det skulde være at faa spise sig ordentlig mæt, noget han ikke havde gjort paa tre Maaneder. Hans store og sterke Krop trængte til anden Kost end den Niste, han havde havt med sig.

Han fandt Veien tilbage til Ole og Anne, som nu var færdige til at drage afsted til Muskego. Han skulde for det første være med dem hjem, og saa skulde han se sig om efter Arbeide. Anne satte sig oppi Vognkassen, og saa bar det afsted. Det gik ikke fort. Ole gik foran Okserne med en lang Svøbe i Haanden og raabte "Ha" og "Gee" og "Golong", saa Søren og Anne var forbausede over, at han allerede var bleven saa flink i Engelsk.

Vognen, de kjørte med, var værd at se paa to Gange. Den var en høist primitiv Affære. Ole havde gjort den selv, og der fandtes ikke Jern i den. Hjulene var fire tykke Skiver, som Ole havde saget af en Træstamme. I Midten paa hver

Skive var der boret et Hul for Akslerne, som stak ud saa langt, at der udenfor Hjulene var Plads til et lidet Hul, hvori der stod en Træpinde forat holde Greierne sammen. Paa Akslerne laa en simpel Kasse, med en Bordende tversover til Sæde.

Denne tarvelige Kjøregreie gik tungt og skreg stygt. Men den var billig og ikke saa værst endda paa de sumpige Veie. Den var de første Nybyggeres gode Ven og gik under Navnet "Kubberul".

Med denne Stas sled Ole og Følge sig fremover, indtil de midt paa Natten naaede Hjemmet, som laa ved en vakker Skoglund, i hvilken Ole selv havde fældet de Trær, af hvilke den lille Hytte var tømret op. Okserne spændtes fra, og Ole samlede sig frem ind i Huset og fik tændt et Lys, som bestod af en Fille lagt op i en Skaal med Fedt. Stygt og simpelt var alting; men for Ole var dog Hytten forvandlet til et Palads, da han nu sad paa Bænken og saa Anne sidde paa Sengekanten med Barnet ved Brystet.

Allerede næste Dag begyndte Søren at hjælpe Ole med Rydningsarbeidet, medens Anne stelte i Huset, som om hun havde været der hele sit Liv.

Længere ud paa Sommeren kom Søren i Tjeneste hos en amerikansk Storfarmer ved Honey Creek. Han viste sig snart at være en ualmindelig dygtig Arbeider. Han var vant med at slide. Som ung Gut havde han mistet begge Forældre og havde siden den Tid stadig arbeidet ude. Han var nu bare lidt over 20 Aar gammel, var sterk og villig og blev snart saa flink til at svinge "Krillen", at Mr. Newman mange Aar derefter kom det ihu og pleiede at sige, at havde man bare slige Folk som den norske Gutten, der havde arbeidet for ham nogle Aar før Krigen, saa havde Høstemaskiner været overflødige.

Madmoderen syntes nok, han var en fæl Storæder; men Mr. Newman mente, at aad han for to, saa arbeidede han ogsaa for to.

Hos disse Folk forblev Søren etpar Aar. Den første Vinter, da han ikke havde det saa travelt som om Sommeren, lagde han sig ordentlig efter at lære Engelsk. Ligesom i alt, han tog sig fore, tog han ogsaa her fat med alle sine Kræfter. Lærerinden i den offentlige Skole lige ved boede i Mr. Newmans Hus. Hun syntes, det var morsomt at snakke med den store, lyslette Nykommeren og var derfor villig til om Kveldene at hjælpe ham med hans Sprogstudier. I Skolehuset var der ogsaa en Tid en Aftenskole, som han besøgte sammen med andre voksne. Mange gjorde Nar af ham for hans Klædedragt og hans besynderlige Sprog. Han tog det i Regelen med Ro. Men blev de for nærgaaende, kunde det hænde, at han brugte endel Kraftudtryk. Gik det undertiden altfor vidt med de andres Munterhed paa hans Bekostning, tog han dem sommetider, saaledes som man gjorde det i Telemarken, og lagde dem i Marken, saa det dundrede.

Hans Løn var det første Aar bare 5 Dollars om Maaneden, saa det var lidet han kunde spare sammen. Men det næste Aar blev det lidt bedre, saa han endelig kunde bede Mr. Newman om af hans Tilgodehavende at tage det nødvendige til en Emigrantbillet, som straks blev sendt afsted til Signe, der paa den lille Husmandsplads oppe i Tudal gik og ventede saa snart paa den. Da dette var udrettet, følte Søren sig stolt og lykkelig.

Men et Hjem maatte han jo have at byde Signe, naar hun kom. I Muskego og Omegn var alt offentligt Land optaget; men længere nordpaa ved "Indilandet" var der endnu

Land at faa for intet. Der var inde i tætte Skogen en begyndende norsk Nybygd, som senere fik Navnet Springville. Der havde nogle af Sørens bekjendte fra Reisen slaaet sig ned, og did drog nu ogsaa han afsted. Reisen var billig, thi han foretog den tilfods og bar sine Eiendele med sig i en Sæk. Han var dygtig træt, da han den fjerde Dags Aften naaede frem til Ole Kjeldalen, som var Springvilles første Mand. Foruden ham boede der allerede inde i Skogen en hel Del staute Nordmænd. Der var Ole Skogen, og Lia, og Børthe og Sigvat Halvorson, en Slegtning af ham, som senere blev den første norske Farmer, der blev Medlem af de For. Staters Kongres. Og saa var der Hallingen, Thoten-Brødrene, Thrond Valdris og Hatlevik-Ola, og den, som burde været nævnt først, nemlig Klemetsrud, bekjendt for sin store "Gudfrygtelighed." En af hans Sønner blev, som bekjendt, senere en af de ledende Prester i Hauges Synode, medens hans Datter Liv blev gift med den i sin Tid endnu mere bekjendte Lægprædikant, Ole Maaseryg kaldet.

I dette Settlement tog vor Ven Søren Helgeson 160 Acres Land, tæt bevokset med vakker Egeskog. Han tømrede sig straks en liden Hytte og begyndte at rydde Skogen omkring den. Tanken paa, at han ryddede et Hjem for sig og Signe gav ham dobbel Arbeidskraft, og han sled som en Slave baade sent og tidlig. Naar Dagsarbeidet sent om Natten var endt, gik han gjennem Skogen bort til Ole Kjeldalen og fik Kveldsmad, bestaaende af Kornmelsgrød og Melk; og saa lagde han sig oppe paa Loftet og slogs med Myggen, indtil han blev træt nok til at sove tiltrods for dens Stikken.

Saa fik han en Dag Bud om, at Signe, Gud velsigne hende, allerede var kommet frem til Muskego, og, hvad der

næsten var endnu bedre, at hun med en Familie derfra straks kunde faa Følge op til Springville.

Søren arbeidede og længtede og drømte, og en Kveld han kom bort til Kjeldalsfolkene, saa han, at noget var hændt. Konen, som sad og melkede, sagde til ham: "Hvem tror du er her?" og saa vilde hun ikke sige mere. Søren traadte ind i den lille Stue; men der var ingen inde. Jo, der var noget bagom Døren; og da han saa efter, stod Signe der, vakker og lykkelig med Taarer i Øinene. Norske Folk af den Klasse, som de tilhørte, har det ikke meget med at kjærtegne hinanden. Selv Mand og Kone kan ofte leve sammen Aar efter Aar i inderlig Kjærlighed uden en eneste Gang at veksle et Kys. Om Manden kom hjem efter flere Ugers Fravær, sagde han bare "Gudag," og dermed var det gjort. Vi kjender en Gut, som, da han var 12 Aar gammel, maatte reise fra Hjemmet forat være borte i to Aar; men Moderen tog ham bare i Haanden og sagde: "Farvel da, Gutten min." Men da han var reist, længtede hun sig syg efter ham.

Søren og Signe sagde bare "Gukveld" og saa paa hinanden; men glade var de. Signe saa sig stolt paa den høie, sterke Mand, der havde lagt sig til et blondt Skjeg siden sidst, og der nu med blanke Øine fortærede hende fra Top til Taa. Han kunde ikke se sig mæt paa hende. Hun var ogsaa pen, det kunde ingen negte. Næsten lidt for trivelig og rund; men hun havde regelmæssige Træk, svært mørkt Haar og et Par Øine, hvori der laa Trofasthed og Kjærlighed nok til at spolere ti Mænd. Søren følte nok sterk Lyst til at tage hende op til sit Bryst; men det turde han ikke; han fik vente.

Nu kom de andre ind, og man hørte med maalløs Interesse alt det, som Signe kunde fortælle fra Kjendinger i det gamle Land.

Bethel Menighed.

Næste Dag fulgte Signe med Søren over til hans og hendes fremtidige Hjem og hjalp ham med at sætte det istand. De vilde gjerne have holdt Bryllup straks; men det slemme ved Sagen var, at der ikke fandtes nogen Prest paa Stedet. Ole Kjeldalen gav Søren Medhold i, at der ikke var anden Udvei, end at de fik gaa til en amerikansk Fredsdommer og lade sig borgerlig vie, eller "square" sig. Men dette likte ikke Signe. Hun var ikke sikker paa, om hun paa den Maade vilde blive "rigtig" gift. Og Thrond Knudson, Valdrisen, som havde reist saa meget, paastod endog ligefrem, at saadan "squaring" ikke var andet end Hedenskab, som aldrig vilde have været tilladt af Presten hjemme i Slidre, det var endda Presten Harbitz.

Her var gode Raad dyre. Men der kom snart Hjælp; thi det var ikke mange Dage, før der blev sendt Bud rundt i Husene, at nu næste Søndag skulde en virkelig norsk Prest komme til Springville og holde Gudstjeneste i Ole Kjeldalens Hus og paa samme Tid søge at faa dannet en Menighed.

Det var en stor Festdag for Nybyggerne, den Dag de saaledes fik komme sammen for første Gang i det nye Hjem og høre en Prædiken af en norsk-luthersk Prest. Mange havde baade et og flere Børn, som ikke havde "faaet Navn," og som de nu bragte med sig. Aldrig før havde Salmesang lydt saa vakkert i deres Øren. De sang med allesammen. De sang i alle Tonearter, og de holdt ikke Takt. Gunhild Knudson var tre Ord agterud for de andre, da de blev færdige med første Vers, saa

hun sang "og Himlen i-i-inde" aldeles alene. Men det gik for det samme. Den eneste, som tog Forargelse, var Klemetsruden, som alt længe havde vidst, at Gunhild ikke var et vakt Guds Barn, og at hendes Sang derfor ikke var andet end "et lydende Malm og en klingende Bjelde." De andre var glade og syntes, de var hjemme igjen i det kjære Norge. Og da Past. Preus traadte frem og begyndte sin Prædiken, lyttede alle med baade Øren og Mund. De kunde jo ogsaa straks se, at han var en rigtig Prest; thi han havde nøiagtig samme Dragt som Presterne i Gamlelandet. Den Stas, han brugte, den sorte Kjolen og Pibekraven var Bevis for, at han var "Staspresт," ligesaa god, som om han hørte til den norske "Staskirke."

Han talte lunt og enfoldig, om at man heller ikke her i den nye Verden kunde leve af Brød alene; og han formanede til, at man først og fremst skulde se til at faa bevaret Fædrenes Tro.

Det var jammerligt, som de skreg de Børn, som skulde til Daaben. Der var stegende varmt i Stuen, og Mødrene havde stafet de arme smaa Tingester ud, saa godt de kunde, med alleslags Klædesplag, saa de nok maatte undskyldes, om de jamrede sig. Presten kunde ikke holde for baade Næse og Øren og paa samme Tid udføre sin Embedspligt; saa der var ingen anden Udvei; han maatte taale det.

Ikke længere end disse, som havde Børn til Daaben, havde været i Amerika, havde de dog lært saa meget, at de ikke maatte give sine Børn ærlige norske Navne. Man var saa bange for, at Yankeerne ikke kunde udtale dem. Og saa forandrede man Ingeborg til Isabelle, Kari til Kate, og et saa godt Navn som Sigrid blev til Sarah eller Sallie, medens en stakkars Gutunge, som skulde opkaldes efter sin Bedstefader Harald, fik glæde sig i Navnet Horace.

Da Gudstjenesten var slut, og man havde faaet sig lidt Mad, samledes Mændene igjen forat tale om Dannelsen af en Menighed. Past. Preus forklarede, hvorledes man her maatte gaa frem under de frikirkelige Forhold.

Jo, alle vilde være med paa at faa en Menighed istand. De maatte jo have Prest, forat deres Børn kunde faa Navn og blive konfirmerede; ellers vilde de jo blive rene Hedninger. Thrond Knudson havde vistnok sine Tvivl om, hvorvidt Daab og saadant var nødvendigt i Amerika, hvor der var saa meget Land, som ikke tilhørte noget Prestegjeld, og hvor der virkelig skulde findes Folk, som ikke var døbte, men dog havde Navn alligevel, hvordan ialverden de nu havde faaet dem. Men han vovede sig ikke til at sige noget om det. Han slog bare paa, at han nok kunde havt Lyst til at vide, hvad Presten Harbitz vilde have tænkt om det hele Stel. Og saa var der Nils Klemetsrud, som i Norge havde været paavirket af den vestlandske Vækkelse. Han var en meget from Mand baade i sit Liv og i sin Tale, især da i sin Tale, og han havde under Prædikenen faaet sin sterke Tvil om, hvorvidt Past. Preus var omvendt. Presten havde ialfald ikke fældt nogen Taare; og saa havde han endog læst op en Del af sin Prædiken af et Stykke Papir. Det saa saaledes ud til, at han havde forladt sig bare paa sin boglige Lærdom.

Klemetsrud havde ellers Mistanke til alle disse hersens "Statspræsterne" og vilde helst, at man skulde have henvendt sig til Elling Eielsen. Men da han vidste, han ikke fik Medhold af de andre, fandt han det rettest at føie sig. De tilstedeværende Mænd satte nu sine Navne under et Dokument, hvorved de erklærede, at de sluttede sig sammen om Dannelsen af Bethel norsk-evangelisk lutherske Menighed i Springville, Wisconsin.

Det var paa et hængende Haar, at det havde gaaet istaa med Menighedsdannelsen. Thi det blev først foreslaaet, at Menighedens Navn skulde være Hitterdal, da de fleste af Medlemmerne var fra den Dal i Norge. Men da blev der Leven. Thrond Knudson var nemlig fra Valdres. Han var en liden laaghalt Mand med et stridigt Sind og Hovedet fuldt af Griller og Overtro. Han havde vinglet sig bort til Springville fra det nye Valdrissettlement ved Manitowoc og var den eneste Valdris paa Stedet, hvorfor han ogsaa ofte kaldtes bare "Valdrisen".

Han erklærede nu, at hverken han eller Gunhild, Kjærringen hans, vilde være med i en Menighed, som kaldte sig Hitterdal. Heri støttedes han af Klemetsruden, for hvem dette var en Samvittighedssag. Han troede ikke, at Hitterdal var noget kristeligt Navn; og han forlangte, at Menigheden skulde kaldes Bethel; thi det var et Navn, som Guds Børn havde kjært. Thrond støttede dette Forslag. Han vidste rigtignok ikke saa akkurat, hvad Bethel skulde betyde; havde aldrig hørt det Ord før. Men saa meget kunde han ialfald skjønne, at der ikke i dette Navn laa skjult nogen Fornærmelse mod ham som Valdris. Og Valdriserne var da ligesaa bra Folk som Telemarkingerne; de skulde bare have hørt Presten Harbitz prædike! Han stod vist ikke tilbage for nogen i Norges Land. Han kunde have faaet hvilket Kald han vilde; men Valdris var godt nok for ham.

For Freds Skyld gik de andre ind paa at kalde Menigheden Bethel, skjønt Preus var saa ugudelig, at han lige op i Klemetsruds aabne Ansigt sagde, at det ikke var nogen Synd at kalde en Menighed med Navnet Hitterdal.

Saa var da det Skjær klaret og Menigheden dannet med

Kjeldalen, en af Thoten-Karene og Klemetsrud som Forstandere. Ved disses Valg var der taget det tilbørlige Hensyn til Nationaliteten; thi de repræsenterede henholdsvis Telemarken, Thoten og Stavangerkanten.

Det var en bitter Skuffelse for Thrond-Knudson, at ikke han blev valgt. Men han bed Ærgrelsen i sig for det første, idet han trøstede sig med, at de andre ikke havde bedre Udsigter til at komme ind i Himlen, de end han, ialfald ikke den Thotningen, som bevislig var slem baade til at drikke og bande, og som desuden var saa henfalden til Kortspil, at det var et Ordsprog. Man fortalte saaledes, at Okserne hans fornylig en Kveld kom hjem fra Byen af sig selv, medens Manden laa igjen og sov ved Byveien. Og da etpar af Naboerne fandt ham og vilde vække ham, sagde han i Søvne bare: "Hadde jeg vidst, du vilde spelle saa, saa havde jeg lagt paa Dama lel." Naar en saadan Mand kunde vælges til Menighedsforstander, maatte nok Thrond ogsaa have været god nok til det.

Den nye Menighed kunde ikke tænke paa at faa sig fast Prest for det første; men den fik Løfte om, at Past. Duus skulde besøge den tre eller fire Gange om Aaret.

Efter Gudstjenesten og Menighedsmødet, da de fleste var gaaet hjem, gik vor Ven Søren Helgeson frem til Past. Preus og bad om at faa snakke med ham.

Ja, det lod sig gjøre. Hvad var det, han vilde?

Jo, han skulde bare høre, om Presten vilde være saa snil at udføre en liden Forretning for ham, han havde nemlig tænkt at "forandre sig." Presten troede først, han her havde for sig en ydmyg Synder, som vilde forandre sit Liv; men saa gik det op for ham, at det var noget andet, det gjaldt. Sagen var snart greiet; thi Kjeldalsfolkene kunde bevidne, at alting

var i Orden. Saa stod da Søren og Signe frem og egteviedes.

Ole Kjeldalen havde endog med egne Hænder for Anledningen gjort en Skammel, der med et Lagen bredt over tjente som Knæfald, saa der var intet, som manglede. Den eneste Knude var, at Signe svarede Nei, da hun blev spurgt, om hun vidste sig fri for, at hun ikke havde givet nogen anden Mandsperson, som nu levede, sin Egteskabstro, som dette kunde være til Hinder. Men da Spørgsmaalet blev forklaret for hende, svarede hun Ja.

Om Aftenen drog de nygifte hjem til sit, og Søren var saa stolt som en Konge.

Huslig Lykke.

Det Hjem, ind i hvilket Søren Helgeson førte sin unge Brud, var at se paa tarveligt nok. Det laa inde i den mørke Skog med bare et lidet Stykke ryddet Jord rundt Huset, og selv paa dette lille Stykke stod de store, sorte Stuverne endnu igjen, indtil Rødderne skulde raadne saavidt, at man ved Hjælp af et Par Okser og en Kjetting kunde faa veltet dem op af Jorden. Huset var, som alle de andre i Settlementet, tømret op af svære Egestammer, og havde bare et Værelse med et Loft oppe under Mønet. Det hele Møblement var etpar hjemmegjorte Krakker, et ditto Bord, en Kogeovn og borte i det ene Hjørne, under Stigen, som førte op til Loftet, en Seng. I Gulvet var der en Luge, som førte ned til et lidet Hul, der tjente som Kjelder. Ved Døren var der til Væggen spigret en lav Hylde, paa hvilken der stod et Vaskevandsfad med et Stykke gul Sæbe ved Siden af. Oppe under Bjelkerne var der ogsaa en Hylde til at lægge Spiger, Borvinde, Bile og andet Verktøi paa. Og saa borte ved Ovnen en anden Hylde til Kjøkkentøiet. Klæderne hang paa Væggen eller laa i Kisten ved Enden af Sengen. Paa Bordet laa der en Bibel, som Signe havde bragt med fra Norge, og en anden Bog, som kaldtes "De Helliges evige Hvile", hvilke Bøger maatte lægges bort paa Sengen, naar Bordet skulde dækkes.

Dette var hele Herligheden; men de to, som eiede den, eiede ogsaa Tro og Haab og, hvad større er, Kjærlighed, saa de havde nok. De var ogsaa dygtige og flittige, saa de strax

begyndte at komme sig fremover. Søren var desuden en vel oplyst Mand, der satte en Ære i at lære det nye Lands Forholde at kjende, saa han straks blev en af Stedets ledende Mænd. Da Townet blev organiseret, blev han derfor, trods sin unge Alder, valgt til Fredsdommer, og lidt efter lidt blev han enslags juridisk Raadgiver for sine Naboer, idet han skrev deres Gjældsbevíser, udfærdigede Skjøder og andet saadant. Han var redelig i al sin Færd og var agtet af alle.

Vinteren efter Brylluppet var Signe, Stakkar, ikke altid rigtig frisk. Maden vilde ligesom ikke smage hende, især da om Morgenen. Det var nu ogsaa bare Flesk og Poteter bestandig undtagen om Kvelden; da havde man Kornmelsgrød. Sommetider Søren kom ind, traf han hende med Graad i Øinene. Udpaa Vaaren blev hun bedre; men da man kom midt ud i Sommeren, kunde hun ikke længere hjælpe til med Arbeidet ude paa Marken. Som hun en Kveld stod med Armene overkors under Brystet og saa paa Manden, medens han ryddede Ugræs af Potetesageren, fik hun pludselig ondt og sagde: "Det er bedst, Søren, at du henter Gunhild Knudson." Søren hjalp hende ind i Huset, og saa løb han det forteste, han kunde, over til Valdrisens Hus. Da han kom i saadan Fart, skjønte nok den kloge Gunhild, hvad der var paafærde. Hun var straks færdig og fulgte ham med en Flaske Kamferbrændevin i Haanden.

Gunhild var Bygdens eneste virkelige Jordemoder. Der var nok Kari Sandbakken, som enkelte Gange havde formastet sig til at optræde i den Egenskab; men Gunhild kunde ikke for sit Liv begribe, hvorledes nogen, som vidste, hvor let det kunde gaa galt, alligevel kunde betro sig til en saadan Trænæves Behandling.

Gunhild havde megen Glæde af sit Kald og var stolt af sin Dygtighed. Aldrig var hun ellers saa inderlig fornøiet, som naar hun kunde sidde med en Kaffeskaal balanceret paa Fingerspidsene og fortælle alle Enkeltheder ved det sidste saadanne Sygdomstilfælde, hvor hun havde fungeret. Hun havde en Moders Hjerte ligeoverfor de mange Børn, hun havde hjulpet ind i Verden. Naar de vokste op, gav hun dem gode Raad, idet hun altid begrundede sin Ret dertil ved at sige: "Jeg er nu ogsaa den første, som saa dig; det var jeg, som tog imod dig, da du kom til Verden."

I det foreliggende Tilfælde gik det godt, skjønt Søren, ret som det var, blev ræd og vilde tage Flugten, saa Gunhild rigtig maatte skjænde paa ham, fordi han var saa daarlig til at hjælpe hende, den store Stymperen han var.

Da Gunhild den næste Dag havde faaet en Jente til at stelle om Signe, tog Søren igjen fat paa Arbeidet blandt Poteterne. Noget alvorligere end før var han, og han stansede ofte i Arbeidet og saa ud for sig. Og saa maatte han mange Gange gaa bort og se ind gjennem Døren, om Signe og Gutungen sov.

Rygtet om, hvad der var hændt, kom snart ud; thi Gunhild gjorde sig straks Erinde til forskjellige af Naboerne og fortalte, at Signe havde faaet sig en Søn. Han var, sagde hun, svært stor og frisk, skjønt hun troede, han var kommen nogle Dage for tidlig; noget som uden Tvil skrev sig fra den Skræk, Signe fik, den Kveld hun var alene, og Klemetsruden kom ind paa Hjemveien fra Byen og var lidt paa en Kant og havde sat sig til at graate, fordi Søren ikke havde fundet Herren. Signe havde ved den Anledning anstrengt sig over Kræfter med at faa Klemetsrud til at gaa sin Vei.

Nabokonerne var saa venlige, at det i Førstningen gik smaat for Signe med at komme til Kræfter igjen. Hver Dag kom en hel Del af dem paa Besøg. De havde altid med sig et Fad Fløderød, eller, som de kaldte det "Rommegraut", og somme af de bedste bragte ogsaa hjemmebrygget Øl. Og saa sad de og nødede den syge Kone til at spise, medens de morede hende med at fortælle sine egne Erfaringer under lignende Omstændigheder.

Med al denne Godhed havde man nær lagt den arme Kone i Graven. Hun maatte jo ialfald smage paa Grøden, som hver bragte med. Og det var tung Kost. Den smager saa inderlig godt; men man blir mæt, længe før man har faaet nok. Og jo federe den var, des gjildere skulde det være. Den maatte ialfald være slig, at den kunde "smøre sig" i Gryden. Og saa heldte man endda lidt Fedt ovenpaa og strøede brunt Sukker og Kanel paa det hele.

Men Signe var sterk, saa hun tiltrods for al den udviste Godhed dog kom sig. Snart var hun oppe igjen og tog fat paa Husstellet. Naar saa hun og Søren om Kveldene sad alene, var al Sorgen glemt, medens de i stille Lykke betragtede Gutten, som laa ved Signes Bryst og tog dygtig til sig. Aldrig havde Søren seet saa vakkert et Syn. Han kneb Barnet i Ansigtet, og strøg Moderen over Haaret og kjendte sig som Verdens rigeste Mand. Nu vilde han arbeide, saa det havde Skik. Signe skulde faa det godt. Han vilde aldrig tale et uvenligt Ord til hende, og naar Gutten vokste op, skulde han sendes i Skole og blive udlært til Prest eller Prokurator eller noget andet stort, saa ingen skulde kunne drømme om, at han var Søn af en norsk Gut, som kom til Amerika uden en Daler i Lommen.

Det traf sig saa heldigt, at der snart kom Besked om, at Past. Duus skulde komme og holde Gudstjeneste; og saa fik da Søren og Signe sin Gut til Daaben, hvori han fik Navnet Halvor. Gunhild Knudson, som havde taget imod ham, var ogsaa den, som bar ham til Daaben, noget hun altid satte Pris paa. Hun var Gudmoder til næsten alle Naboernes Smaabørn.

Saa blev der holdt Barselsgilde, som Skik var. Efter Gudstjenesten fulgte Presten og en hel Del af Naboerne med hjem til Søren og trakteredes med Fløдегrød.

Saa da det led ud paa Kvelden, kom der flere og flere saadanne, som ikke var indbudne. Til Barsel kunde hvemsomhelst komme; men det var da Forstaaelsen, at de skulde bringe med en Gave til Barnet, et Klædesplag eller en Sum Penge, eftersom hvers Stilling gjorde det rimeligt og passende.

Mændene sad sammen ude ved Væggen, og som sædvanlig var det Thrond Knudson, som førte Ordet. Han var gruelig uvidende og havde den dermed følgende Lettroenhed. Forresten havde han overordentlig Respekt for boglig Lærdom. Især havde han den største Agtelse for Søren, som allerede kunde læse og skrive Engelsk. Thrond forpligtede sig paa, at han, hvis han havde saadan Lærdom som Søren, ikke vilde gaa og trælle som en simpel Farmer. Han vilde reise til Byen og tjene Penge som Græs. Thrond havde ellers en hel Del naturlig Kløgt, havde været borte i noget af hvert og vidste Raad for alleslags Sygdomme, især da hos Kreaturene. Det Middel, som han fornemmelig anbefalede, var Spikerolje, til hvilken han havde en ligefrem rørende Tillid. Han havde, da han var paa Manitowoc-Kanten ofte været sammen med Indianerne, om hvem han kunde fortælle mangt rart. Han likte

ikke deres Maade at leve paa, men pleiede at undskylde dem ved at sige: "Men saa skal de rigtignok være nedstammet fra Hedninger."

Om Presten troede han fuldt og fast, at han havde Svartebogen og kunde gjøre, hvad han vilde, og at der ikke fandtes den Ting under Solen, som han ikke vidste.

Denne Søndags-Kveld var Thrond rigtig i sit Es. Han fortalte blandt meget andet denne Rispe:

Det var endda Aaret, før jeg reiste til Amerika, saa var det jeg og en anden Gut, som grov en Brønd, og dybt nede i Jorden fandt vi en Kasse og inde i Kassen en liden Flaske, og i Flasken var der et Dyr omtrent saa stort som Veslefingen min. Vi tog Flasken til Presten; det var endda Presten Harbitz, og spurgte ham, haa i Jøssunavn det var for et Dyr. Og saa sendte Harbitz den til Kristiania; og snart kom den tilbage med streng Befaling fra Regjeringen og Professorerne, at vi maatte for Guds Skyld ikke aabne Flasken, men grave den ned igjen."

"Hvad var det for noget i den Flasken da?" spurgte Pastor Duus.

"Aa, du ved nok, hvad der var i Flasken, du, som Prest er."

"Nei, jeg ved virkelig ikke, saa du kan ligesaavel fortælle det."

"Aa, du ved det nok. Det var naturligvis en liden Dævelson, som var i Flasken. Men nok er det, at Presten Harbitz havde os til at grave den ned igjen, og det var netop Aaret, før jeg reiste til Amerika."

Da Presten ud paa Kvelden var reist sin Vei, kom Moroen igang. Hans Skogen havde Felen sin med og satte sig til at

stemme op, medens Stuen blev ryddet, saa de unge kunde faa danse. Klemetsrud mente, det havde været bedre, om man vilde tænke paa sin udødelige Sjæl; men ingen vilde høre paa ham.

Da Gulvet var ryddet, gik Mændene først en for en bort til Sengen og lagde bort i den sine Gaver til Barnet. Enkelte, som vilde vise, hvilke Karer de var, gav op til fem Daler; men ellers var en Daler det almindelige. Saa begyndte de unge at danse. Signe maatte selv være med i første Dans, forat vise, at hun var lige flink som før. Det hørte med til Skikken.

Imens sad de fleste af Mændene ude og drak og sang Viser. Thrond kunde en, som han kaldte for "Valdrisvisen", og som gjorde megen Lykke. Visens Helt som nylig var kommen til Amerika, kunde fortælle, hvorledes han havde vist Yankeerne Prøver paa Valdrisens Arbeidsdygtighed og derved indlagt sig Hæder og Ære. Men det Vers, man morede sig mest over, var et om, hvor flink han havde været til at lære Engelsk, skjønt det nok i Førstningen ofte gik galt:

"Thi naar Yentien spurde, ko e heite,
Raakt' det jamt, at e svara o Yes, san".

Den gik paa Melodien "Dei vil altid klaga aa kjyta," saa alle kunde være med i Omkvædet.

Saa kunde gamle Hatleviken i sit slæbende Sognemaal synge en Vise, hvoraf de to første Vers var:

"Kom hid nu i Venner, som lyster at hø-øre,
Nu vil jeg fremføre for eder en Sang:
Jeg kalder dem Venner, som Tungen kan rø-øre,
Endskjønt jeg er bare en Bonde af Stand.

Nu har jeg prøvet, hvad Salomon si-iger,
Tro ei en Kvinde, det gaar dig ei an;

Han lod sig ogsaa forføre af Kvinder,
Endskjønt han var bare en Bonde af Stand, san".

Saa var der endnu en Vise, som alle kunde synge, da den var lavet af en Versemager paa selve Stedet og skildrede det og dets Folk. Den betragtedes som et Mesterstykke og begyndte saaledes:

"Sonnafør Baklestulen der æ ein Ø,
Som Folk kalla Kuba, den høir te Ola Bø;
Aa længer su paa Ranten, der lever au' ein Man,
Han æ Søn te Halvor Kjeldalen, det veit eg æ sandt".

Medens Dansen inde blev mere støiende, blev der ogsaa blandt Mændene ude Uro. Mange af dem havde bragt med Alkohol, som de blandede i det hjemmebryggede Øl; og saa da de fik lidt i Toppen, begyndte de at give hinanden Fanteord. Blandt de tilstedeværende var Ole Findreng. Om han gik der det Rygte, at han engang skulde have stjaalet et Bryne og en "Clevis" fra en Plog paa Naboens Mark, hvorfor han gik under Klængenavnet "Tjuveruggen." Nu kunde ikke Aanun Strand lade være at egle sig ind paa ham ved gjentagende at lade falde nogle forblommede Ord om. at der til en Plog hørte en "Clevis", og at en Brynesten ogsaa var en meget nyttig Gjenstand. Han gjorde sig rigtig venlig og spurgte med troskyldig Mine: "Hosse trur du, Ola? Trur du, at et Bryne kan flyde paa Vandet?"

Saa røg de to op at slaaes, og der blev et fælt Spetakel. Kvinderne skreg og bad nogen se til, at ingen blev skamferet. Søren tog fat i de kjæmpende og bad dem om at være Folk; og da dette ikke hjalp, slængte han dem begge bort paa Marken paa hver sin Kant.

"Tjuveruggen" havde faaet den værste Medfart og blødte sterkt. Men da han havde vadsket af sig og faaet sig en Dram,

bandte han paa, at han kunde have givet Aanun Juling, hvis der bare havde været lyst nok, saa han kunde se.

Da Folket endelig havde taget fat paa Hjemveien, og Søren og Signe var kommet iseng, sagde hun: "Jeg synes ikke der er nogen Moro i saadanne Lag."

"Ja, det har du saamen Ret i," sagde Søren, "men det er saa rart med det med første Barnet. Man maa spandere. Men nu skal det ogsaa være slut. Jeg vil ikke oftere have sligt Spetakel i mit Hus."

Saa sagde Signe lidt usikkert: "Du Søren, du holder vel ikke paa at blive glad i det sterke?"

"Nei," sagde Søren, "det gjør jeg da ikke. Kanske jeg kom til at drikke lidt for meget ikveld; men det skal være sidste Gangen; det lover jeg dig, Signe."

Og det Løfte holdt han.

Sorg.

Søren Helgeson havde været saa heldig at faa fat i et godt Stykke Land; men det var et svært Arbeide at faa det ryddet.

Da han imidlertid var utrolig flittig, blev den ryddede Mark omkring Huset stadig større, og det tegnede til, at hans Drøm om Rigdom skulde blive til Virkelighed. Indimellem de mange Egestuver plantede han Poteter og Mais og saaede Havre og lidt Hvede; og det gik fremad, og han og Konen følte sig glade og taknemmelige, at de havde fat Bo i det nye Land. Hjemlængselen, som gjorde Hugen saa saar det første Aar eller to, var gradvis bleven slidt væk. Men saa fik Søren et Knæk, som han aldrig forvandt.

Da vesle Halvor var to Aar gammel, og Signe igjen var i velsignede Omstændigheder, hændte det en Kveld, at hun blev stanget i Siden af en af Okserne, saa Søren maatte bære hende ind og lægge hende bort i Sengen. Manden sprang igjen afsted og hentede Gunhild Knudson, og da han kom tilbage, laa Signe i de heftigste Smerter. Straks efterat Gunhild kom tilstede, blev Barnet født; men Gunhilds øvede Øie saa snart, at det ikke kunde leve. Hun fik straks fat i en Skaal med Vand og hjemmedøbte det. Hun vilde ikke for nogen Ting i Verden have det paa sin Samvittighed, at et Barn gik ukristnet ud af Verden. Det havde hændt engang, hun var tilstede, og hun havde lidt meget for den Sags Skyld; thi

Klemetsrud havde ladet hende forstaa, at det skulde knibe, om der var Forladelse for den Synd.

Gunhild havde ikke taget feil. Ud paa Natten døde Barnet. Da Signe med mat Stemme bad om at faa se det, og man maatte fortælle hende, at det var taget hjem til Faderhuset deroppe, sagde hun bare, at hun snart kom til at følge efter. Saa laa hun stille til om Morgenen. Da begyndte hun at bede Fadervoret høit. "Du skal vel ikke dø fra mig?" sagde Søren, han stod ved Sengen og stirrede paa hende. Saa spurgte hun efter Halvor. Han blev løftet op af Vuggen og holdt hen til Moderen. Saa tog hun Søren i Haanden og trak et dybt Suk. Saa efter et Ophold et til; og saa sagde Gunhild sagte og høitidelig, at nu var det overstaaet. Det var det hele. Det har hændt saa mange Gange, og det gjør ligesaa ondt for Søren Helgeson som for de Forenede Staters Præsident; men man siger ikke saa meget om det.

Søren bøiede sig bort over Sengen, og saa rettede han sig op og gik ud til Huggestabben. Han tog Bilen, som der laa, og gik med den bort til Fjøsvæggen, hvor den folkevonde Okse stod og tyggede Drøv og ikke vidste Ordet af, før den fik et Slag i Panden og styrtede om. Søren gav den etpar Slag til, saa han vidste, den ikke kom til at staa op mere. Saa lagde han Bilen fra sig, gik ind og tog vesle Halvor i sine Arme og satte sig paa Bænken og trak Veiret paa en saadan Maade, at Gunhild blev ræd. Hun kunde bare trøste ham med, at Signes Tid var vel kommet.

Søren sad en Stund som forstenet, men saa tog han sig sammen og bad med myg Stemme Gunhild om at tage sig af det, som maatte gjøres. Der blev sendt Bud efter gamle Sandbakken-Konen, som altid var med ved slige Anledninger.

Thrond kom over og hjalp Søren med at gjøre Kisten; og Sønnen hans, Knud, blev sendt ud forat bede Naboerne sammen til Begravelsen.

De kom paa Formiddagen stille og høitidelige. Alle skulde have Middag, før de gik til Kirkegaarden. Da Bordet var lidet og der var mange Folk, tog dette lang Tid. Alle var for beskedne til at være med ved første Bordsætningen, saa de maatte nødes frem en for en. Da de bedste af Mændene endelig havde taget Plads, stillede gamle Hatleviken, som var Menighedens Klokker, og som ved Begravelser altid fungerede som Ceremonimester, sig op ved Bordenden og sang første Vers af "Hvo ved, hvor nær mig er min Ende," saa langsomt som han var istand til.

Gamlingen havde, før han kom til Amerika, været Kirkesanger i Lyster og fulgte endnu samvittighedsfuldt de der brugelige Skikke.

Da han havde sunget Verset tilende, sagde han: "Er de nu kommet tilbords Godtfolk, saa læse enhver sin sedvanlige Bordbøn, "Alles Øine vogte paa dig, Herre." Da allesammen i Stilhed havde læst, eller ladet, som om de havde læst Bordbønnen, sagde han: "Tag nu til dere, Godtfolk, af de Retterne, som er." Saa passede han paa, og da han saa, at alle havde spist og var færdige, sagde han: "Har de nu alle forsynet dere, Godtfolk, saa maa de ikke glemme at takke Gud for Maden. Enhver læse sin sedvanlige Bordbøn, "Takker Herren, fordi han er god." Og da dette var gjort, fortsatte han: "Velbekomme dere Maden, Godtfolk. Enhver takke sin gode Ven og Sidemand for Maden. Haand og Mund er lige kjær." Saa reiste alle sig, takkede op i Haanden til begge Sider med "Tak for Maden, Tak for Maden." og saa sattes

Bordet i en Hast istand for næste Bordsætning. Ved denne og de følgende var gamle Hatleviken ikke fuldt saa nøie med at følge Reglerne i alle sineEnkeltheder; men alligevel blev det næsten Kveld, før man var færdig.

Kisten, hvori Signe laa med Barnet paa Brystet, blev sat frem paa Krakken midt paa Gulvet, og saa gjorde man sig færdig til at drage afsted. Ole Kjeldalen, som var den eneste af Nybyggerne, der var kommet saa langt, at han eiede Heste, holdt med disse udenfor. Kisten blev baaret ud, idet Klokkeren gik i Spidsen for Toget og sang. Han tog i Embeds Medfør Plads i Vognsædet med Ole Kjeldalen; og saa satte man sig i Bevægelse. Vognen foran og Resten af Følget efter tilfods; thi det var ikke lang Vei. Søren gik lige efter Vognen.

Paa en Bakke paa Hjørnet af Kjeldalens Land havde man lagt ud en Begravelsesplads, og her var det Meningen, at der engang skulde bygges Kirke. Her var allerede nogle faa Grave, merkede med sortmalede Trækors. Kisten blev løftet af Vognen og sænket ned i Graven, medens man sang, "Bedre kan jeg ikke fare end at fare til min Gud." Søren syntes, at den trak Hjertet ud af ham og ned i Graven, hvor det blev liggende, da man fyldte denne til.

Ole Kjeldalen gik hen til ham og bad ham følge med hjem; men Søren takkede og sagde, han vilde helst hjem til sig selv. Han gik alene nedover mod sit Hus, og paa Veien repeterede han bare opigjen og opigjen en Strofe af den eneste engelske Sang, han kjendte: "O, how I loved her, none can tell." Hjemme satte han sig ned og begyndte at tale til Halvor, som endnu ikke forstod ham, om hvad de begge havde tabt. Gud velsigne hende, hvor snil og kjærlig hun altid havde været. Og han, som havde saaret hende engang ved at sige, at hun ikke var

renslig nok med Madstellet. Og saa at hun skulde dø netop nu, da Fattigdommens Byrde var lettet, og han skulde til at skaffe hende et hyggeligere Hjem. Det var ogsaa saart, at hun maatte begraves, uden at der var tilstede en Prest, som kunde have udtalt det kristne Haab om de dødes Opstandelse. Søren havde saa megen Forstand, at han vidste, Signe laa lige godt for det; men han skulde dog havt Glæde af det, om Past. Duus havde været nær nok til at budsendes.

Sandbakken-Konen, som havde paataget sig at stelle Huset for det første, kom nu og begyndte at faa Kveldsmaden sat frem paa Bordet. Og saa kom Klemetsrud ind. Han satte sig og drog et langt Suk, som skulde betyde Medfølelse. Saa skulde han formane Søren, at han ikke maatte tage det saa haardt, men finde sig i Guds Vilje og trøste sig med, at hun maaske havde faaet en frelst Sjæl.

Søren blev harm og fortalte Klemetsrud, at han for sin Del ikke trængte til Trøst i det Stykke. Han havde ikke Spor af Tvil om, at Signe var gaaet bent hjem til Gud. Og saa bad han om at faa være alene. Klemetsrud blev betænkelig og grundede paa Hjemveien over, hvorledes det dog kunde staa til med Sørens Sjæl. Men Søren sad længe alene i tunge Grublerier; men saa lysnede det for ham, og han smilte næsten glad, medens han klædte Halvor af og fortalte ham, at Mor og den vesle Søster hans nu var hos Gud i Himmelen og havde det godt.

I Opvexten.

Søren blev urimelig glad i Gutten sin, det kjæreste han havde til Minde om Signe. Hvor han gik, maatte han have Gutungen med sig, og lidt efter lidt, som Halvor vokste til, opstod der mellem ham og Faderen et besynderligt kameratsligt Forhold. De havde jo bare hinanden. Søren havde faaet et barnløst Egtepar, netop ankommet fra Norge, til at styre Huset og arbeide. Han kunde saaledes for den Slags Skyld godt have sat Gutten igjen hjemme, naar han selv havde Erende til en eller anden af Naboerne. Men han taalte næsten ikke at skilles ved ham selv for en kort Tid, uden naar det var høist nødvendigt. Bare han var ude paa Marken alene og arbeidede, hastede han med at komme hjem forat se til Sønnen. Vesle Halvor fik saaledes meget tidlig høre nøiagtige Beretninger om den Moder, han havde glemt, om hvor vakker og snil hun havde været; og han lærte at forestille sig hende som en hvidklædt Engel, der med sit lille Barn paa Fanget sad oppe i Himmelen og med sine blide Øine fulgte ham og Faderen, hvor de gik og stod. Han lærte, at Mor vilde blive bedrøvet, dersom han gjorde noget galt, og han vilde ikke for alt i Verden gjøre hende nogen Sorg. Med Kjærligheden til og Beundringen for sin store og sterke Fader, blandede der sig hos Gutten enslags Medlidenhed; thi han kunde se, at Faderen af en eller anden Grund ikke var nogen glad Mand. Han var vistnok altid venlig og talte ogsaa meget med Sønnen sin. Men ellers var han faamælt og sad ofte i lange og tunge Grublerier.

Saaledes gik Tiden hen, til Halvor var 6 Aar gammel og allerede var begyndt at gaa i den engelske Distriktsskole. Ved denne Tid indtraadte der en Forandring, som Gutten i Begyndelsen ikke kunde begribe. Den Mand og Kone, som havde boet i Sørens Hus saa lang Tid, flyttede ud, da Manden havde sikret sig et eget Stykke Land; og nu fik Søren til at stelle Huset for sig en Datter af gamle Kari Sandbakken. Halvor likte hende ikke, da hun bestandig lod ham forstaa, at han bare var iveien for hende. Men hvordan det gik eller ikke gik, sad hun og Søren ofte og talte sammen; og en Dag, medens Gutten var i Skolen, gik de to bort til Kjeldalen, hvor Past. Brandt netop traf til at være paa Gjennemreise til "Indilandet." Da Halvor kom hjem, sad Faderen og Anne i sine bedste Klæder borte ved Bordet og saa forlegne ud. Søren kaldte Gutten bort til sig og sagde ham, at han herefter skulde kalde Anne med Navnet Mor. Men det vilde Halvor ikke gaa ind paa. Han havde aldrig hørt om, at nogen kunde have mere end en Mor, og hans Mor var i Himmelen; det vidste han jo. Da han om Aftenen skulde lægge sig og blev vist Plads for sig selv oppe paa Loftet, kunde han ikke skjønne, hvad det skulde være til; og han følte sig rent ulykkelig og forladt, indtil Faderen kom op og holdt ham med Selskab, til han sovnede ind.

Han blev imidlertid snart vækket igjen, og da blev han næsten vetskræmt. Thi ud paa Natten begyndte der rundt Huset et forfærdeligt Spektakel. Han havde hørt om Indianerne og tænkte, det maatte være dem, som nu var komne forat dræbe ham. Stygge Hyl og Brøl blandede sig med Lyden af Kobjelder og Bliktøi, medens der indimellem faldt et Bøsseskud.

Søren havde holdt Bryllup i al Stilhed, og dette var Straffen. Den hylende Pøbelhob var kommen for at "shiverie."

Søren gik ud og bad tyndt om, at Fredsforstyrrerne vilde gaa hjem; men det kunde der ikke blive Tale om, mente man, før han havde spanderet en Dram tilmands. Det vilde han paa ingen Maade gjøre, og han eiede desuden ikke Brændevin i Huset. Ja, saa begyndte det samme Leven igjen. Nogle Gutter fik aabnet et Vindu og slap en Gris, som de havde fanget, ind i Stuen. Andre morede sig med at rive op med Rod endel unge Æbletrær, som netop var begyndt at trives godt. Andre tog de forskjellige Dele af Sørens Vogn fra hverandre og gjemte dem bort paa hver sin Kant. Først da de over Midnat endelig var trætte af denne Moro, og da Søren havde føiet Pøbelen i at vise sig frem i Døren med Bruden ved Haanden, og samtidig havde sagt, at hvis de nu gik sin Vei, skulde de have Tak, og gik de ikke, saa vilde han skyde, drog Hoben sig bort.

Denne naragtige Skik, som man paa Norsk-Engelsk kaldte "Shiveriing," var i de Dage en meget yndet Fornøielse, især ved Bryllupper, som Publikum af en eller anden Grund ikke kunde bifalde; eller naar en, som sad godt i det, holdt Bryllup uden at gjøre saa stort et Gjestebud, som man fandt passende for en Mand i hans Stilling.

Daarskaben er nu saa omtrent gaaet af Mode. Hertil har de hyppige Ulykkestilfælder, som forefaldt under Moroen, bidraget sit. Ved et Bryllup i Manitowoc County, hændte det saaledes, at Brudens Fader, en af Stedets mest anseede Mænd, i hvis Hus Bryllupet stod, blèv dræbt ved et Streifskud, medens han var ude forat tale Spektakelmagerne tilrette. Ved en lignende Anledning paa Washington Prairie, i Jowa, gik Manden i Huset ud og bad Pøbelen pakke sig; og da den ikke vilde høre paa det Øre, skjød han en Kugle ind i Flokken og dræbte en ung Mand paa Stedet.

Halvor var skinsyg paa sin nye Moder. Hvad Ret havde hun til at tage hans Plads? Han vænnede sig snart til at kalde hende Mor; men like hende kunde han ikke. Første Gang hun gav ham Tugt for en ubetydelig Forseelse, blev han saa sint, at han lagde sig flad ned paa Marken og klorede og skreg. Da Søren kom til, sagde han mildt: "Vil du ikke gjøre din Fader bedrøvet, saa maa du være lydig mod Mor." Og saa gik han ind og sagde strengt: "Det er saa meget du ved det, Anne, at du faar være snil mod Halvor. Trænger han Bank, skal jeg give ham den selv."

Halvor blev nu ellers mere og mere overladt til sig selv. Faderen var i denne Tid meget ofte i Byen, og naar han kom hjem, talte han om Krigen, som netop var udbrudt; og han lod sig forlyde med, at han ogsaa tænkte paa at drage afsted forat kjæmpe for Slaveriets Afskaffelse.

Om Sommeren havde Halvor det dog trods sin Ensomhed noksaa fornøieligt. Inde kunde han ikke være; thi da var han iveien for Mor.

Om Morgenen maatte han først jage Kreaturerne nedigjennem "Guten" til Sluelandet, hvor de skulde beite. Dernede var der en liden Dam, hvori han kunde vade og fange Rumpetrold. Da han engang havde fanget et saadant, som allerede havde Antydning til Bagben, og tog det med hjem og fik vide, at Rumpetroldene blev til Froske, blev han endnu mere end før interesseret i disse Dyr. Og saa havde han Greie paa alle Fuglerederne omkring Hjemmet. Han vidste altid nøiagtig, hvor mange Eg der var i Reden, og han fulgte Udklækningen med faderlig Omhu. Slanger eller "Orme" likte han ikke og havde mangen Kamp med dem. Noget af det første han lærte af sin Gudmoder, Gunhild Knudson, var det, at Slanger burde

dræbes, fordi det var en Slange, som havde forført Eva til at æde den forbudne Frugt i Paradiset. Han lærte tidlig den Kunst at tage en "Orm" ved Halen og slænge den, som naar Far smeldte med den lange Oksesvøbe, saa Hovedet fløi af. Og saa morede han sig med at "gifte Padder," en Fornøielse som bestaar i at lægge en Bordende over en Blok, lægge Padden paa den ene Ende og saa slaa til den anden med en Klubbe, saa det arme Dyr blir kastet høit op i Luften.

Gunhild, som gav ham hans første Undervisning i den kristne Tro, lærte ham snart, at det var Synd at "gifte Padder." Han fik af hende ogsaa megen anden Religionsundervisning, saasom at det var Synd at plystre, at gaa baglænds og at spikke om Søndagen. At plystre, det var at paakalde den onde, og at gaa baglænds var det samme som at ønske sin Moder til det onde Sted. Halvor vovede sig dog undertiden til at gjøre det, naar ingen hørte eller saa ham; men bagefter var han forskrækkelig plaget af sin onde Samvittighed. Det farligste af alt var dog at spikke om Søndagen; thi det havde Gunhild mange Gange fortalt ham, at alle de Fliser, som han da spikkede af, vilde blive brændte paa Haanden hans, naar han var kommen i det andet Liv.

Da Halvor var en meget samvittighedsfuld Gut, som nødig vilde have Haanden sin brændt, var han svært forsigtig med ikke at spikke om Søndagen. Naar det dog undertiden kunde træffe til paa den Dag at være ham høist magtpaaliggende at faa en Pinde skaaret af, søgte han sig et ensomt Sted og sagede den forsigtig med sin Kniv forat gjøre saa faa og saa smaa Fliser som muligt. Disse samlede han da omhyggelig sammen og spredte dem for Vinden eller trampede dem ned i Jorden, idet han tænkte, at kunde Gud nu finde dem

igjen og brænde dem paa Haanden hans, fik han vel taale det. Der var ialfald ikke nok af dem til at gjøre nogen stor Ild.

Naar han om Hverdagsmorgenen havde jaget Kreaturerne ned paa Sluelandet, var det næste at komme afsted til Skolehuset, som var en liden Logbygning lige ud ved Alfarveien. I Skolen var han rigtig flink. Det var ikke længe, før han kunde fortælle Faderen en Masse vidunderlige Ting, som denne aldrig før havde hørt noget om. Om Kvelden sad han ofte alene ude og tænkte paa Georg Washington, som var Fader til hele Amerika; og saa tænkte han paa sin egen Fader, som vist var meget sterkere og klogere end Washinton. Saa stirrede han gjennem Aabningerne i Skogen paa de mange Røgsøiler, som steg op ved hvert Hus forat holde Myggen borte, medens Kjørene blev melkede. Og saa morede han sig med at jage efter Ildfluerne, som lyste mellem Træerne. Og ret som det var, lagde han sig ned med Øret paa Marken, forat undersøge, om han ikke skulde kunne høre Fars Vogn paa Hjemveien fra Byen. Den kunde høres langt borte, da Veien var ujevn og paa enkelte Steder var lavet ved at lægge store Træstammer Side om Side over Sumplandet. Naar saa Far kom hjem, var der Glæde. Der vankede da altid noget godt. Enten var det et Æble eller noget Sukkergodt. Paa sin Fødselsdag fik Halvor endog en Blyant og en liden Foldekniv, som Faderen for Sikkerheds Skyld strøg over Eggen med en Fil, saa Gutungen ikke skulde skamfere sig paa den. Men Halvor var lige glad i den for det, og han gjemte den og Blyanten forsigtig bort i en Spræk i Væggen ved sin Seng oppe i Loftet.

Den første Jul efterat han havde faaet sin nye Mor, var for Halvor en Glædens Tid. Ikke fordi Anne var bleven

mere glad i ham end før; thi det var ikke Tilfældet. Hun var tvertimod sur og lei. Men for ligesom at gjøre dette godt tænkte Faderen stadig paa, hvorledes han kunde gjøre Gutten nogen Glæde og vise ham, at de ialfald var lige gode Venner som før. Julekvelden fik Halvor saaledes Lov til at hænge op sine Strømper forat se, om der maaske skulde komme noget i dem om Natten. Han var vaagen mange Gange og tænkte paa, hvad det kunde blive. Og tidlig om Morgenen krøb han frem af Sengen og saa efter. Og du store Verden, hvor lykkelig han blev! Strømperne var fulde af Kager og Sukkergodt og ved Siden af dem var der en Blikhest og et Par Støvler med Kobber over Tæerne, saa de skulde vare saa meget længere. Da maatte han gaa hen til Mor og takke. Hun sagde, at det var svært saa god Raad Far havde, naar det var noget, den Gutungen skulde have. Og Søren sagde: "Ja saamen maa jeg vel have Raad til at kjøbe bort nogle Center til Julen. Det var da mine egne Penge ogsaa."

Da Vaaren kom, begyndte Søren igjen at tale om at gaa i Krigen. En hel Del af Naboerne var dragne afsted, og han syntes, han ogsaa maatte være med. Det vilde, mente han, være en Skam at blive rolig hjemme. Men Anne sutrede og foreholdt ham, at han ikke kunde tænke paa at reise fra hende i den Tilstand, hvori hun nu var. Og saa maatte han finde sig i at blive hjemme.

Halvor syntes Mor i denne Tid var svært flink til at smaaskjænde. Hun havde en bløđ, fin Stemme, som altid gik i samme ensformige Dur, og en rent utrolig Tungefærdighed. "Ja jeg skal ikke sige at det er meget jeg ved men jeg siger nu det at saavidt jeg forstaar efter min Forstand saa synes jeg det at det nok ikke er stort jeg skjønner det skal jeg tilstaa men alli-

gevel synes jeg efter min simple Forstand saavidt som jeg synes at det ikke kan være ret af dig Søren at tænke paa at reise i Krigen nu du maa ialfxld vente først til det er overstaaet for jeg synes jeg kjender det paa mig at du snart blir Enkemand igjen saa kan du reise hvor du vil og tage Gutten din med dig som du er saa glad i skjønt jeg nok ikke synes han er likere han end andre undtagen til at holde Leven men ikke fordi jeg forstaar mig noget paa det men det er saa meget du ved det at reiser du fra mig nu saa gjør du en stor Synd."

Søren hørte hende taalmodig til Ende:

"Ja, ja, Anne, jeg vil jo blive hjemme, saa det er jo ikke mere at snakke om; og du skal faa se, at du nok ikke dør dennegang du heller; sligt har jo hændt saa mange Gange før; og ialfald er det jo ikke Halvors Skyld."

Ja, saa var det igjen den gamle Historie: Halvor fik en Kveld Lov til at gaa bort til Thrond Knudsons og blive der over Natten, noget, som for ham var et stort Gjestebud, thi borte hos Thrond var det altid godt. Naar Halvor var der om Kvelden og spiste Grød med dem, lod Gunhild og Thrond altid ham være den, som fik skrabe Gryden. Thrond havde desuden en halvvoksen Søn, Knud, som allerede kunde bruge Tobak og bande, naar Faderen ikke var tilstede, hvorfor Halvor naturligvis saa op til ham med overmaade stor Beundring.

Da Halvor dennegang om Morgenen kom ned fra Loftet, fortalte Gunhild ham, at han nu kunde springe hjem. Han havde, sagde hun, faaet en liden Søster, som de havde fundet under Roden af en Egestuve ikke langt fra Huset. Da fik Halvor Fart paa sig. Han kom anpusten ind i Huset hjemme.

"Far, er det sandt, at de har fundet en liden Jente?"

"Hys! du maa ikke støie saa; Mor er syg."

Saa blev han stille. Der var saa rart i Huset. Derborte i Hjørnet laa Mor bleg og elendig, og borte ved Ovnen sad Mor hendes, gamle Sandbakken-Konen med en Bylt paa Fanget.

"Kom hid, Halvor, saa skal du faa se vesle Søsteren din."

Halvor blev med en Gang saa glad i den lille, som han aldrig før havde været i noget i Verden. Han spurgte, om hun var levende, men trængte ikke Svar, da hun satte i at skrige, saa det skvat i ham.

Men noget saa pent havde han aldrig seet før; og at de havde fundet hende under en Egerod, det var det morsomste af alt. Han syntes dog det var leit, at det skulde træffe sig saa rent bagvendt, at Mor skulde være syg netop nu, da man saa vel kunde trænge hendes Hjælp med at passe denne lille.

Undres paa, tænkte han, om der skulde være flere at finde. Han fik sig en Spade og begyndte i al Stilhed at grave ved en Egestuve borte ved Fjøset; men han fandt ingen. Han fik nøie sig med den ene, de havde fundet.

Da Mor var kommet paa Benene igjen, maatte han passe Leiligheden, naar hun var ude, forat gaa hen til Vuggen og se paa vesle Søsteren. Saa morsomt som det var, naar han stak Pegefingeren bort i den lilles Haand, og hun da greb om den og holdt den fast. Eller naar hun holdt den ene Fod op, saa han kunde tage den ene Taa efter den anden og sige, som han havde lært af Børnene paa Kjeldalen:

"Den stal, den bar, den brækket op Laasen, den sladra, og den fik Skylden for det altsammen."

Det var ikke før senhøstes, at man kunde faa den lille til Daaben; thi Menigheden havde endnu ikke faaet fast Prest.

Den fik bare nogle Gange om Aaret Besøg af Past. Preus eller Ottesen eller Brandt eller en anden af de utrættelige Rydningsmænd, som med næsten eksempelløst Mod og under utrolige Savn og Vanskeligheder drog fra Sted til Sted i Skogene og organiserede Menigheder og indprentede Nybyggerne, at den Gud, de havde dyrket i Norge, hans Herredømme strakte sig ogsaa hid. Disse Mænd, Preus, Koren, Larsen, Stub, Ottesen, Brandt, Muus og andre, har gjort vort Folk en Tjeneste, hvis Værdi ingen kan udregne. De led ondt som gode Stridsmænd, og de bragte paa mange Steder Lys og Lykke til de fattige nye Hjem.

Jenten til Søren og Anne var allerede fire Maaneder gammel, da Klemetsrud en Kveld kom indom og fortalte, at Past. Brandt den næste Søndag skulde holde Messe i Skolehuset. Da der var gaaet saa lang Tid hen, havde Forældrene havt god Tid til at blive uenige om, hvad Jentungen skulde hede; og saa blev det til det, at hun skulde opkaldes efter Sørens Mor, som hedte Guri; og saa fik hun da Navnet Jenny. Jenny skulde være finere det end Guri.

Den Dag Jenny var til Daaben blev for Halvor en Merkedag. Han var med i Kirken, og skjønt han var bare vel syv Aar gammel gjorde Prædikenen et saadant Indtryk paa ham, at han i lang Tid ikke var sig selv lig. Prædikenen handlede nemlig om Dommedag, som blev malet ham saaledes for Øinene, at han syntes, han saa hele Jorden staa i Brand og hørte Skrigene af de ulykkelige, som kastedes ud i det yderste Mørke. Og saa sagde Presten, at denne grufulde Dag skulde komme snart. Den kommer snart. Vi lever nu i den sidste Tid. Dette gjentog han flere Gange. Med "snart" tænkte Halvor naturligvis, at han mente en af de første Dagene. Det faldt

ham ikke ind at tvile paa Sandheden af, hvad Presten sagde; og endnu mindre kunde det falde ham ind, at der med snart kunde menes noget andet end senest inden en Uge eller to. Og han var forfærdelig ræd.

Han kom ogsaa ihu noget, som han havde hørt sin Gudmor, Gunhild Knudson, læse i en liden Bog, der for hende var som en kjær Andagtsbog og var ligesaa paalidelig som selve Bibelen. I den Bog fortaltes om en ung Pige i Norge, som havde været henrykket og havde været paa det onde Sted. Der havde hun seet en hel Del af de fortabte i en stor Kjedel kogende Vand. De strakte Armene op og fik undertiden fat i Randen af Kjedlen og søgte da at trække sig ud af den. Men saa gik den onde selv omkring og strøg en glohed Jernstang rundt Kanten af Kjedlen, saa de maatte slippe Taget. Og saa stod der, at der blandt disse usalige var enkelte, som efter Hænderne at dømme ikke kunde være mere end syv Aar gamle. Af dette troede Halvor at kunne drage den Slutning, at den, som var under syv Aar, kunde føle sig tryg. Men han var jo allerede over syv, og han havde mange Gange baade plystret og gaaet baglænds og spikket om Søndagene og syndet paa anden Maade. Han troede nok det, at hans Far vilde være istand til at passe paa ham, hvis Dommedag bare vilde komme, medens de var sammen. Men sæt, at den skulde komme, medens Far var borte, eller medens han selv var i Skolen. Den bare Tanke var nok til at give ham en slig Skræk, at han næsten kunde blive syg. Det var bare saavidt, at man fik tvunget ham til at gaa i Skolen. Han fik sig Plads ved et Vindu, forat han, ret som det var, kunde se ud, om der skulde vise sig Tegn til, at Dommedag var i Anmarsch. Han tænkte sig, at den maatte komme omtrent som en Storm, og han besluttede, at saasnart han fik se

noget, som lignede den, vilde han trodse Lærerinden og løbe hjem, for at han kunde være sammen med Far og Mor og den lille Søsteren, som da ialfald maatte være sikker paa at komme ind i Himmelen. Kneb det, fik han hænge sig fast i hende, saa de to maatte faa komme til det samme Sted.

Saaledes gik den ene Dag efter den anden, uden at Dommedag kom, besynderlig nok. Etpar Gange saa det ud, som om den kunde være forhaanden, saa Halvor blev bleg og spurgte Far, om Verden nu skulde forgaa; men der blev ikke noget af det. Saa endelig begyndte Gutten at nære sine hemmelige Tvil om Prestens Paalidelighed; men det var dog længe, før han lærte sig af med at gaa og vente og se efter, om der paa Himmelen skulde være Tegn til, at det bryggede op til det store Uveir.

Halvor kom dog senere til at blive glad i Past. Brandt. Det hændte nemlig den følgende Vaar, at Presten, som igjen havde gjort en af sine Ture derop, kom forbi Huset og saa Halvor oppe i et Træ, hvor der var et Fuglerede. Saa spurgte Presten, om der gik nogen Sti derfra gjennem Skogen til Klemetsrud. Gutten svarede, at han ikke vidste, hvad en Sti var for noget. Jo, han mente en Vei, en "Raad," forklarede Presten. Ja da, den kunde Halvor vise ham. Og han kom sig ned af Træet og fulgte med nedigjennem Skogen. Paa Veien spurgte Past. Brandt, om han kunde læse Norsk. Nei, men Engelsk kunde han læse.

Da de skiltes, tog Presten en A B C op af Lommen og forærede ham den. Og den næste Dag sendte han med en af Nabojenterne, som gik og læste til Konfirmation, en Katekismus, Forklaring og Bibelhistorie til Halvor. Gutten blev uhyre

glad i disse Bøger og begyndte straks at stræve med at lære at læse i dem, som om det gjaldt Livet.

Da han paa sin Maade kunde snakke Norsk og kunde læse Engelsk, gik det hurtig. Det var gjort paa en to tre. Medens Mor en Kveld sad og melkede, stod Halvor og underholdt hende med at ramse op noget af det, han havde lært; og saa faldt Katekismen ud af Haanden paa ham og lige ned i det store Trug, som var fyldt med Vand til Kreaturerne. Det blaa Papir paa Permen løsnede og skruknede, og Halvor græd og bad om, at Past. Brandt ikke maatte faa vide, hvor stygt han havde faret med den pene Bogen.

Et Stykke af Verdenshistorien.

Det var den 4de Juli 1863, at der udover hele Landet spredtes den Efterretning, at Unionstropperne under General Meade havde vundet den store Seir i det blodige Slag ved Gettysburg; og paa samme Tid meldtes fra Syden, at Grant havde indtaget Vicksburg. Regjeringen trængte nye Mænd til at tage de faldnes Pladse. En uhyre Arme skulde bringes paa Benene, forat man nu endelig skulde kunne slaa de fortvilet tapre Oprørere tilgavns og gjøre en Ende paa den forfærdelige Krig.

Disse verdenshistoriske Begivenheder greb ogsaa ind i vesle Halvors Liv; thi nu vilde hans Fader ikke længere blive hjemme. Han maatte være med i den blodige Leg. Han kom en Kveld hjem fra Byen og havde med sig en ældre Mand, en Nykommer. Da de i Taushed havde spist Kveldsgrøden, sagde Søren rolig og tørt: "Ja nu Anne, vil jeg raade mig selv. Denne Mand her, Amund Bøe, han skal blive her og hjælpe dig med Farmen saalænge. For nu vil jeg gaa i Krigen jeg ogsaa, saa det er ikke mere at snakke om. Alle andre reiser, og jeg vil ikke have den Skam paa mig, at jeg blir siddende hjemme." Dermed var den Sag afgjort. Anne maatte finde frem og sætte istand endel Klæder, og om etpar Dage var det hele ordnet.

Søren sagde med tykt Mæle Farvel til Anne og mindede hende om, at hun fik passe paa Farmen, saa godt hun kunde, til

han kom hjem igjen. Saa kyssede han stille den lille, som laa i Buggen, og saa vilde han gaa. Men Anne tog til at bære sig ilde. Hun syntes, sagde hun, at kunne kjende det paa sig, at Søren aldrig vilde komme hjem ilive.

"Aa jo da," mente han, "du, skal nok se, at jeg med Guds Hjælp kommer tilbage. Vær nu bare snil med Halvor, mens jeg er borte." Og dermed gik han.

Halvor havde faaet Lov til at være med bort til Ole Kjeldalen, med hvem Søren skulde faa Skyds ind til Byen. Gutten havde først absolut villet være med i Krigen; men da det ikke gik an, fik han nøie sig med at følge det lille Stykke paa Veien. Der maatte de skilles. Søren kunde bare saavidt faa nogle Ord frem. Han tog Gutten op i sine Arme og tvang sig til at sige: "Du maa være snil og lydig mod Mor; og saa maa du ikke glemme Far din, men bede til Gud om, at han maa komme hjem igjen til dig." Saa satte han sig oppi Vognen med Ole, og de kjørte afsted. Halvor saa efter dem, til de var kommet forbi Svingen paa Veien; saa lagde han sig flad ned paa Ansigtet og græd, som han aldrig havde grædt før.

Søren reiste til Green Bay, hvor han lod sig hverve, og hvorfra han straks blev sendt afsted til Syden. Han blev borte fra Hjemmet i to Aar, og i denne Tid var stakkars vesle Halvor næsten fuldstændig forsømt. Mor syntes bestandig, han bare var iveien for hende. Saa liden han var, maatte han gaa i Arbeidet sammen med Amund Bøe, saa lang Dagen var, og denne Mand blev nu saagodtsom hans eneste Selskab. Gamlingen talte næsten aldrig; og deri gjorde han ret; thi han havde intet at sige. Han gik fra Morgen til Kveld sammen med Gutungen og arbeidede trofast uden at mæle et Ord undtagen de korteste Svar paa Spørgsmaal, som gjordes ham.

Han havde en Interesse, og det var at spare sammen Lønnen sin. Den eneste Glæde, han undte sig, var Skraatobak, som han skar op i smaa firkantede Stykker, omkring hvilke han surrede Traad, saa de skulde vare saa meget længere. Halvor spurgte ham ofte om Krigen; men Amund vidste intet.

Der opstod dog etslags Kameratskab mellem de to. Halvor saa op til den gamle Mand som en, der sad inde med uudgrundelig Visdom, bare han vilde have givet noget af den fra sig. De sov sammen oppe paa Loftet, og Amund var forsigtig med ikke at vække Gutten, naar han selv stod op tidlig om Morgenen. Sommetider var Halvor vaagen alligevel, og da var det ofte: "Du Amund, hvor tror du, at Far er nu?" Dette var det ene, som han tænkte paa og drømte om. Hvad ialverden var det man havde Krig for? Han havde hørt, at de skjød paa hverandre. Hvem kunde vide, om de ikke havde skudt hans Far ihjel? Og saa græd han saart og længe.

Og hvor haardt det var at maatte arbeide saaledes fra Morgen til Aften, medens de andre Gutterne omkring gik i Skolen og kom langt forbi ham, som havde været den flinkeste. Han var saa træt, at han glædede sig til Søndagene; thi da fik han ialfald hvile. Eller naar det om Sommeren regnede om Morgenen, saa at det ikke var nødvendigt at staa saa tidlig op som ellers. Da kunde han ligge der oppe under Taget og lytte til Vandet, som pladskede ned lige over hans Hoved. Og der er noget forunderlig behageligt ved denne Lyd. Dette var hans største Fornøielse undtagen de sjeldne Gange, Mor kunde være ude og han inde, og han saaledes kunde faa lege med sin vesle Søster og fortælle hende om Far.

En sjelden Gang kom der Brev fra Søren, som bare fortalte, hvor han var, og at han var frisk, og sendte endel Penge.

I hele Settlementet var der i denne Tid kun nogle faa Mænd. Thrond Knudson var hjemme; thi han var laaghalt og kunde ikke tages til Soldat; og Klemetsruden var bange for, at han i Krigen kunde have besmittet sin Sjæl ved Omgangen med saa mange ugudelige Mennesker; og han havde derfor leiet en Mand til at gaa i sit Sted. Han troede ogsaa, han kunde gjøre mere godt ved at blive hjemme og hjælpe til med at trøste de mange Koner, som gik i stadig Frygt for at faa Besked om, at deres Mænd var faldne. Krigen var det eneste Samtaleemne blandt Folk. Men det var lidet, de fik høre saa langt ude paa Landet. De gik i Uvished og plagde sig næsten ihjel. Der kom sikker Besked om, at Knud Hansen, som var gaaet i Krigen samme Tid som Søren, var bleven dræbt i et Slag. Og kort Tid derefter fik man Bud om, at det var gaaet ligedan med Østen Børthe. Og saa kom Halvor Kjeldalen hjem og havde mistet det ene Øie; og han kunde da ogsaa fortælle, at hans Broder Hans laa og sultede i Fængslet i Andersonville. Lidt senere kom Ole Findreng hjem syg. Han gik nu omkring og drak og besøgte de Huse, hvorfra nogen var reist i Krigen; thi der vidste han, at han vilde faa noget sterkt. Han kom ogsaa bort og besøgte Anne. Han kunde vistnok ikke svare noget bestemt paa hendes Spørgsmaal om Manden; men han kunde dog sidde og skryde og fortælle de mest haarreisende Historier om Krigens Rædsler. Han havde selv dræbt mindst en Tusen af Rebellerne. Vesle Halvor hørte paa ham med aaben Mund og saa paa ham som en større Mand endog end selve Pastor Brandt.

Vaaren 1865 fik Halvor igjen Lov til at gaa i Skolen en Dag nu og da, naar der ikke var formeget at gjøre hjemme. Der fik han en Dag ud i April høre, at Krigen var endt, og

saa lidt senere hørte han en Mand, som kom fra Byen, fortælle Lærerinden, at Præsident Lincoln var bleven myrdet. Saa kom der en hel Del Soldater hjem, og hvor man gik, saa man den blaa Soldateruniform. Hele Bygden var opfyldt med Krigshistorier. Der taltes ikke om andet end Slag og om General Grant og om Præsidentens Mord. En Kræmmer drog omkring, og i hvert Hus solgte han et elendigt Portræt af General Grant og et endnu simplere Skilderi, som skulde fremstille Lincolns Mord. Der sad Præsidenten med sin Kone og to andre i Fords Theater i Washington, medens John Wilkes Booth stod bagenfor og holdt en Revolver til hans Hoved. Dette Skilderi ansaaes for et Kunstverk. Det blev sat i Ramme og hængt paa Væggen, og man sad og stirrede paa det og beundrede det. Og saa sang man paa en bedrøvelig Vise, som en eller anden from Rimsmed havde skrevet i "Emigranten," og som havde gjort overordentlig Lykke.

Den begyndte saaledes:

"Land, O Land, hvad maa du see?
Oprør, Blodsudgydelse;
Meneds Mænd med Morder Hu
Skaffed Landet Sorg og Gru.

Oprørsflokken stod saa grum
Som et Vildsvin tyggend' Skum;
Erkeskurken*) flygted væk.
Troldet krøb i Skjul af Skræk."

Saa beretted Visen, hvorlunde "John Wilkes Booth, den Morder blind, gik ifra sin Egtekvind," da Djævelen havde indskudt i hans Hjerte, at han skulde myrde Presidenten:

"Djævelen puffed ham i Ryg,
Bad ham være fast og tryg,
Bad ham træde ind hos Ford
Der at føre ud sit Mord."

*) Jeff. Davis.

Dette Forehavende udførte da Morderen, og saa:

"Tretten Døgn han flygted om
Ræd som Kain for sin Dom.
Skudt han blev som Ulv for Fod;
Maryland, du drak hans Blod."

Og saa sluttedes Visen med den umotiverede Bøn:

"Se, O Gud, i Naade ned
Til vort Land; giv os din Fred.
Hjælp os til at leve saa,
At vi Himlen arve maa."

Denne Sang lærte ogsaa Halvor og troede fuldt og fast, at den var den herligste, som nogensinde var digtet; skjønt det vistnok var ham en Gaade, hvorledes nogen kunde vide, hvad Djævelen havde sagt til Booth, da de to, som udtrykkelig stod i Visen, havde talt sammen under fire Øine.

Anne begyndte at tale om, at det dog var besynderligt, at Søren ikke kom hjem nu, da Krigen var forbi. Saa fik hun Brev om, at han nu snart kunde ventes. Halvor gik og længtede og længtede og græd hver Kveld, fordi Far ikke havde vist sig. Saa var det en Morgen han som sedvanlig kom ned fra Loftet, og nede, borte paa Bænken ved Bordet, laa der nogle blaa Soldaterklæder, og borte i Sengen laa Far akkurat som før. Halvor syntes nok, at han om Natten havde drømt, at en Mand var kommen op til ham med et Lys i Haanden og havde seet paa ham og strøget ham over Ansigtet. Nu løb han bort til Faderen og kastede sig over ham i Sengen.

"Du maa ikke vække Far, han er træt," sagde Anne, som netop kom ind. Men Søren var allerede vaagen. Han satte sig op og tog Halvor i Armene og saa paa ham, og saa sagde han: "Nei, saa fregnet som du er blet da. Giv mig nu hid Buksernе mine, Gutten min."

Aldrig havde Halvor før været saa glad. Han holdt sig ved sin Fars Side som en liden Hund og lyttede til hvert Ord, han sagde. Søren var den samme som før og talte lidet om, hvad han havde oplevet. Lidt magrere var han, men rank og sterk; og de trofaste graa Øine havde det gamle venlige Lys og Stemmen den gamle Klang. Halvor syntes det igrunden var rart, at netop hans Far skulde være saa meget vakrere og snildlere og klogere end andre Mænd; men lod sig nøie med det simple Faktum, at saa var det. De var gode Venner som før, og Solen skinnede klarere, og Marken var grønnere, og Fuglene sang penere, end de nogensinde havde gjort, medens Far var i Krigen.

Menigheden faar Kirke og Prest.

Søren havde ingen Grund til Klage. Anne havde været flink til at holde alt i Orden hjemme, saa Farmen var i god Stand. Han tog selv straks fat i Arbeidet og kunde ikke skjønne, at han havde tabt noget ved sin Tjeneste i Krigen.

I de første Aar efter Krigen var der, som bekjendt, svært gode Tider. Alle Mennesker havde Lommerne fulde af Penge. Farmerne fik imellem to og tre Dollars for en Bushel Hvede og 20 Cents Pundet for Flesk og for andet i Forhold dertil. Men saa var ogsaa alt, de maatte kjøbe, dyrt, saa det gik op i et. Men dette var der mange, som ikke forstod. De skjønte, at de nu havde fuldt op af Penge, og begyndte at slaa stort. Mange af dem slog Spigeren saa stor, at de ikke fik Hode paa den. Men de, som var forsigtige og forstandige, lagde i den Tid Grundvolden til solid Velstand.

Blandt de norske Farmere i Springville foregik der paa etpar Aar store Forandringer. De ombyttede sine Okser med Heste, og i Stedet for de første simple Hytter reiste der sig pene og tildels store og bekvemme Bordhuse. Skogen blev ryddet og brændt, Veiene forbedredes, og Menigheden byggede sig en vakker Kirke.

Det var Søren Helgeson, som satte sig i Spidsen for at faa det gjort. Han tegnede sig selv for et betydeligt Beløb og gik saa omkring og fik alle til at subskribere, til man havde tre Tusen Dollars. Saa kjøbtes Materiale, og Kirken blev op-

ført af Ole Kjeldalen og stod snart færdig midt i Kirkegaarden oppe paa Bakken. Der blev ikke engang Strid om, hvor den skulde staa, da Kirkegaarden allerede var udlagt, og Stedet saaledes var bestemt. Saaledes var dette Skjær, paa hvilke mange nye Menigheder har strandet, uden videre klaret.

Det var rent rørende, saa stolte som Folk var af den nye Kirke. Alle havde lagt sit i den og kjendte, at de var Medeiere. Og for mange var det den største Dag, de havde oplevet, den Dag Past. Preus og Past. Mikkelsen kom did, og Kirken blev indviet. Søren Helgeson gjorde i den Anledning Gjestebud i sit nye Hus, som han havde faaet færdigt samtidig med Kirken, og begge Prestene blev hos ham over Natten. Preus lagde Merke til vesle Halvor og syntes, han var en opvakt Gutunge. Han spurgte, hvad han vilde være, naar han blev stor. Halvor vidste ikke saa nøie, men tænkte helst at blive Snedker. Saa fortalte Preus om Skolen i Decorah og spurgte Søren, om han ikke kunde have Lyst til at sende Gutten sin did. Jo, det kunde nok hænde; men han fik da ialfald vente til Gutten var konfirmeret.

Dagen efter Indvielsen blev der holdt Menighedsmøde i den nye Kirke. Bethel Menighed skulde forhandle om nu endelig at kalde fast Prest, som kunde bo paa Stedet. Der kom mange paa Mødet, og alle vilde, at man skulde kalde Prest. Men hvem skulde det blive? Ingen i Menigheden kjendte nogen, som var at faa. De ældre Prester, som havde været deroppe, vilde, troede man, blive for dyre. Det var nok bedst, at Preus saa til at finde en for dem; helst en, som var ugift og kunde nøie sig med en liden Løn. Thrond Knudson mente, at fik man bare en Prest, saa vilde nok Regjeringen sørge for ham eller ialfald kjøbe en Gaard for ham. Men da

Preus forklarede, at Presten naturligvis maatte lønnes ved frivillige Bidrag fra Menighedens egne Medlemmer, blev Thrond betænkelig. Han vilde nok lægge sin Andel til; men hvad mon Presten Harbitz vilde have sagt om en slig Ordning?

Klemetsrud vidste for sin Del ikke, om man havde Raad til at hyre Prest. Der var i Menigheden allerede etpar Mænd, som havde faaet Gaver til at vidne om Herren, og disse Gaver burde vel benyttes. Han vilde dog være med paa at kalde en "organiseret" Prest, hvis man fik en, om hvem man kunde være sikker paa, at han var vakt. Thi en saadan vilde ikke spørge efter Løn, men arbeide, fordi han følte Kald til det og var dreven af Aanden. I det Hele taget syntes Klemetsrud, at det var for galt, man aldrig kunde holde Menighedsmøde, uden at der blev Tale om Penge. Og han drog et dybt Suk og satte sig.

Søren Helgeson sagde, at han syntes ikke, Klemetsrud skulde klage; han havde da sandelig ikke lagt ud flere Penge, end han havde Raad til. Vilde man have en Prest, fik man betale ham, saa han kunde leve; og det havde man da virkelig Raad til. En Tiendedel af det, som i Aarets Løb gik paa Salooneerne, vilde være nok for Presten, saa han endog kunde leve i Overflod.

Det blev da endelig til, at man paa Past. Preus's Raad besluttede at kalde Pastor Evensen. Han havde studeret i St. Louis, havde været etpar Aar i Embedet, og var endnu en ung Mand og ugift. Det tog Tid med at blive enig om, hvor stor Løn man skulde byde ham. Han skulde betjene to andre smaa Menigheder ved Siden af Bethel, og de maatte vel skaffe ham lidt, saa Klemetsrud troede, at 200 Dollars maatte være nok. Men efter endel Krangel besluttedes, at Bethel Menighed

skulde love ham 400 Dollars aarlig foruden Høitidsoffer og tilfældige Indtægter. Han skulde for det første bo hos Søren Helgeson, indtil man fik bygget Prestegaard; thi det fortaltes, at han var forlovet, saa han formodentlig tænkte paa at gifte sig. Det sagdes ogsaa, at hans forlovede havde endel Penge, saa enkelte af Medlemmerne i sit stille Sind tænkte, at han maaske vilde kunne klare sig, om man senere skulde komme til at knappe lidt af paa Lønnen.

Med denne Prestekaldelse var især vor Ven Thrond inderlig fornøiet. Past. Evensen var selv Valdris. Thrond hinkede hjemover og fortalte alle, han saa, at han kjendte Presten Evensens Skyldfolk fra Norge. De var Vangsgjeldinger og meget bra Folk og kom til Amerika ligesom tyve Aar siden paa Lag. Han vidste ogsaa Besked om Presten selv. "Det er han," sagde Thrond, "som har skrevet Evangeliet om Farizæeren og Tolderen. Og da jeg havde læst det første Gang, sa' jeg endda til Gunhild, Kjerringen min, at det har en Valdris skrevet, sa' jeg."

Klemetsrud var mindre vel fornøiet med Prestevalget. Han vilde helst, at man skulde have kaldt Andrewson eller en anden af de Prester, om hvem man vidste, at de havde gjennemgaaet en sand Omvendelse.

Og hans Ven Hatlevik-Ola, Søn af Klokkeren, syntes ogsaa, man kunde have truffet et bedre Valg. Ole var lidt glad i at gaa paa Rangel, noget, som han selv erkjendte; men han trøstede sig med, at der "ikke var et eneste Ord i Bibelen, som han ikke kunde stave." Han var ellers svært glad i Linderots Postille, som var den eneste Bog han eiede. Linderot var haard, sagde han; men han vilde ikke sælge den Bogen for hundrede Daler. Paa "Statspresterne" i "Wisconsin-Syno-

den" havde han, ligesom Klemetsrud, ingen Tro. "De kan," sagde han, "taka Preus aa Professor Larsen og gamle Stub og Ottesen paa Kaskeland aa so mange te, so dei vi, ta Prestaden i Wisconsinsynoden, aa eg ska sætta up Andrewson mot dei adlesammen aa vanga ein Hest paa'n."

Men Klemetsrud og hans Tilhængere var ikke mange i Menigheden. Det var Aanun Strand, som sagde det, der fandt Bifald hos de fleste, da han med Hensyn til Prestevalget erklærede, at det vigtigste dog var, at man fik en Prest, som holdt sig til det "reine, rette lutherske Alfabete."

Pastor Evenson modtag det til ham udstedte Kald og indfandt sig straks derefter i Springville med hele sin jordiske Eiendom. Det var ikke nogen stor Rigdom; bare en gammel Kuffert med Klæder og en Kiste fuld af Bøger. Søren Helgeson mødte ham i Byen og kjørte ham med Kufferten og Kisten hjem. Sørens nye Hus stod paa en liden Høi paa Sydsiden af Veien. I Hovedbygningen, som stod med Mønet mod Veien, var Storstuen og med Dør fra den et Sengeværelse, som man kaldte "Kammerset", og som bare blev benyttet til Gjesteværelse. Ved Siden af det gik der Trappe op til anden Etage, som havde tre store Sengeværelser. Saa var der paa Vestsiden af Hovedbygningen en Fløi med Kjøkken, der ogsaa tjente som Dagligstue, et stort Familie-Soveværelse og et Spiskammer. Foran Fløien var der Veranda med udskaarne Forsiringer. Det gamle Hus, som stod længere tilbage fra Veien, benyttedes nu som Hvedehus eller "Græneri", og lidt nedenfor det var Fjøset og Laaven. Ved Siden af Huset var der Have med Æbletræer og Ribs- og Stikkelsbærbuske i lange Rader.

Det største Værelse ovenpaa lige mod Veien var gjort istand til Presten, og der tilbragte han de første Dage efter sin

Ankomst med at forberede sig paa sin Tiltrædelsesprædiken, af hvilken saa meget vilde afhænge. Han vidste, at den vilde blive omtalt og kritiseret, og han stræbede med at skrive og stryge og skrive om igjen til langt ud paa Natten.

Da Søndagen kom, var alle Mennesker tidlig ude. De var spændte paa at se den nye Presten. Han var jo den første, de egentlig kunde kalde sin egen. De stod ude paa Kirkebakken og ventede paa, at han skulde vise sig. Thrond Knudson spekulerede paa, om ikke han, som en der kjendte Prestens Skyldfolk fra Norge, turde gaa foran alle de andre og næve-hilse paa ham og fortælle, at han havde læst Evangeliet om Farisæeren og Tolderen, og straks forstaaet, at det maatte en Valdris havde skrevet.

Der kom da endelig Søren kjørende med sine stolte Heste og sin nye, lette Vogn; og oppe i Sædet med ham sad Presten og var lidt forlegen, da han vidste, at han var Gjenstand for etpar hundrede nysgjerrige Blikke. Ved Grinden sprang han ned af Vognen, og man fik se ham bedre. Alle var enige om, at han ikke netop saa fornem ud. Han var høi og mager, lys-haaret og glatraget, og hans luvslidte, gulsorte Klæder sad ikke godt paa ham. Han hilsede bare flygtig "Godmorgen" og gik straks med Vadsæk i Haand ind i Kirkens Sakristi. Saa strømmede Folket ind i Kirken og tog sine Sæder, Mændene paa høire og Kvindfolkene paa venstre Side. Gamle Hatle-viken var endnu mere høitidelig end ellers, da han denne Dag havde været inde i Sakristiet hos Presten og saa kom ud igjen i Hælene paa ham og læste Indgangsbønnen. Og han maatte harke dygtig, før han fik frem: "Til Indgang synges Salmen Nummer 5, og jeg vil bede Almuen om at stemme i, for jeg er saa krimfuld idag."

Men da Presten kom frem forat messe Kollekten og Epistelen, gik det galt. Klokkeren stod og hostede og gjorde sig færdig til at synge "Og med din Aand"; men Presten kunde nok ikke synge. Han bare læste op, og saa kunde Hatleviken heller ikke svare som sedvanlig, og der blev en pinlig Forlegenhed. Thrond var færdig til at synke i Gulvet. Saadant som Presten Harbitz kunde synge; og her var en, som ikke engang kunde messe, om det var aldrig saa lidet. Og der var mange, som syntes, det var rart, at en, som skulde være Præst, ikke havde Sangstemme.

Da Pastor Evenson kom op paa Prædikestolen var han ogsaa forlegen. Han saa med bedende Blik ud over Forsamlingen. Der sad Mændene, enkelte af dem i Skjorteærmene, og vendte Skraaen i Munden og nidstirrede paa ham. Og mange af Kvinderne havde vaade Øine, de var saa bevægede. En Række sad paa forreste Bænk med Smaabørn ved Brystet, medens andre forsøgte at kvæle sine skrigende Unger ved at tvinge dem til at drikke af de medbragte Melkeflasker. Ungdommen fniste nede ved Døren og oppe paa Galleriet.

Da Presten var kommen et Stykke ud i Prædikenen, fik han Modet tilbage. Han talte med myg Røst, stille og beskedent. Han sagde, at han ikke var kommen med Ord, som menneskelig Visdom lærte, men med Korsets enfoldige Evangelium. Livet var, sagde han, forfærdelig trist og ligefrem meningsløst, hvis man ikke havde noget andet at se frem til end nogle Aars Slid og Slæb og saa en haabløs Død. Kristendommen var det eneste, han kjendte til, som gav Livet nogen Betydning. Og saa bad han om Overbærenhed. Man havde ikke Ret til at forlange af den, som havde faaet bare et eller to Pund, at han skulde aagre med fem eller ti, men bare at han

skulde være tro. Det vilde han søge at være. Han vilde ikke tænke paa at gjøre alle tillags, men indskrænke sig til et alvorligt Forsøg paa at behage ham, som havde taget ham i Sold. Og saa vilde han være som en af Menigheden og gjerne dele Kaar med dem. Han gav sig ikke ud for andet end en fattig Betler ved Naadens Dør, en, som havde faaet det Kald at staa i Spidsen for endel andre slige Betlere og bede om Smuler, saa de kunde bjerge Livet.

Før han var færdig, kom Menigheden til at like ham. Thrond følte sig betydelig lettet; og det var igjen Aanun Strand, som udtalte den almindelige Mening, da han ude paa Kirkebakken tog sig en ny Skraa og sagde: "Det var Pokker til flink Prest alligevel."

Den amerikanske Saloon.

I de første flotte Tider efter Borgerkrigen var det slemt med Svir og Drik i Springville-Settlementet. Farmere havde faaet Heste, saa det var saa letvint at tage en Snartur til Byen; og de havde Penge. De, som havde været i Krigen, maatte jo drikke forat styrke sig efter de udstandne Strabadser. Ingen kunde fortænke dem deri. De havde vovet Liv og Blod for sit Land, og de kunde nu gjøre, som de fandt for godt. Og de andre kunde ogsaa trænge til noget sterkt, de som havde været hjemme og kavet med det ensformige Arbeide paa Farmen. Og hvad Nytte kunde de ellers have af alle Pengene sine, om de ikke skulde have Lov til at kjøbe sig noget vaadt, naar de var i Byen?

Naar de havde solgt sin Hvede eller sit Flesk, samledes de inde paa Myrans Saloon. Der var det saa godt og varmt. Der var altid nogen, som vilde spandere. Og saa maatte jo de andre vise, at de ogsaa havde Raad til det. Og naar ingen anden havde Lyst, saa spanderte Myran selv. Han var en stor, sterk Rugg og en ualmindelig snil Mand. Han lo godt af alle morsomme Skrøner fra Krigen, bandte paa, at det var godt gjort, og indbød paa nok en Omgang. Og saa kunde man altid hos ham faa laant en Fem'er, hvis man traf til at være ibeit for nogle Dage. Der var om Vinteren altid mange Heste, som stod og frøs foran hans Saloon. Var der nogen af hans faste Kunder, som for en Gangs Skyld vilde drage

videre straks efter at have givet Hestene Vand, saa kom Myran altid ud i Døren: "Nei, er du blet stor paa det nu da, Ola?" Og saa kunde jo Ola for Skams Skyld ikke andet end at gaa ind og tage ialfald en Dram. Og saa en til, og saa endda flere og lidt paa Flasken til Hjælp paa Hjemveien. Saa kapkjørte Naboerne hjemover og sprængte Hestene sine. Vesle Halvor sad ofte om Kveldene ude paa Trappen og hørte paa, hvorledes de skraalte og bandte og slog paa Hestene forat komme forbi hinanden paa Veien; og han tænkte da meget paa, hvor glad han var, fordi hans Far aldrig kom fuld hjem fra Byen.

Søren gik aldrig ind hos Myran, uden for at hente en eller anden af Naboerne og prøve paa at faa ham med hjem. Myran likte ham ikke, kan man vide. Søren bildte sig nok ind, at han var bedre end andre, sagde Myran; men han kunde godt huske den Tid han, da den Storsnuten ikke eiede mere, end det han gik og stod i. Søren skulde nok ogsaa finde ud, at han havde forregnet sig stygt, hvis han tænkte paa at blive valgt til Countykasserer, naar Myran var imod ham.

Ole Findreng, Stakkar, var nok en af Myrans allerbedste Kunder. Han havde været en glad Sjæl og var altid med, naar der holdtes Moro. Naar nogen bad sine Grander sammen til en "barn-raising," kunde man være sikker paa, at Findrengen var en af de første paa Stedet. Der vankede da altid noget stert at drikke. Og saa var der saa uhyre morsomt med Skrøner og Styrkeprøver og undertiden med Slagsmaal. Og om Høsten, naar man holdt Lag for at faa Kornet "hasket," kunde det aldrig falde nogen ind ikke at varsko Ole. Ved disse Lag arbeidede man udover Kvelden, og saa fik man god Mad og en lystig Nat med Dans og Drik og Leven efterpaa.

Ole satte sin Ære i at arbeide saa flittig som nogen, saa længe det stod paa; og derfor havde Ungdommen Moro af at sørge for, at han ialfald fik sin Andel af Flasken og lidt til. Men da han kom i Folkemunde, fordi han skulde have stjaalet, blev han en Tid lidt folkesky; og saa slog han sig paa Drikken endnu værre end før, kun at han nu drak mest i Smug hjemme. Da han fillet og elendig kom hjem fra Krigen, begyndte han straks at fortsætte paa gammel Vis. Nu kunde han drikke uden at skamme sig; thi han var jo en Helt og havde gjennemgaaet saa meget ondt forat frelse sit Land.

Han boede i en elendig Hytte paa Lavlandet lidt nedenfor Søren Helgesons Hus. Hvordan hans sygelige og taabelige Kone klarede sig, medens han var borte, kunde ingen skjønne. Hun havde Reden fuld af Unger og var selv ikke arbeidsfør. Og det blev ialfald ikke bedre, da Manden var kommen hjem. Det gik nu op og ned med ham, idet han sommetider var fuld og sommetider bare halv fuld. Han græd ofte, naar han talte om, hvilken Skam det var, at en, som havde sat sit Liv paa Spil for sit Land, skulde lide Mangel. Den eneste Ven, han havde, var Saloonholder Myran. Denne var fuldstændig enig med ham deri, at hans Tjenester mod Landet ikke var blevne belønnede, som man havde Ret til at vente. Han trøstede ham og laante ham undertiden lidt Penge eller lod ham faa lidt paa Borg, naar Krukken var tom. Saa snil en Mand som Myran skulde man lede længe uden at finde.

Past. Evensen tog med Kraft og Iver fat paa sit Arbeide. Han lagde sig ikke paa Ladsiden. Han gik rundt og besøgte Folk og satte sig ind i Forholdene. Og det kunde ikke undgaa ham, at der var mange, som havde Flasken for kjær. Han gik til den ene efter den anden og advarede dem mod Fylderiet.

Og saa prækede han mod det saaledes, at mange følte sig truffet og blev fornærmede.

Det hændte en Dag, at Presten kom gaaende forbi Ole Findrengs usle Hytte. Ude ved Væggen stod Konen og græd, og borte ved Fjøset gik en fremmed Mand og saa sig omkring. Presten spurgte Konen, hvad der var paafærde, og fik da Besked om, at den fremmede Mand var kommen forat hente deres eneste Ko, i hvilken Ole havde givet sin Ven Myran Pant. Myran havde taget alt, de eiede, og nu skulde han have denne Koen ogsaa. Konen tørrede Øinene og kunde saavidt hulke frem, at hun ikke forstod, hvorledes hun med de mange smaa skulde klare sig gjennem Vinteren uden Melk. Naar de bare havde beholdt den gode Melkekoen, vilde de ingen Nød lide. Thi de skulde have nogle Sække Mel hos en af Naboerne, mod at den ældste Gutten hjalp lidt med Arbeidet. Og hvad Klæder angik, mente hun, var det ikke saa farligt. De fik hjælpe sig med de gamle Fillerne og holde sig inde, naar det var koldt.

Presten, som vidste, at Manden ikke blot drak op det lille, han nu og da kunde tjene, men at han ogsaa mishandlede Konen og Børnene, havde Lyst til at høre, hvad hun syntes om den Mand, der handlede slig, og slog derfor forsigtig paa, at hun vist var ulykkelig gift. Og det var noget af det mest rørende han havde hørt, da Konen tog Manden i Forsvar. "Ole er," sagde hun, "en rigtig snil Mand; der skal ingen kunne sige noget andet. Stakkar, det kan nok hende, at han maaske er lidt for glad i det sterke; men ellers er han saa bra en Mand som nogen."

Saa kom Ole selv hjem og var ædru, og Past. Evensen talte længe og alvorlig med ham; og Stakkaren lovede, at han aldrig mere skulde smage en Draabe. Konen troede paa ham

og var saa glad, som om han ikke havde lovet det samme mangfoldige Gange før og ikke holdt det.

Ja, de Kvindfolkene de kan være lettroende. Saa dumt som det er; men saa godt som det dog er, at de er dumme nok til at tro paa og holde af sine Mænd, selv om disse er slige, at ingen anden med en Smule Forstand kan have den mindste Agtelse for dem. Saa dum kunde en Mand dog ikke være. Sæt at det var Konen, som drak og sølte sig i alslags Svineri og forsømte Huset og kastede bort Pengene og kom hjem om Nætterne lugtende væmmelig af Brændevin og Tobak, og huserede og bandte. Der vilde vist blive flere Egteskabsskilsmisser. Næsten ingen Mand vilde være dum nok til at taale det eller sterk nok til at bære det. Men Konerne, de kan taale og græde og elske og trøste sig med, at der ikke findes Salooner i Himmelen.

Kort at fortælle, det var ikke længe Glæden varede for Ole Findrengs Kone dennegang heller. Det gik bare etpar Dage, saa havde Ole igjen et høist vigtigt Erinde i Byen. "Vær nu for Guds Skyld forsigtig da, Ole," sagde Konen. Ja, det skulde han. Han fik Skyds med Søren Helgeson, og denne lovede sig selv, at han skulde passe paa Stakkaren, saa han ikke kom indom hos Myran.

Da de var færdige med sine Indkjøb og skulde tage fat paa Hjemveien, kom Myran bort til dem.

"Goddag og Tak for sidst. Du er vel for stor paa det til at komme ind og faa dig en Dram idag ogsaa du, Søren."

"Ja, det har du Ret i," sagde Søren, "jeg holder mig virkelig for god til det."

"End du da, Ole? Du er da vel ikke blet stolt du ogsaa."

Aa nei; det var han da ikke; men han vilde ikke drikke alligevel; han havde ikke Raad til det.

Aa pyt med den Sag, mente Myran. Han vilde jo bare spandere. Og saa var Danielson ogsaa inde, han, som Ole havde været sammen med i Krigen.

Ja, saa havde nok Ole Lyst til at gaa ind bare et Øieblik, ikke for at drikke, men for at snakke lidt med Danielson.

"Nei, nu blir du med mig hjem," sagde Søren. Det var hans Alvor, og Ole blev tvilraadig.

"Jasaa," sagde Myran og lo, "saa du har maattet faa dig en Formynder nu, Ole?"

Dette kunde Ole naturligvis ikke taale. Han maatte vise, at han var sin egen Herre: og at han ikke ligesom Søren var ræd.

Men saa blev Søren vond. "Det er sandt," sagde han, "jeg er virkelig ræd Brændevinet; men Myran er jeg da ikke ræd." Og han gik bort til ham og gav ham ren Besked om, at han var en forbandet Skurk. Folk strømmede ud af Saloonen, ædru og fulde, forat høre paa. De hidsede de to Mænd endnu mere op mod hinanden, og saa blev det til det, at Søren rundjulede Myran, indtil denne ikke turde andet end bede om Fred. Saa gik Søren hen til en Fredsdommer og meldte, hvad der var skeet, og tilføiede, at han var god for at betale, hvis der var nogen Mulkt for det. Og saa gik han tilbage til Saloonen forat se, hvorledes det stod til med Myran. Denne sad i sine Venners Kreds og bandte; og de andre hjalp ham trolig i at flaa Søren med Kjeften. Myran havde netop spanderet paa dem allesammen, paa Ole Findreng med de andre. Ole kunde jo under disse særegne Omstændigheder ikke negte sin mishandlede Ven den Glæde at drikke med ham. Og saa gjorde det

ogsaa forunderlig godt at faa sig lidt Brændevin ovenpaa de to Dages Faste. Nu vilde han ikke være med Søren hjem; han kunde hjælpe sig selv. Søren tog ham i Kraven og vilde til at trække ham med ud til Vognen. Nogle af de andre Mænd lagde sig nu imellem, og Søren spurgte, om der var flere af dem, som vilde have Bank. Men saa blev der Leven. Sligt kunde Folk ikke taale. Dette var dog et frit Land; vilde Ole ikke være med, saa maatte han faa Lov til at blive, hvor han var.

Der var mange af dem, og Søren blev kastet paa Dør. Han stod udenfor og betænkte sig. Der var intet at gjøre ved Sagen. Han maatte kjøre hjemover alene. Og han sad og fortæredes af Harme; og det faldt ham ind, om han ikke, næste Gang han var i Byen, selv skulde drikke, netop saa meget at han blev uvorren, og saa gaa ind og rydde Huset for Myran. Da han var kommen hjem og havde sat ind Hestene og selv kom ind i Huset, maatte han til at forklare, hvorledes det var gaaet til, at Klæderne var flænget istykker. Anne sutrede som sædvanlig og bar sig ilde, fordi endog Søren maatte komme op i Slagsmaal. Og at han skulde gjøre sligt netop nu, da de ogsaa havde Presten i Huset. Hun vidste, at det vilde blive til det tilslut, at Søren blev en almindelig Slagsbroder; og saa kom hun naturligvis engang til at faa høre, at han var slaaet ihjel.

Søren var kjed og lei og gik op til Presten og fortalte ham, hvad der var hændt, og at han ikke skammede sig ved det. Saa tog han en Pakke Sukkergodt med til Børnene og gik ned til Oles Kone og forklarede hende saa lempelig som muligt, hvorfor Manden ikke kom hjem. Og hun takkede og græd.

Da Ole den følgende Kveld kom ranglende hjemover, var han fuld og ulykkelig. Han flæbede og skjendte paa Konen.

Han var sint paa hende blandt andet, fordi hun, som han sagde, nu snart skulde blive liggende igjen. Han syntes, de havde Børn nok at plages med allerede. Saa faldt han aldeles sammen, og Konen hjalp ham iseng.

Om Natten stod han op og gik ud. Konen laa og ventede paa, at han skulde komme ind igjen; og da det drog ud med det, blev hun ræd. Hun gik ud og raabte, men fik intet Svar. Saa løb hun op til Sørens Hus og bad Søren om at være med hende hjem. Hun turde ikke se efter; men hun troede, at Ole var gaaet ind i Fjøset. Og hun havde Ret. Da Søren kom ind i Fjøset, fandt han Ole, som endelig havde gjort, hvad han ofte havde truet med. Han havde hængt sig.

Søren maatte næsten bære Konen ind i Huset, og saa overtalte han hende til med hele Børneflokken at følge med op til hans Hus. Om Morgenen fik han Thrond med sig, og de begrov Ole i al Stilhed. Og hermed var Ole Findrengs Saga ude. Begivenheden gjorde et dybt Indtryk paa alle Folk i Settlementet. Børnene var bange, naar de hørte hans Navn nævne. Vesle Halvor kunde ikke faa det ud af sine Tanker; thi Gunhild, Gudmor hans, havde saa ofte indprentet ham som et af de vigtigste Stykker af den kristne Tro, at for en Selvmorder var der intet Haab.

Da Søren en Dag eller to derefter igjen var i Byen, traf han Myran og spurgte ham, om han havde hørt, hvorledes det var gaaet til med hans Ven Ole Findreng. Nei, det havde Myran ikke hørt noget om; der var vel ikke noget galt paafærde med Ole?

"Aa, nei," sagde Søren tørt, "ikke noget at snakke om. Han har bare hængt sig; det er det hele."

Dette tog virkelig saaledes paa Myran, at han glemte at

give Søren Bank, saaledes som han havde skrydt af, at han vilde gjøre. Nu maatte han i al Hast ind og styrke sig med en Dram. Det var paa et hængende Haar, han skulde have opdaget, at han havde en Samvittighed. Men pyt! Det var da ikke hans Skyld, det som var hændt. Han havde jo aldrig tvunget Ole til at drikke. Han fik ogsaa være taknemmelig, at dette var kommet netop nu, da det traf sig saa heldig, at Ole ikke skyldte ham mere end etpar Daler. Han vilde nu være høimodig og eftergive Enken denne Gjæld.

Presteemnet.

Past. Evensen og Søren havde begge to megen Glæde og Nytte af, at de et Aarstid boede i samme Hus. Da Søren kjendte alle Mennesker i Menigheden, raadførte Presten sig med ham i alle Anliggender og fandt i ham en trofast Støtte. Det kunde ikke undgaa ham, at Søren var en Mand, som han i alt kunde stole paa. De to blev hjertensgode Venner, og mangen en Nat sad de oppe sammen og forhandlede om Planer til at reformere Menigheden.

Pastor Evensen havde sat sig ind i mangt ogsaa udenfor Theologien, og det var ham en Glæde at fortælle Søren løst og fast fra Kirkens og Folkenes Historie og saaledes meddele ham et videre Syn paa Livet. Især havde han sat sig ind i Fædrelandets Historie, og Søren fik nu for første Gang høre om den haarfagre Harald, den gode Haakon, om Egil Skallagrimson, om hellig Olaf og de andre Helte fra Norges Heltetid. Der var mange i Menigheden, som ikke likte det, at Presten og Søren var saa uadskillelige. Søren var dog ikke bedre end de andre i Menigheden. Kanske han bildte sig ind, at det var ham alene, som maatte føde Presten. Nu ja, man kunde snakkes ved om den Sag, naar man næste Gang skulde samle ind Prestelønnen.

Det gik nu ogsaa virkelig altfor vidt. Thi Past. Evensen havde ofte Moro af at følge Søren i hans Arbeide og se paa

hans forbausende Færdighed i alle en Farmers Idrætter. Og saa kunde han sommetider ikke lade være selv at forsøge sig i saadant Arbeide. Og det hændte, at Folk, som kom forbi, fik se Presten hjælpe Søren med at fælde et Træ eller bække en Unghest. Sandheden var, at der hermed lagdes det første Frø til Splid i Menigheden.

Vor unge Ven Halvor var ikke den, som havde mindst Glæde og Nytte af, at Presten boede i Huset. I de to Aar, siden Far kom hjem fra Krigen, havde Gutten havt det godt. Naar der ikke var Skole, maatte han rigtignok være med i det tunge Farmarbeide; men det var dog bare Moro. Thi han var sammen med Far, og de kunde underholde hinanden ved at spørge og fortælle om Krigen; og heraf blev Halvor ialfald aldrig træt.

Ualmindelig flink var han ogsaa bleven. Han kunde kjøre de gamle Hestene ligesaa godt som Far selv, og de unge viltre, som Far netop havde kjøbt, var Gutten sikker paa, at han ogsaa kunde have styret, dersom han bare havde faaet Lov paa at prøve. Om Vinteren, naar Hvede eller Flesk skulde kjøres ind til Byen, maatte Halvor undertiden kjøre et Læs med; og det var jo ikke netop videre morsomt at sidde og rakle fremover Time efter Time og fryse og smatte paa Hesteme og ikke have andet Selskab end nogle døde Griser.

Tre Maaneder om Vinteren og tre om Sommeren gik Halvor i Skole. Undertiden maatte han som de andre Gutterne straffes, enten ved at faa nogle Slag over Haanden, eller, hvad der var det værste, ved at tvinges til at være inde i Fristunden. Kun for de allergroveste Forseelser blev en Gut tugtet ved at tvinges til at sidde sammen med en af Jenterne.

Men saa langt kom det aldrig med Halvor. Den Skam undgik ham.

Men, du Verden, hvor morsomt det dog i det hele taget var i Skolen. Især da om Sommeren. Da kunde han gaa barbenet, og det var saa let. Og saa tog det ikke saa længe at klæde sig paa. Det var bare de blaa Lærredsbukserne og den stribede Skjorten og en Buksesæle. Halvor foretrak en Sæle for de ellers brugelige to. Der var mindre Bryderi med en.

Om Vinteren var det ogsaa morsomt; thi da gik ogsaa store Gutter i Skole; og der kunde ofte være Anledning til at se paa Slagsmaal mellem dem. De blev jevnlig uenige om en eller anden af Jenterne. Saa udfordrede de hinanden til Kamp. De gjorde en Ring ude i Sneen og stillede sig inde i den med tykke Sauskindsvaatter paa Næverne, og saa sloges de, indtil bare en var igjen inde i Ringen. Denne Moro syntes Halvor godt om at se paa, og han prøvede den sommetider selv med Jimmy Mott eller en anden af de Yankee-Gutterne, som gjorde Nar af ham, fordi han var norsk og havde hvidt Haar.

Halvor var ellers for sin Alder den flinkeste Gut i Skolen, og Far var stolt af ham. Han havde flere Gange "stavet ned Skolen." Og den sidste Dag af Vinterterminen, da mange af Forældrene var tilstede forat høre Børnene fremsige sine Deklamationsnummer og juble over de Præmier, de fik, blev Søren rigtig kry, da hans Gut fik Præmien baade for Læsning og Regning og endda en Extrapræmie for Flid. Selv Anne syntes i sit stille Sind, at det var gjildt, skjønt hun var bange for, at Gutungen vilde blive en Vigtigper.

Midt under disse fine Seire, havde Halvor dog en alvorlig Skuffelse, som for en Tid gjorde ham kjed af Livet og fik ham

til at spekulere paa, om han skulde rømme ud til en ny Verden etsteds, vinde et stort Rige og saa herje Amerika med Ild og Sverd og omstyrte den kristne Religion. Han var bleven gruelig forelsket i en af Skolejenterne, 10 Aar gammel, en deilig liden Yankeejente med store brune Øine, en kjæk liden Næse og langt, krøllet Haar. Hun havde ikke egentlig givet ham nogen Grund til Haab; men hun havde dog etpar Gange smilet til ham, og det var umuligt andet, end at han maatte holde af hende. Saa vakker kunde en norsk Jente ikke være. Halvor tænkte paa hende sent og tidlig, og hans Hjerte blev saart af Kjærlighed. Han vidste heller ikke bedre, end at hun likte ham. Og saa en Dag — han kunde i mange Aar ikke tænke paa den uden en stikkende Smerte, — sagde hun til ham:

"Jeg liker Jimmy Mott bedre, end jeg liker dig."

Det gjorde forfærdelig ondt. Havde det endda været en anden Gut, hun likte bedre. Men Jimmy Mott! Et Naut, som stod langt tilbage for Halvor i Skolen, og som havde rødt Haar og saare Øine. Det var saa ydmygende, at det var til at blive gal over. Næste Gang, han sloges med Jimmy, gav han sig ikke, før de begge var saa anpustne, at de laa paa Ryggen og snappede efter Veiret. Thi saa styg, som Jimmy var, var han dog svært seig og sterk.

Halvor blev nu en Menneskehader. Han vilde ikke mere se paa de elendige Jenterne. Hjertet var vistnok revet aldeles istykker; men han vilde bære sin Smerte i Stilhed og ikke lade nogen merke, hvorledes han led; allermindst den utro Fanny, som virkelig var istand til at like en slig Gut som Jimmy Mott.

Past. Evensen blev en god Ven af Halvor. Han syntes det var en slink Gutunge, og at han, for bare 12 Aar gammel at være, var kommen langt i Kundskaber. Presten og den liv-

lige, hvidhaarede Gutten gik ofte sammen, eller de sad sammen oppe paa Kontoret. Det var Halvors lykkeligste Tid. Han fik Undervisning i Norsk og endog lidt i Tysk; og desuden veiledede Presten ham i Religion og Historie. Halvor slugte naturligvis hvert Ord og troede fuldt og fast, at der aldrig før havde levet en saa snil Mand som Pastor Evensen og en med saadan ustyrtelig Lærdom. Tænk, den som kunde være en saadan Mand som ham! Og saa maatte det være stort saaledes at være første Mand i alle Sammenkomster, den som altid blev sat øverst tilbords og trakteret med det allerbedste, og som dog aldrig var det mindste undselig. Og saa at kunne staa hver Søndag og tale til saa mange Mennesker. Halvor tænkte ofte paa, hvad Pastor Preus havde sagt om Skolen i Decorah. Han troede næsten, han vilde tigge Far om at blive sendt did.

Naar Presten og Søren sad og talte sammen til langt paa Nat, maatte Halvor faa høre paa. Det hjalp ikke, hvor sent det var, saa kunde han forsikre, at han ikke var det mindste Gran søvnig, aldrig en Snus. Det begyndte at blive almindelig Tale udover Bygden, at det vist var Meningen, at den Gutungen til Søren Helgeson skulde blive sendt i Prestelære, saasnart han var konfirmeret. Søren selv tænkte nok ogsaa, at det maaske kunde lade sig gjøre, skjønt det vilde være haardt at sende Gutten bort for saa lang Tid.

Saa hændte der en Søndag noget, som havde til Følge, at det blev fast bestemt, at Gutten skulde blive Prest, saa sandt han levede længe nok. Det skaffede Halvor ogsaa megen Respekt blandt de alvorlige Folk i Menigheden, og disse var nu enige om, at det vilde være baade Synd og Skam, om Søren, som havde en slig Søn og dertil sad saa godt i det, ikke skulde lade Sønnen sin studere til Prest.

Det var nemlig en Søndag, der var Gudstjeneste i Kirken, og Veiret var trykkende varmt. Halvor sad indeklemt mellem sin Far og en anden Mand og led Kvaler. Der var saa stegende hedt og kvalmt, og han havde saadan Trang til at klore sig i Ryggen, men kunde ikke komme til, saa trangt som han sad. Og Presten syntes aldrig at skulle blive færdig med Prædikenen. Tilslut blev Guttens Lidelse og Utaalmodighed saa stor, at det var ham umuligt at holde ud længere. Han begyndte at graate, og saa fik han da endelig Lov til at gaa ud.

"Hvad var det, du graat saa for i Kirken idag, Halvor?" spurgte Knud, Sønnen til Thrond og Gunhild, medens de var paa Hjemveien fra Kirken. Men da blev Gunhild forarget. Hun som havde taget imod Halvor, da han kom til Verden, og som havde baaret ham til Daaben og havde store Tanker om baade hans Fars og hans egen Lærdom, vidste naturligvis, hvad det var, han græd for.

"Du skulde skamme dig, Knud, for at spørge, som du gjør," sagde hun. "Tror du ikke det du, at Halvor, saa liden han er, har mere Forstand paa Guds Ord end mange Voksne kanske? Du kunde takke Gud du, din store Slamp du er, om du havde bare halvten saa god Greie paa Religion du som den vesle Gutten."

Thrond selv var af samme Mening. Han saa med Høiagtelse paa Halvor: syntes der næsten var noget uhyggeligt og overnaturligt ved at tænke paa, at den Smaagutten vidste saa meget. Det turde hænde, at han med Tiden kunde blive en Mand som Presten Harbitz. Ja, hvem kunde vide? Thrond stirrede paa ham og forestillede sig ham allerede i Kappe og Krave. Det eneste, han havde Betænkeligheder ved, var den

slemme Omstændighed, at Halvor havde saa stut Hals, at det skulde knibe, om han kunde bruge Prestekraven.

Gunhild talte senere ofte om Sagen, og saaledes kom det Ord ud, at Halvor hans Søren var bleven saa rørt ved Past. Evensens Prædiken om Jerusalems Ødelæggelse, at han havde hulket, og maatte gaa ud af Kirken for ikke at daane. Han havde forstaaet det og taget det til Hjerte han, den 12 Aar gamle Gutten, skjønt selve Klemetsruden, som dog ellers havde let for at fælde Taarer, dennegang havde siddet med tørre Øine og uden at forstaa, hvor alvorlig Prædikenen var. Ja, Klemetsrud selv kunde ikke negte for, at der var noget i dette; og han kunde bare haabe, at Halvor maatte blive et Middel til at bringe sine Forældre til ogsaa med Alvor at tænke paa sin Sjæl.

Baade Halvor og Forældrene syntes det var øde i Huset, da Past. Evensen, efterat have boet hos dem et Aars Tid, havde holdt Bryllup og var flyttet ind i den nye Prestegaarden lige overfor Kirken. Det var vistnok ikke længere undda, end at de ofte kunde besøge hinanden; men det var dog ikke som at bo i samme Hus. Men saa var det rigtignok som en stor Fest, naar Presten med sin Kone kom ned en Eftermiddag og standsede udover Kvelden. Prestekonen, eller "Fruga," som man kaldte hende, var bleg og blid, og hun var den fineste Dame, Halvor nogensinde havde seet. Hun var vokset op i en By, og havde noget ved sig, som gjorde, at Halvor maatte se op til hende, som til en, der tilhørte en anden og finere Verden; endda hun igrunden ikke var saa rent urimelig vakker heller. Halvor var altid glad, naar han fik Lov til at gaa op til Prestegaarden med et Spand Bær eller noget andet godt som Gave. Det var saa fint. Huset var vistnok ikke saa stort og godt som

det hjemme; men alt var indrettet paa en anden Maade, saa det for ham var det mest elegante i Verden. Der var saa fint, at man uvilkaarlig maatte skrabe Sølen af Benene, før man gik ind. Og inde i Stuen stod der en Indretning, som man kaldte Orgel, og hvis Mage han aldrig havde seet. Prestefruen kunde sætte sig ved det og spille, saa han slet ikke kunde høre, at der var nogen Musik i det.

Og saa fik Halvor ofte Lov til at sidde oppe paa Kontoret, hvor han fandt mange morsomme Bøger. Hjemme havde han ikke læst andet end sine Skolebøger og "En Pilegrims Vandring" og "Gjest Baardsens Levnetsløb, skrevet af ham selv." Han var glad i begge disse Bøger, men især da i "En Pilegrims Vandring," som han syntes var en svært spændende Roman. Og saa havde de Mennesker, som der omtaltes, saadanne besynderlige Navne, "Trofast," "Evangelist" og "Verdslig Visdom" og de andre. Det var forunderligt, at de alle skulde slumpe til at have slige Navne, som blandt andre Folk var ukjendte.

Oppe paa Prestens Kontor fik Halvor læse "En glad Gut," og han syntes den var morsom. Men det var dog rart, at man kunde sætte sig til at skrive Bøger om en Buk og en Kringle. Og saa den Marit paa Heidegaardene; hun var da rigtig en Jaale.

"En glad Gut" kunde være bra nok; men den var dog ingenting i Sammenligning med en anden Fortælling, som Halvor kom til at faa fat i, og som han slugte med en slig Begjærlighed, at det næsten tog Pusten fra ham. Det var en haarreisende Historie, som hedte "Nybyggerne paa Long Arrow." I denne stod der meget om blodige Kampe med Indianerne, om Mord og mange andre morsomme Ting. Og saa var der

flettet ind en rørende Beskrivelse af det inderlige Kjærligheds-forhold mellem Helten, Keefe Dillon, og den smukke Indianer-pige. Og dette mindede Halvor levende om hans egen ube-svarede Kjærlighed til den Skolejenten med den kjække Næse og det krøllede Haar. Han kunde blive rørt til Taarer, naar han læste den stakkels Indianerpiges Erklæring om, at "Him-melen selv ikke var værd saa meget for hende som et eneste Haar paa Keefe Dillons Hoved." Omtrent saadan syntes Halvor, han havde det selv. Det kunde man kalde Kjærlighed.

I denne Tid begyndte Halvor at gaa og læse med Konfir-manderne, naar de hver Uge mødte frem for Presten. Og han lærte mange Ting. Noget af det første var det, som Prestens unge Bror en Dag betroede ham i al Hemmelighed, nemlig at det var bare Løgn det der Snak om, at man havde fundet vesle Søster hans under Roden af et Egetræ. Det var saart saaledes at faa vide, at ikke engang Far var fuldt ud at lide paa i alt, han fortalte.

I sine Bøger lærte Halvor meget, især saadant, som han ikke forstod det mindste af. Han havde længe kunnet ramse op, hvad "Paulus siger om Daaben til Titum, 3, 5." Men det havde ikke været klart for ham, hvad "Titum" var for noget. Da forstod han dog naturligvis de Tallene "3, 5" bedre; thi saa meget var han ialfald sikker paa, at der maatte menes enten 3 Daler og 5 Cents, eller 3 Fod og 5 Tommer, eller ogsaa Klokken 5 Minuter over 3. Og nu fandt han ud, at han ogsaa heri havde taget feil.

Ugreie i Menigheden.

Der var Uro i Menigheden i Springville. Før Pastor Evensen havde været der to Aar, var der mange, som var misfornøiede og ønskede at faa en anden Prest i hans Sted. Og desuden havde de nu været saa længe i Amerika, at de havde lært, at man ikke absolut var forpligtet til idetheletaget at have nogen Prest, medmindre man selv vilde.

Alle maatte erkjende, at Past. Evensen var en "flink Mand paa Stolen," og at kunde de bare saasandt leve efter det, som han talte, saa havde de intet at frygte. Men han kunde ikke messe; og det var ialfald svært leit. Og saa havde han været saa uforsigtig at støde en hel Del af de bedste Mænd for Hovedet ved at tale til dem om, at de drak for meget. Han havde endog ved Søren Helgesons og Ole Kjeldalens Hjælp faaet vedtaget en Erklæring om, at ingen, som var Medlem af Menigheden, burde sætte sin Fod ind i en Saloon.

Der var nu for Eksempel Hatleviken, Klokkerens Søn, en Mand, som flittig læste Linderots Postille, og som desuden var en af Stedets første Settlere. Selv ham havde Presten irettesat, fordi han sad og drak og spillede Kort inde paa Myrans Saloon sammen med John Tangen, en Mand, som maaske efter fattig Leilighed havde flere gudelige Bøger i Huset end nogen anden i Menigheden. Og saa havde Presten dødelig fornærmet Klemetsrud, Stedets "gudfrygteligste" Mand.

Da Klemetsrud engang beklagede sig over, at der i Menigheden desværre var saa mange uomvendte Verdensbørn, som endnu ikke havde lært Herren at kjende, havde Past. Evensen været fræk nok til at sige, at det i en Henseende var heldigt for ham og Menigheden, da han havde lagt Merke til, at det var disse saakaldte Verdensbørn, som altid betale mest, naar der skulde udrettes noget, hvortil der krævedes Penge.

Klemetsrud havde ogsaa ellers maattet høre meget, som saarede ham. Da han saaledes en Kveld var gaaet op til Ole Kjeldalen og Søren Helgeson, som var Prestens bedste Venner, for at undersøge, om de pleiede at holde Husandagt, havde Søren fortalt ham, at Grunden til, at Gaderne i Jerusalem var saa rene, var den, at hver Mand maatte feie for sin egen Dør.

Klemetsrud følte, at noget maatte gjøres. Det gik simpelthen ikke an at taale denne Ugudelighed længere. Klemetsrud havde allerede længe været sikker paa, at Presten ikke kunde være nogen rigtig kristen; og nu havde han faaet fuld Vished i denne Sag. Han havde nemlig gjort en stor Opdagelse, ved Hjælp af hvilken han var istand til med usvigelig Sikkerhed at afgjøre, om en Mand var omvendt eller ikke. Det var saa simpelt, at han bare maatte forundre sig over, at han ikke havde opdaget det før. Det kom over ham som en Inspiration, en Dag han sad i Kirken. Presten læste det Stykke af Bibelen, hvori der staar, at naar Apostlerne kom ind i et Hus og hilsede med Ønsket om Guds Fred, saa blev Freden over Huset, hvis Beboerne var troende. Men hvis de ikke var troende, vendte Freden tilbage til Apostlerne.

Klemetsruds Øine aabnedes pludselig. Det var efter dette den simpleste Sag af Verden at finde ud, hvorledes det

egentlig stod til med Pastor Evensens Sjæl. Man kunde bare ønske ham Guds Fred og saa se, hvordan det vilde gaa. Klemetsrud fik Anledning til at forsøge det, og Eksperimentet gik næsten over Forventning godt. Han tog Presten i Haanden og sagde "Guds Fred." Og han blev sjæleglad; thi han kunde tydelig merke, at Freden vendte tilbage til ham selv. Der kunde saaledes, Gudskelov, ikke være nogen Tvil om, at Presten ikke havde fundet Herren. Havde man endnu mere Vidnesbyrd behov, kunde det ogsaa nævnes, at Past. Evensen ikke havde villet erklære det for Synd af Hans Skogen at spille paa Fele; et Instrument, hvori dog et sandt Guds Barn med en vaagen Samvittighed grangivelig kunde høre den onde selv.

Klemetsrud kunde ikke andet end fortælle Søren Helgeson om sin Opdagelse med Hensyn til Freden, som vendte tilbage til ham selv; og Søren lo bare ad hele Historien. Og med en slig ugudelig Krop kunde Presten være saa meget sammen! Med ham, Søren, som ikke engang var kommen saa langt i Erkjendelse, at han var sikker paa, at det var Synd at danse. Thi det havde han selv engang med stor Letsindighed saagodtsom ligefrem sagt til Klemetsrud; og han havde endog tilføiet:

"Men jeg skal sige dig noget jeg, Nils. At gaa omkring og saa ud Mistanke mod Presten og andre, det tror jeg er Synd. Og at sidde og sove i Kirken og saa siden sukke og finde Feil ved Prædikenen, som man ikke har hørt, det tror jeg er Synd; og at være saa ræd for Centen, som du er, det tror jeg er Synd."

Det var soleklart for Klemetsrud, at Presten og Søren begge to stod i Satans Sold. Han vilde gjøre sin Kristenpligt og knække dem begge. Alene kunde han jo ikke udrette det, men der var mange, som vilde hjælpe. Det var besynderligt,

saadan som de i denne Sag kunde staa sammen, de Menigheds-lemmer, som var overmaade meget fromme, og de, der havde vundet Ry som ganske særdeles ugudelige Kroppe. Yderlighe-derne berørte hinanden.

Uviljen mod Presten laa og ulmede til ud i det andet Aar. Klemetsrud og en gammel Spotter med en giftig Tunge havde især været flittige i at puste til den. Saa slog den ud i lys Lue, da Presten havde gjort sig skyldig i en ny Frækhed, værre end nogen af de forrige.

I Menigheden var der en gammel Mand, som var gal. Han gjaldt vistnok for at have sine fulde fem; thi hans Vanvid var af en Art, som er meget almindelig, og som man derfor ikke pleier at betragte som Vanvid. Han var nemlig gjerrig. Han var gammel og havde Penge, mere end nok for sig og sine; mere end han kunde tænke sig til at kunne bruge op, før han døde. Og han havde ingen, hvem han undte Pengene; og endda sled han og plagede sig forat kunne samle flere. Han vilde bare lide ondt for at faa fat i flere Penge, som han ikke vilde bruge, og som han vidste, han snart vilde blive nødt til at efterlade til en, hvem han ikke undte dem. At dette er en Art Vanvid, maa være sikkert nok.

Nu, ved denne Tid døde den omhandlede rige Gjerrigknark i Springville. Han var bleven rig ved troligen at følge sit Valgsprog: "Du skal sælge alt, du kan faa solgt; og det, du ikke kan sælge, skal du gjøde Grisene med; og det, som Grisene ikke vil æde, skal du æde selv."

Denne gamle Hædersmand havde en talrig Slegt, og der blev gjort et stort Begravelsesgilde for ham. Da Pastor Evensen stod frem forat holde Ligtalen, skræmte han straks Forsamlingen ved at nævne som sin Tekst: "Det er lettere for

en Kamel at gaa igjennem et Naaleøie end for en rig at komme ind i Guds Rige.“ Og saa talte ham om Gjerrighed. Ingen turde se op; det var saa forsærdelig pinligt. Men alle følte, at dette maatte gaa galt. Man kunde da vide, at Martin Kaasa, som var gift med den afdødes Datter Tone, ikke vilde finde sig i en slig Behandling. Det skulde kanske endog knibe, om Søren Helgeson, hvis Kone jo var Tones Søskendebarn, vilde like dette, endda han var slig en god Ven af Presten og altid tog ham i Forsvar.

I de første Dage efter Begravelsen talte man ikke om andet end denne Prædiken. Mange kunde ikke andet end i sit stille Sind gotte sig over den og mene, at den igrunden var akkurat tilpas for den gamle Knarken, som ikke vilde give en Cent, men bare slog sig vrang, dengang man samlede ind lidt til Hjælp for Enken efter Ole Findreng. Og Søren erklærede lige ud, at Presten havde sagt bare det, som sandt var.

Men de fleste syntes dog, at sligt kunde man ikke taale. Det gik da virkelig ikke an at lade Presten sige, hvad han fandt for godt, og fornærme bra Folk. Han fik da ikke glemme, at det var Menigheden, som havde hyret ham, og som opholdt ham. Klemetsrud var fuldstændig enig heri. Han vidste, at det bør sig en Prest at være sagtmodig og holde Fred med alle Mennesker.

Nu blev der hvisket i Krogene baade her og der om, at man burde se til at faa Pastor Evensen afsat. Men at afsætte ham, fordi han havde talt mod Drukkenskab og Gjerrighed, vilde ikke tage sig godt ud. Saa meget havde Klemetsrud lært, at skulde Præsten afsættes, saa maatte det være for falsk Lære eller ugudeligt Liv. Helst for falsk Lære; det vilde tage sig bedst ud. Men det vær saa vanskeligt, at faa grebet Presten i

saadant. Klemetsrud sad og lurede paa ham under hver Prædiken efter først at have opsendt Sukke om, at det maatte lykkes ham at opdage noget, som stred imod Guds Ord. Men han havde ikke Held med sig. Det var rent fortvilet, saa forsigtig Presten var med, hvad han sagde i sine Prædikener.

Men saa traf det sig saa svineheldig, at der ved denne Tid taltes en hel Del om Slaverisagen. Pastor Clausen havde netop meldt sig ud af den norske Synode, fordi den ikke vilde erklære, at det under alle Omstændigheder var Synd at være Slave eller at holde Slaver. Overalt i Menighederne herskede der stor Ophidselse. Presterne var blevne tvungne til at erklære sig med Hensyn til sin Stilling, og der var Tale om at hænge Prof. Larsen, som i en Forklaring, der var afæsket ham af "Emigranten", havde sagt, at han havde hørt gode Grunde for, at en Stat maatte have Ret til at træde ud af Unionen.

Klemetsrud og hans Venner fulgte med og fandt Trøst. Thi her fik de da noget at holde sig til. De kunde læse "Emigranten" og "Skandinaven" og forlade sig paa, at det var sandt alt, som de skrev, han Fleischer, Langeland, Johnson og de andre. Og der stod det jo paa Prent, saa alle kunde se det, at Presterne i den norske Synode hyldede og forsvarede Slaveriet, som mange af Menighedslemmerne havde vovet Liv og Blod forat faa afskaffet.

Her havde man alsaa sort paa hvidt for, at Pastor Evensen selv var at kalde for saa godt som en Slaveholder; thi han lagde ikke Skjul paa, at han var enig deri, at Slaveri "i og for sig selv" eller "i sin nøgne Almindelighed," ikke kunde siges at være Synd. Her var sandelig ikke andet at gjøre, hvis man vilde bevare en ren Samvittighed, end at give Prester

Reisepas. Disse fordærvelige Presterne i "Wisconsin-Synoden" var jo ikke andet end en Flok Rebeller og Slavedrivere, noget som de ogsaa havde bevist ved at jage Rasmus Anderson bort fra Skolen i Decorah, bare fordi han vilde læse "Skandinaven", uden at spørge Prof. Larsen om Lov til det.

Med Hensyn til Pastor Evensen var det saa heldigt, at han ogsaa i andre Stykker førte, hvad Klemetsrud og andre vakte Menighedsmedlemmer ansaa for "sjælefordærvende" Lære, skjønt de ikke turde sige, at den netop stred imod Guds Ord og saaledes var falsk. Men at den var sjælefordærvende, kunde en levende Kristen dog føle. Det kunde bevises, at Presten havde sagt, at smaa Børn ikke af Naturen var rene og uskyldige; og at man ikke burde gaa og høre en omstreifende Lægprædikant, som var kommen til Springville forat vidne mod Dans og Kortspil og den norske Synode og anden Ugudelighed.

Denne Herrens Mand, der tydeligvis havde Aanden i rigt Maal, havde gjort Klemetsruds Hjerte megen Glæde. Han havde vist ham en Bog af Luther, hvori der stod de Ord, at "en død Moder kan ikke føde levende Børn." Det maatte være saa at forstaa, at en uomvendt eller aandelig død Mand, slig som for Eksempel Past. Evensen, ikke kunde prædike saaledes, at nogen ved hans Ord kunde bringes til Omvendelse. Derfor var det jo ligefrem meningsløst at beholde ham som Prest.

Dette Udtryk af Luther om den døde Moder kom saa rent vidunderlig vel med for Klemetsrud. Han maatte betragte det som en Guds Styrelse, at han netop nu paa denne Tid havde faaet vide, at Luther havde skrevet de Ord. Han brugte dem baade i Tide og Utide og vilde ikke have glemt dem for

aldrig saa meget. Med dette lille Asenskjæveben kjendte han sig istand til ligesom Samson at slaa sine Tusinder.

Nu troede han, at Tiden var moden til Handling. Han tog sig en Tur rundt i Menigheden forat finde ud, hvem der vilde være med paa at afsætte Presten. Han gik fra Hus til Hus og fortalte, hvad Luther havde sagt; og saa sukkede han og forsikrede, at han for sin egen Del ikke havde noget imod Pastor Evensen personlig; men han vilde bare handle saa, at han kunde have en frelst Samvittighed.

Og han fandt strax megen Opmuntring. De, som var enig med ham, var næsten flere, end han havde vovet at vente. Gamle Ketil Strand erklærede saaledes straks, at han for sin Del med Glæde vilde "vote for at jage Fanden ned fra Haugen deroppe ved Kirken." Ketil havde vistnok ikke noget godt Rygte; men det var dog glædeligt, at han nu vilde støtte den gode Sag, som netop var fore.

Hatlevik-Ola vilde ogsaa stemme for Prestens Afsættelse og tilbød sig endog at være ansvarlig for, at hans gamle Far, Klokkeren, skulde gjøre det samme. Gamlingen havde sit Hjem hos Sønnen, saa denne følte, at han havde Ret til at afgive hans Stemme. Ola vilde dog have det forstaaet, at naar han var inde for at faa Past. Evensen afsat, saa var hans eneste Grund den, at han betragtede Prestens Lære som stridende mod Guds Ord og Børnelærdommen. Det havde intetsomhelst at gjøre med den Straffeprædiken, Presten havde givet ham, fordi han drak.

Martin Kaasa takkede Klemetsrud op i Haanden, fordi han havde taget sig af den vigtige Sag. Han for sin Del vilde hjælpe til, alt hvad han kunde. Tone, Kjærringen hans, havde erklæret, at hun aldrig vilde sætte sin Fod ind i Kirken,

saalænge Evensen var Prest der. Under disse Omstændigheder kunde jo Manden heller ikke gaa i Kirke. Han og Konen havde ogsaa Trang til snart at gaa tilalters, saa det af den Grund var deres simple Kristenpligt at se til at faa Evensen fjernet, da de jo ikke med god Samvittighed kunde gaa tilalters for ham.

Hans Skogen var ikke rigtig sikker paa, hvad han vilde. Han var i sit Hjerte bange for, at der i Evensens Sted kunde komme en Prest, som vilde paalægge ham at brænde Felen sin. Kunde han bare være sikret herimod, var han ikke utilbøielig til at give Klemetsrud sit Ja. Men han sagde bare, at han skulde tænke over Sagen; og dermed maatte Klemetsrud lade sig nøie.

Saa langt var det gaaet over Forventning godt. Klemetsrud kunde bare takke Gud, at der dog var saapas megen kristelig Erkjendelse inden Menigheden. Han var inderlig fornøiet, skjønt han nok maatte erkjende for sig selv, at han først havde henvendt sig til dem, om hvilke han havde den bedste Grund til at tro, at de vilde støtte ham. Han kviede sig for at gaa til enkelte af dem, der var igjen; men han havde lovet sig selv, at han ikke skulde gaa nogen forbi. Og saa syntes han, han kunde lige saa vel springe i det som krybe i det, og tog derfor ud forat gjeste Thrond Knudson og Søren Helgeson.

Paa sin Vei opover til Thrond fik han det Indfald at gaa indom hos Enken efter Ole Findreng. Hun hørte jo ogsaa paa en Maade til Menigheden, skjønt hun ikke havde Stemmeret og heller ikke var i den Stilling, at hun kunde bidrage til Prestens Underhold. Da Klemetsrud nævnte sit Erinde, blev den stille, sagtmodige Kone sint og skjældte ham ud for en skinhellig Skurk og bad ham gaa sin Vei. Hun havde aldrig seet

eller hørt andet end godt om Presten, sagde hun. Klemetsrud kunde ikke forstaa, hvad der var gaaet af hende. Hun havde vist glemt, at hun bare var et Fattiglem, hvis Mand havde taget sig afdage, og at hun havde maattet faa Hjælp af Naboerne. Klemetsrud angrede bitterlig paa den Daler, han havde givet hende; vidste ikke om det kunde være rigtig at gjøre noget for en, som havde et saa ugudeligt Sind. Da Klemetsrud forlod hende, var han saa fuld af Harme, at han truede med at ville bære hende frem for Naadens Trone i sine Bønner.

Da han kom op til Thrond, sad denne netop og slikkede Skeen efterat have spist Kveldsgrøden. Han saa op, "God Kveld! Er den Mand ude og gaar saa sent?"

Ja, han var nok det.

Kanske Klemetsrud vilde sætte sig indpaa og tage tiltakke med lidt Grød og Melk?

Ja, Tak.

Han lagde forsigtig Skraaen fra sig bort i Vindueskarmen og satte sig ved Bordet. Forat aabne Samtalen bemærkede Thrond:

"Det er en diger Slusk til Maane, vi har ikveld."

Ja, det maatte Klemetsrud indrømme. Og saa efter en kort Taushed kom han varsomt frem med sit Erinde. Det var ham ingen Glæde at maatte klage paa Presten; men han følte det som en Pligt at spørge Folk, om de ikke troede, man gjorde rettest i at se til at faa en anden Prest. Evensen gjorde Forargelse i Menigheden ved sin Færd ligeoverfor mange af de bedste Mænd og første Settlere. Han optraadte med for stor Myndighed, skjønt han selv desværre ikke var nogen rigtig omvendt kristen; noget som han tydelig viste ved sit Forhold mod

dem, der havde faaet Kald til at vidne for Herren. Mod Presten personlig havde Klemetsrud ingen Uvilje; men man maatte adlyde Gud mere end Mennesker; og derfor kunde han ikke med frelst Samvittighed andet end gjøre sit til at faa Evensen bort fra Menigheden.

Thrond stoppede og tændte Snadden sin og hørte paa med megen Høitidelighed, men sagde intet. Det gik da ikke an for ham at disputere om Religion med en slig Maud som Klemetsrud, en Mand, som endog havde holdt Prædikener slige, at man næsten ikke kunde forstaa andet, end at han maatte være prestelært.

Men paa den anden Side følte Thrond, at det vilde være saart at miste Pastor Evensen. Denne var da saa godt lært, som nogen Prest kunde være. Og saa kjendte jo Thrond Skyldfolkene hans fra Norge, og de var bra Folk allesammen. Kunde han ikke tro paa ham, hvem ialverden skulde han da kunne tro paa? Og naar man talte om, at Presten ikke havde den rette Lære, saa gik det rundt for Thrond. Presten, som havde studeret saa længe, maatte da vel forstaa Bibelen; det var jo det rene Vanvid at tænke noget andet.

Thrond kløede sig i Hovedet og fik frem nogle Ord om, at Regjeringen maaske vilde skride ind, om nogen skulde røre ved Presten. Han vidste ikke, om det gik an for ulærde Lægfolk at snakke om sligt. Han vidste ialfald, hvordan det gik med Presten hjemme i Valdres, det var endda Presten Harbitz. Der var en Mand, som havde Tvillinger til Daaben, og Presten tog, som ret var, en Mark for hver Barnedaab. Men istedetfor at tage 8 Skilling for en Indgangskone, saa tog han 16 Skilling, som om der havde været to Indgangskoner, endda der var bare en, sgaasom Børnene var Tvillinger. Det havde

naturligvis til Følge, at den bedragne Fader blev vond paa Presten. Men neimen om man kunde faa ham afsat for det alligevel. Presten maatte betale de 8 Skillingerne tilbage, men det var ogsaa alt; sit Prestekald fik han beholde. Om der i slige Sager var samme Lov i Amerika som i Valdres, skulde Thrond ikke saa akkurat kunne sige noget om. Men det var sikkert, at han foreløbig ikke kunde give Klemetsrud noget Løfte om Hjælp. Han vilde ialfald først tale med Søren Helgeson, der vist havde saa god Greie paa sligt som nogen Mand i Menigheden.

Under Samtalen kom Gunhild ind. Hun trængte ikke til at betænke sig længe, men lod Thrond straks vide, at han ikke maatte tænke paa at føre dem allesammen i Ulykke ved at gaa med paa at gjøre Presten noget ondt. Hun troede, Presten var en rigtig "Luthrianer," og han var saa flink til at døbe Børn, som nogen Prest kunde være. Og hermed maatte Klemetsrud gaa.

Det var nu noget sent paa Kvelden, kanske vel sent til at gaa indom hos Søren. Men Klemetsrud følte nok, at det Besøg vilde blive frugtesløst alligevel; og han kunde ligesaavel se til at faa det overstaaet først som sidst.

Søren havde netop stelt Hestene efter Hjemkomsten fra Byen og sad nu og røgte sin Pibe ved Kjøkkenovnen, da det bankede paa.

"Kom ind!" Og Klemetsrud skrabede Benene og kom ind uhyre høitidelig og ludende.

"God Kveld, og Tak for sidst."

"God Kveld, og sjøl Tak for sidst. Er du ude og gaar?"

"Ja, jeg er det. Hvordan lever du da?"

"Jo, Tak, jeg er frisk."

"Aa, ja, det er nu det bedste af alt det. Naar en har Helsen, saa gaar en Dag ad Gangen da." Og saa satte han sig, og Søren ventede paa, hvad der vilde komme. Endelig fik Klemetsrud frem:

"Ja, du ved vel, hvad det er, jeg vil dig."

"Ja, jeg antar det. Du kommer rimeligvis for at betale mig tilbage de Pengene, du laante af mig ifjor til Presteløn, og som du lovede at betale tilbage saamme Høst."

"Nei men, Søren da! Du ved, det var trangt for mig ifjor; men Pengene skal du faa, saasnart jeg faar tærsket ihøst. Jeg skulde have betalt dig før, men—"

"Jaja, lad det nu være. Det kan ogsaa være det samme med Pengene. Jeg har naturligvis hørt, hvad det er, du lusker omkring i Menigheden for. Men jeg haaber, du ikke har troet, at jeg vil hjælpe dig i det Arbeide."

Nei, Klemetsrud vilde jo bare spørge; det maatte han da have Ret til.

Men Søren mente, at havde Klemetsrud Ret til at spørge, saa skulde han ogsaa faa Svar; og han gav et, som var sligt, at det sved og brændte i Ørene paa Klemetsrud, da han midt paa Natten gik hjemover. Aldrig var han før bleven behandlet saa stygt. Hans eneste Trøst var Tanken paa, at det vilde blive haardt for den uforskammede Søren, naar han engang skulde gjøre Regnskab for hvert Ord, han havde talt.

Det var ellers nær paa, at han havde mistet Modet ved den Modtagelse, han havde faaet hos de sidste, han havde besøgt. Det saa mørkt ud. Men allerede den følgende Søndags Eftermiddag klarnede det op. Der holdtes nemlig Opbyggelse ved den ovenomtalte Lægprædikant i Huset til Hatleviken. Der traf Klemetsrud sammen med Brødrene.

Som sedvanlig var hverken Thrond eller Søren tilstede, saa det var jo let at forstaa, hvad Slags kristne de var. Og Klemetsrud havde næsten aldrig kjendt sig saa glad, som han blev, da han her fik høre et Rygte om, at Pastor Evensen skulde have sagt til en gammel Mand, som laa for Døden, at han var for gammel til at blive salig. Dette kom som Manna fra Himmelen over Klemetsruds hungrige Sjæl. Han maatte have fuld Besked om, hvordan det hele hang sammen. Der var desværre ingen tilstede, som vidste det saa nøie. Men Martin Kaasas Kone, Tone, havde hørt Historien. Og hun maatte nu til at afgive nøiagtig Forklaring. Hun vidste bare, at Presten var kaldt i Sygebesøg til gamle Anders Viken. Og til ham havde han da sagt, at naar han var 80 Aar gammel, var det ikke værd at ødsle Guds Ord paa ham; han var saa alligevel for gammel til at blive salig. Der havde ved denne Anledning ikke været nogen anden tilstede, forklarede Tone, end den syge Mands ældste Datter. Hun passede sin gamle Far, og det var hende, som havde aabnet Døren for Presten, da han bankede paa. Han havde da spurgt hende, om hun var alene med den syge, og saa havde han gaaet ind i Værelset til hendes Far. Og der havde han da udtalt de ugudelige Ord, som havde vakt saadan Forargelse.

Klemetsrud spidsede Ørene. Saa Presten havde spurgt Datter til Anders, om hun var hjemme alene? Hvorfor mon han spurgte om saadant? Man skulde jo tage alting i den bedste Mening; men dette Prestens Spørgsmaal var da virkelig mistænkeligt. Man tænke sig bare: En ung Prest kommer til et Hus i Sygebesøg; og naar saa en vakker ung Jente aabner Døren for ham, spørger han hende straks, om hun er alene. Man maatte jo tro, at han vilde hende noget. Klemetsrud

turde ikke tale svært høit om denne Sag. Men til enkelte af Brødrene maatte han jo nævne den og spørge, om det ikke havde været rettere af Presten at have talt anderledes.

Og da Klemetsrud var færdig med sine Besøg hos Menighedens Lemmer, vidste de allesammen Besked om, at det ikke var saa ganske frit for andet, end at Past. Evensen var — ja, nok sagt. Man skulde jo ikke gjøre Presten Uret; men Sandheden var dog den, at han havde talt ligefrem uanstændigt til Datter til Anders Viken. Kanske det ikke var saa rart endda, at Prestekonen, Stakkar, var saa bleg og sommetider saa ud, som om hun havde grædt. Hun vidste rimeligvis bedre end nogen anden, hvad Slags Mand hun havde faat. Det vilde være bare simpel Kristenpligt at lade Skyldfolkene hendes vide, hvorledes hun havde det, saa de kunde tage hende hjem til sig. Selv turde hun naturligvis ikke sige et Muk mod Manden sin. Men at hun var bleven saa afmagret, kunde jo bare forklares paa en Maade. Og den, som endnu efter dette vilde beholde Pastor Evensen som Prest, han kunde, sagde Klemetsrud, ikke have nogen vaagen Samvittighed eller være blandt dem, som var overførte fra Mørket tll Lyset.

Næste Gang der blev holdt Opbyggelse, var alle Brødrene og Søstrene samlet og foruden dem mange, som ellers aldrig havde taget Del i disse Sammenkomster. De var nu kommet hinanden saa nær, de frommeste Folk i Menigheden og de ugudelige Kroppe, som hidtil bare i Navnet havde været Medlemmer af den. Disse sidste følte sig flaue, da de maatte sidde under hele Opbyggelsen med paatagen Andagt og lytte til Klemetsrud, som stod og fraadsede i den evige Ild.

Saa da det var overstaaet, blev der Tale om Grundene til Klage imod Presten, og Klemetsrud forklarede, at han paa

ingen Maade vilde indestaa for Sandheden af de stygge Rygter, der var komme i Omløb. Han havde tvertimod stadig forklaret, at han bare fortalte, hvad han selv havde hørt af andre; og han havde altid sagt, at man maatte bede Gud bevare sig fra at tage alting op i den værste Mening. Hvad han holdt sig til, var, at Presten førte falsk Lære og afstedkom Splid og Forargelse, og at han i sin Færd viste, at han ikke var nogen rigtig kristen, hvorfor han heller ikke kunde være andres Veileder.

Da Søren Helgeson fik høre Historien om, hvad Presten skulde have sagt til Anders Viken og til hans Datter, og hvorledes dette blev udtydet, gik han bort til Thrond Kundson og talte med ham om Sagen.

"Du Thrond," sagde han, "nu skal jeg fortælle dig, hvad du og jeg skal gjøre. Jeg ved, at du ikke vil taale saadan fordømt Sladder, som Klemetsrud og andre nu farer med. Dertil er du for bra en Mand. Nu skal du være med op til Prestegaarden, og saa skal vi tilbyde Presten at betale alle Omkostningerne ved at trække Sladderhankene til Ansvar for Retten og faa dem straffet. Jeg tror, det vil gjøre dem godt. Du er en velstaaende Mand, og jeg ved, du vil være med mig i dette."

Ja, Thrond var ikke rigtig sikker; men Gunhild mente, at jasaamen skulde han være med; og saa maatte han finde sig i det. Han syntes ogsaa selv, at det var gromt at faa gaa i Spidsen som en af Menighedens vigtigste Mænd. Saa gik da han og Søren op til Prestegaarden, hvor Søren straks spurgte Pastor Evensen, om han havde hørt, hvilke Rygter der var sat ud om ham. Nei, Presten havde intet hørt. Saa fortalte da Søren, hvad det var for Historier.

Presten tog Sagen mere koldblodig, end Søren og Thrond ventede. Thrond havde tænkt sig, at Presten rimeligvis straks

vilde komme i Harnisk og enten faa Klemetsrud sat i Ban eller paa Slaveriet; og han vilde ikke for meget have været en af dem, som havde baaret Sladderen rundt blandt Folk og paadraget sig den Straf, som maatte komme. Han blev derfor yderst forundret, da Pastor Evensen bare lo og sagde:

"Ja, jeg haaber da, at ikke nogen af Dere tror, at jeg har sagt, at Anders Viken var for gammel til at blive salig, eller at jeg har sagt noget galt til Datter hans."

"Nei vist tror vi ikke noget paa det" sagde Søren, "det kan du da vel skjønne. Men Thrond og jeg vil bare sige det, at vi skal betale alt, som det maatte koste at faa Klemetsrud dømt og straffet for hans Bagtalelser. Vi tror ikke, det er ret at taale saadant. Vi tænkte, at du maaske ikke havde saa godt for at skaffe de Penge, som maatte til, og derfor vilde vi sørge for den Sag."

Men dette vilde Pastor Evensen ikke gaa ind paa. Efter at de havde talt en Tid om Sagen, lovede han at sammenkalde et Menighedsmøde og forlange, at Beskyldningerne mod ham skulde undersøges.

Da Mødet holdtes, nævnte Presten bare, at det var kommet ham for Øre, at der gik nogle stygge Rygter om ham; og han bad om at faa vide, hvem det var, som havde sat dem i Omløb.

Der var da ingen, som vilde vedgaa at have sagt noget. Men Søren Helgeson tillod ikke, at man kom fra det paa den Maade. Han fortalte, hvad han havde hørt, og at han vidste, at Klemetsrud var en af dem, som havde gaaet omkring og udspyet Giften; hvorfor Søren forlangte, at den fromme Mand enten skulde offentlig bede om Forladelse eller blive udstødt af Menigheden.

Saa brød Stormen løs. Da det nu var kommet saa langt, at der ikke var at tænke paa Tilbagetog, holdt Klemetsrud et Foredrag, hvori han nævnte, at han nok havde hørt og ogsaa selv fortalt de Rygter, som gik om Prestens ugudeltge Udtalelse ved Anders Vikens Dødsleie og om hans tvetydige Spørgsmaal til den syges Datter; men dette vilde han ikke lægge saa megen Vegt paa. Hovedsagen var for ham den, at Pastor Evensen desværre ikke var en troende, og at han forsvarede falske Lærdomme. Og saa endte Klemetsrud med at foreslaa, at Pastor Evensen skulde afsættes fra Embedet, hvilket Forslag han selv straks satte under Afstemning. Saavidt man kunde regne i en Fart, stemte omtrent en Tredjedel af de tilstedeværende for Forslaget. Klemetsrud lagde da frem en Fortegnelse over 48 Mænd, der forlangte sine Navne strøgne som Medlemmer of Menigheden.

Presten bad dem om at betænke sig en Tid og ialfald angive sine Grunde for Udtrædelsen, saa man kunde forhandle med dem. Men det vilde de ikke. De vilde ud og danne en ny Menighed af saadanne, som var levende Guds Børn. Og Søren Helgeson sagde, at han var glad ved, at man blev Klemetsrud og hans Aandsfrænder kvit; og han foreslog derfor, at man med Tak til Gud skulde stryge deres Navne. Det var nær paa, at dette var bleven vedtaget. Men Presten bad om, at man da ikke maatte beslutte noget saadant. Saa blev Forslaget af en anden forandret derhen, at Menigheden med Sorg modtog saa mange Medlemmers Udtrædelseserklæring. Dette blev vedtaget mod en Stemme. Søren stemte Nei og forklarede, at det for hans Del ikke var med Sorg, men med Glæde, han stemte for at lade Sladderhankene slippe ud af Menigheden. For dette gav Presten ham en offentlig Irette-

sættelse. Men siden var de to Mænd igjen lige gode Venner som før.

Saaledes gik det til, at der i Springville blev to lutherske Menigheder. Der kom Splid ind i mange Familier, idet Manden vilde høre til den ene Menighed og Konen til den anden; eller Børn og Forældre stod mod hverandre.

Past. Evensen foranstaltede et stort Møde, forat faa hele Sagen grundig undersøgt. Der var af hver Part tilkaldt tre eller fire fremmede Prester. Ved dette Møde blev Klagerne mod Pastor Evensen fremlagt i bestemt Form. Det blev under Ed bevidnet, at Presten havde sagt til den gamle Mand, at han var for gammel til at blive salig. Det bevistes, at Presten havde negtet en af de første Medlemmer af Menigheden at gaa til Alters, og at han idethele havde været stridig og paastaaelig, saa man skulde tro, han maatte have glemt, at han ikke var sin egen Herre, men var hyret af Menigheden for $400 om Aaret i fast Løn, foruden Offer ved Høitiderne og Godtgjørelse for ministerielle Forretninger, eftersom enhver havde Raad og Hjertelag til. Dermed var Undersøgelsen endt. Den nye Menighed opførte en ny Kirke ved Siden af den gamle, hvor den staar til denne Dag som et Mindesmerke over salig Klemetsrud.

Afsted til Decorah-Skolen.

Halvor var nu fjorten Aar gammel og var færdig med alle Fag i den offentlige Skole ude paa Landet. Søren havde ikke glemt Talen om at sende Sønnen til Decorah. Men han maatte kjæmpe med sig selv, før han kunde faa sig til at lade Gutten reise fra Hjemmet. Det var haardt, slige Kamerater som de to havde været. Men Søren sagde til sig selv, at det fik ikke hjælpe; han maatte taale det. Og en Kveld gik han da op til Prestegaarden og bad Pastor Evensen skrive til Decorah og melde Gutten ind som Elev. Der kom snart Svar tilbage, at Halvor Helgeson kunde komme; og saa var den Sag afgjort. Først da nævnte Søren det hjemme. Han vidste, at Halvor havde Lyst til at komme til Skolen, og at Anne gjerne vilde blive ham kvit. Manden sagde til hende:

"Du faar være saa snil, Anne, at finde frem Klæderne til Halvor og pakke dem sammen, for han skal nu reiste til Skolen i Decorah."

Anne var bange for, at de ikke havde Raad til at koste saa meget bort paa den Gutungen. Og hun vidste heller ikke, om det ikke kunde være Synd af dem, simple Folk, at tænke paa at faa Gutten saa høit op som til at blive Prest. Det kunde hænde, at der ikke vilde være nogen Velsignelse ved saadant, men at det vilde være trygere at holde sig til sin egen Stand. Hun kunde heller ikke skjønne, at Halvor var for god til at blive hjemme og arbeide paa Farmen ligesom andre Gutter.

Men Søren erklærede, at Sagen var afgjort; Gutten skulde faa Anledning til at studere; og saa maatte da Anne til at faa Udstyret i Orden. Halvor fulgte med Far til Byen, og der blev kjøbt Klæder til ham saa fine, som han aldrig før havde havt. Mor syede ham etpar stive, hvide Skjorter, som han skulde have Rum til at vokse i; og de blev derfor saa store, at de næsten sagede Ørene af ham.

Søndagen før han skulde reise, blev han konfirmeret, han alene, og alle Folk kom i Kirken forat høre paa den Gutungen til Søren Helgeson, som skulde være saa flink, og som nu skulde studere til Prest.

Halvor, Stakkar, var saa kry af saaledes at være den vigtigste Person i Kirken, at han nok glemte, hvad Konfirmationen skulde være for noget.

Efter Gudstjenesten maatte han gaa omkring og sige Farvel til sine Kamerater; thi han skulde reise samme Aften. Thrond Knudson og Gunhild fulgte med hjem til Sørens Hus og spiste Middag der. Thrond maatte faa Lov til at forære Halvor fem Daler, og Gunhild gav ham et Par Strømper og rødstribede Uldvaatter, som hun selv havde strikket, og som Halvor aldrig kunde faa sig til at bruge.

Efter vidløftige Forhandlinger med Presten var man bleven enig om, at Halvor nok maatte kunde finde frem til Decorah alene, skjønt han aldrig før havde reist med Jernbanen. Han havde faaet nøiagtig Underretning om, at han maatte passe godt paa Billetten sin og ikke give den fra sig til nogen anden end Konduktøren, at han maatte skifte Tog i Milton Junction, og at han ellers maatte holde Ørene stive og ikke være bange for at spørge sig fore, om det skulde knibe. Gutten havde ingen Tvil om, at han nok skulde klare sig; og det troede

de andre ogsaa; han havde jo saa udmerket godt Snakketøi og pleiede ikke at være forknyt.

Nu skulde han altsaa afsted. Hans Drømme holdt paa at blive til Virkelighed. I Lommen havde han en Pengepung med 50 Dollars i; og Kufferten var pakket og stod færdig ude i Vognen. Han maatte saaledes forstaa, at der nu ikke længere var nogen Tvil om, at han skulde reise ud og se en ny Verden.

Far holdt med Hestene udenfor Døren og raabte ind, at nu fik Halvor komme, hvis de skulde naa frem til Byen, til den Tid Toget gik. Da kunde Gutten ikke holde sig længere. Han kjæmpede tappert mod Graaden; men da han maatte sige Farvel til vesle Søsteren, var det umuligt at holde den tilbage. Og saa gjorde Mor og han samtidig en forbausende Opdagelse. Det gik op for dem begge, at de igrunden holdt af hinanden alligevel, tiltrods for at Gutten saa ofte havde faaet høre, at han bare var til Byrde. Det tog dem saa længe at blive færdig med Afskeden, at Søren tilslut maatte ind og sige, at nu kunde han ikke vente længere. Han fik selv en Klump i Halsen, da han saa, hvorledes Anne tog det, og følte en Ømhed for hende som aldrig før, da han nu hørte hende kalde Halvor sin egen Gut.

De kom frem til Byen saa sent, at de heldigvis ikke fik Tid til mere end netop at faa Halvor ombord paa Trænet, før dette bruste afsted. Søren saa efter det og havde Lyst til at stanse det og tage Gutten sin tilbage. Men da det var kommet ud af Sigte, gik han hen og kjøbte et fint Kjoletøi til Anne, som hun skulde have, fordi hun havde været saa snil mod Halvor. Og saa kjørte han hjemover og tænkte paa, hvor tomt Huset vilde blive nu. Men han havde jo Anne og Smaajen-

ten deres. Han vilde gjøre dem saa lykkelige, som det var ham muligt, og glædede sig ved Tanken paa, at om et Aar skulde Halvor komme hjem paa Besøg.

Halvor sad ved det aabne Vindu i Jernbanevognen og stirrede ud paa det skjønne, stadig vekslende Landskab.. Du store Verden, saa fort som det gik! Det var dog vidunderlig deiligt og morsom at faa gjøre en saadan eventyrlig Reise. Tænk, om Skolekameraterne oppe i Springville, som aldrig havde været ude og reist, nu kunde se ham. De maatte blive syge af Misundelse. Han var en Helt, som alene drog ud i den vide Verden med nye Klæder og hvid Skjorte og en Masse Penge i Lommen. Og han skulde læse og lære saa meget, at alle maatte forbauses.

Det var dog besynderligt, saa liden Forskjel der var paa Verden her og hjemme, skjønt han nu maatte være næsten hundrede Mil fra Springville. Hundrede Mil. Han maatte smile ved at tænke paa det. Og der borte ved Skogkanten saa han et Hus, som nøiagtig lignede det hjemme. Det havde vist akkurat samme Antal Vinduer, en, to, tre, fire, — men før han fik tællet dem, havde Toget allerede bruset frem over den lille Bro og stansede ved næste Station. Og deroppe fra Huset oppe paa Bakken kom en hvinende Lyd af en Tærskemaskine. Han kunde saavidt se Mændene, som arbeidede inde i den tykke Sky af Støv og Avner. Og den Mand, som stod der lige udenfor Skyen og svingede den lange Svøbe over de tolv Heste, som taalmodig gik rundt og rundt, kunde godt have været Far, saa høi og rank og sterk saa han ud. Hvordan tro de nu havde hjemme? Det var da rent umuligt at begribe, at det endnu var bare nogle faa Timer, siden han var der. Og saa gik Tankerne fremover til Decorah. Hvorledes kom det til at

se ud ved Skolen? Der vilde det naturligvis blive meget alvorligt og høitideligt, omtrent som hjemme, naar Far og Mor skulde gaa til Alters. Men han vilde være lydig og flittig, saa kom vel ingen til at gjøre ham noget ondt. Han drømte og drømte, og saa kom Toget frem til Milton Junction, hvor Konduktøren mindede ham om, at han maatte stige af og vente etpar Timer, til der kom et Tog fra Milwaukee, med hvilket han saa kunde reise videre.

Udenfor Stationsbygningen stod der en Flok Gutter. De lo og snakkede i Munden paa hverandre og syntes at være overordentlig lykkelige. Halvor hørte, at de talte Norsk, og saa hørte han dem nævne Decorah og Professor Siewers og noget om at "pugge," hvad nu det kunde være fornoget. Han stillede sig op mod Væggen lige ved dem og hørte efter med aaben Mund. Han kunde forstaa, at de, som førte Ordet, havde været i Decorah og nu var paa Reisen dertil igjen. Og han tænkte ved sig selv, at nu var der da ikke Fare for andet, end at han skulde finde frem; han kunde bare passe paa at følge efter, hvor disse Gutterne gik, saa maatte han da engang havne i Decorah. Thi de vidste naturligvis Veien. Han kunde jo ogsaa se det paa dem, at de var flinke og havde været ude blandt Folk før. De brugte ogsaa en hel Del Udtryk, som han ikke forstod; saa han kunde skjønne, at de havde Lærdom. Han fik ogsaa høre, hvad nogle af dem hedte. Den der korte, firskaarne Gutten med det røde Haar kaldte de Sjur Weeks; og saa var der en lys ung Mand med krum Næse og dansende Øine og et Halmstraa i Munden; ham kaldte de Hogstul. Og saa var der Ketil Børthe og Joe Svelland og Smith Thompson. Og under Børthes Beskyttelse var der en liden Gutunge, hvidhaaret og fregnet som Halvor selv, med blaastribede, hjem-

megjorte Bukser og en Frak, som var altfor stor. Han var ogsaa paa Reisen til Skolen for første Gang; men han saa ikke ud til at være undselig. Han lo høiere end alle de andre; og Halvor hørte den Gutten, som de kaldte Børthe, fortælle de andre, at den vesle fregnede Gutungen, som han havde med sig, hedte saa meget som Peder Olsen.

Halvor fik stor Lyst til at blive kjendt med de muntre Gutterne; men han var for blyg til at sige noget til dem. Men da de lagde Merke til ham, som han stod der og slugte hvert Ord, de talte, spurgte den ene af dem, om han maaske skulde til Decorah. Ja, det var vel.

Saa maatte han fortælle, hvad hans Navn var, hvor gammel han var, hvor han kom fra og meget andet. Saa spurgte de ham, om han vidste, hvilket Kjøn de tyske Diminutiver paa "chen" og "lein" var; og da han ikke forstod dette, lod de ham vide, at naar han ikke kunde svare paa det, saa vilde Prof. Siewers komme til at blive vond paa ham. Men saa lo de saa godt, at Halvor forstod, det var bare Spøg, og lo med.

Saa kom Toget, og Halvor fulgte de andre ombord og fik Sæde sammen med den vesle Gutungen, som de havde kaldt Peder Olsen. De sad nu og morede sig hele Resten af Dagen og langt ud paa Natten med at høre paa sin nye Kameraters Historier og Latter. De var de fineste, snilleste og muntreste Gutter, Halvor endnu havde seet. Og han, som nu skulde blive en af dem!

Ret som det var, hændte det, naar Toget stansede, at der kom andre Gutter ind, som af den Flok, der allerede var der, hilsedes med Latter og Leven; og saa blev det endnu morsommere end før.

"Se, der kommer Ødven!"

"Der er saamen Christian Preus, og der er Mandt og Felland!" Og saa blev der igjen Haandhilsning og Spørgsmaal om løst og fast.

"Hvem er det, du har med dig, du da, Christian?"

"Aa, det er nye Gutter, som skal paa Skolen; de heder Fosmark og Benny Bredesen."

"Er han kanske Bror til Adolph?"

"Ja, vist er han det; det kan du da vel se paa ham."

"Men, hvad ialverden er det for en Gutunge," spurgte de senest ankomne, "han som sidder der borte ved Døren, han i de blaastribede Bukserne, og som gaber og ler saa høit. Han skal da vel aldrig paa Skolen han?"

"Jo da. Han er med Børthe, som siger, at han er fordærvelig smart, endda han er saa liden."

Saaledes gik det, indtil man midt paa Natten kom frem til Prærie du Chien, hvor man maatte stanse til Morgenen forat komme videre med Færgebaad over Missisippien og saa igjen med Jernbane til Concver.

Ingen af Gutterne var saa flot med Pengene, at han gik paa et Hotel forat faa sove. De sad allesammen oppe inde i Stationens Venteværelse, eller de gik ude og sang og snakkede, til Morgenen kom. Halvor syntes for sin Del, at Tiden gik altfor fort. Det kunde aldrig falde ham ind at ville sove og saaledes gaa Glip af en Del af Moroen. Han slog sig sammen med den vesle Gutten under Børthes Beskyttelse, og de to Smaagutter blev snart gode Venner og kjendte hinandens hele Livshistorie og Slegtregister. Halvor fortalte om sin Fader, hvor sterk han var, og om sin Søster, hvor pen hun var; og den andre gav til Gjengjæld alleslags Oplysninger om sine Slegtninge. Gutterne fandt, at de var kommet omtrent lige

:angt i den engelske Skole, og de sluttede et Venskab, som vil vare, saalænge de lever.

Om Morgenen var alle Gutterne ude i Byen i Flok og Følge forat undersøge, hvor de kunde faa en tarvelig Frokost for den lavest mulige Pris. Kun etpar af dem var saa store paa det, at de tog sig et ordentligt Maaltid paa et billigt Hotel. De andre kjøbte etpar Brødskiver hver og en Pølsestub, som de tog med sig sig i Haanden og ugenert spiste, medens de stod nede ved Vandet og ventede paa Færgebaaden.

Over i McGregor sluttede en Flok nye Gutter sig til, og saa var der nye Velkomstraab og Historier og Leven, til Toget ud mod Middagstiden naaede Conover. Her fik de, som havde været i Decorah før, det straks travlt med at leie Hesteskyds og prute og faa ordnet, hvem der skulde kjøre sammen. Jernbanen til Decorah var nemlig ikke rigtig færdigbygget. Alle tog fat, som om det gjaldt Livet med at komme frem til Decorah saa snart, som det paa noget Sæt eller Vis var muligt. De fik fat i sine Kufferter og hjalp til med at faa disse løftet op paa Vognene; og saa kom de afsted, det ene Læs efter det andet.

Vor Ven Halvor fik være med fem andre om en Vogn. Da hver havde sin Kuffert og Vadsæk, blev det nok trangt; men det fik ikke hjælpe. Skydsen kostede tre Dollars, saa der maatte være seks om den, forat det kunde blive netop en halv Dollar paa hver.

Kjøreturen mellem Conover og Decorah var det morsomste ved hele Reisen. Straalende blankt Veir og god Vei ned-igjennem Dalen. Gutterne sang og skreg; og Manden, som kjørte, bad indstændig om, at de vilde tale Engelsk, saa han ogsaa kunde forstaa og nyde godt af Moroen. Hogstul sovnede ind og faldt ned af Kufferten sin; men han slog bare den ene

Fingeren ud af Led; saa det var bare til at le ad. Det bar næsten hele Veien udfor Bakke, saa de otte Mil altfor snart var tilbagelagte. Der laa allerede Decorah dernede i Bunden af Dalen; og nogle af Gutterne, som stod oppe paa sine Kufferter og strakte Halsen, paastod, at de kunde se Taarnet af Luther College gjennem Træerne oppe paa Aasryggen tilvenstre. Saa svingede man rundt Gadehjørnet nede i Byen, og der, mod Nordvest, oppe paa Høiden, stod Luther College og bød dem velkommen. Det bar i skarpt Trav videre over Broen og opover mod den stolte Bygning, omkring hvilken det vrimlede af Gutter, store og smaa. Og de, som nu kom kjørende, stod oppe paa sine Kufferter og svingede sine Hatte: "Der staar det velsignede Luther College. Hurra!"

Anden Del.

Decorah.

Decorah. Besynderligt, at dette Navn skal have en saadan behagelig Klang i vore Øren. Det er jo oprindelig bare Navnet paa en Indianerhøvding, som stasede sig ved at male en rød Stribe nedover Panden og til Næsetippen, og som var doven og slog sin Kone, naar hun forsømte at bære ind Brændeved eller at stoppe hans Pibe. Og dog er dette Navn saa kjært for mange af os. For os opruller det Billedet af et Sted, hvor Skaberen har samlet al Naturens Skjønhed i et Brændpunkt.

Deilig er Jorden; prægtig er Guds Himmel. Jorden er skjøn i de trange Dale med de steile Stup og larmende Fossefald. Den er skjøn, hvor Havet pidsker mod Stranden. Den er skjøn ude paa det store Hav, naar det ligger fredeligt og blankt og glitrer under Solen eller under den blege Maane og de tindrende Stjerner; eller naar det fraader under Stormen, medens Lynet knitrer og den dybe Torden dundrer. Den er skjøn ude paa de store, træløse Vestens Vidder, hvor Øiet ingen Hvile finder, men bare ser den samme endeløse Ensformighed paa alle Sider, indtil Himmel og Jord mødes, og hvor man føler sig saa uendelig liden og uvilkaarlig tænker: "Herre, hvad er dog et Menneske, at du kommer ham ihu?"

Ja, Jorden er skjøn. Altsammen er vel betænkt og herlig gjort. Skaberen har lagt alt saa vel tilrette, at vi ikke for

vort Liv kan begribe, hvorledes det kunde gjøres bedre. Og med Navnet Decorah gaar der op for os Billedet af det skjønneste Sted blandt alle Steder.

Upper Iowa-Elven trænger sig frem mellem skogbevokste Bakker, sover sig frem midt igjennem en lav, frugtbar Slette, indtil den kommer klos indpaa en brat Fjeldvæg, hvor den nødes til at bøie af tilvenstre; og saa gaar den videre en Mils Vei lige indunder Klippen, indtil den foran sig ser det bredere Dalføre og ikke ved, hvor den skal lægge Kursen; hvori den i sin Forlegenhed snur sig snart mod den ene Kant og snart mod den anden, men finder dog som ved et Slumpetræf frem, til den igjen har de høie Bakker tæt indved paa begge Sider, saa den slipper at bekymre sig om, hvor den skal hen.

I den deilige Dal ligger Byen Decorah. Staar man der, hvor Elven forlader den bratte Fjeldvæg, saa ser man mod Øst Byen med sine rene Huse og høie Kirkespir. Og mod Nordvest ser man en Slette, som skraaner jevnt opad og er prydet med spredte Huse og Træer, indtil den høit oppe faar en brat Ende, idet den falder næsten lodret ned igjen mod Elvens Leie. Og oppe paa det høieste Punkt, lige indved Brinken, staar Luther College. Den store, værdige Bygning staar der med den vakre Høislette bevokset med Egetræer mod Nord og med Byen for sine Fødder nede i Dalen mod Øst.

Dette Billede rulles op for os og gjør Hjertet varmt, naar vi ser eller hører Navnet Decorah. Dette betyder meget for dem, som paa det Sted har tilbragt sine gladeste Ungdomsdage og faaet sin Synskreds udvidet og lært, at Gud er stor i al sin Gjerning. Og det betyder meget for vort hele Folk, hvis aandelige Liv har havt sit Midtpunkt i Luther College i Decorah.

Og naar vi tænker paa Luther College, ser vi straks for os Skikkelsen af en Mand, som er stor blandt alle Mænd. Han har ledet Luther College, siden denne Skole blev til, og har aldrig sovet og er aldrig bleven træt. For Professor Laur. Larsen tager vi allesammen Hatten af. Han har gjort et stort Dagverk.

* * *

Det var imidlertid ikke dette, Halvor Helgeson tænkte paa, da han som ung Gut kom til Luther College. Vi forlod ham siddende paa sin Kuffert oppe i Vognen og gloende omkring sig, medens hans Reisefæller svingede sine Hatte og raabte Hurra.

Vognene stansede foran Hovedindgangen, og de allerede før ankomne Gutter stimlede rundt dem. "Hallo, Mandt! Hallo, Christian! Har du havt det morsomt i Ferierne? Det var da fælt, saa solbrændt som du er blet." Og saa fortsattes den afbrudte Moro, som bestod i Forsøg paa, om nogen kunde springe op de femten Trappetrin til Døren i bare tre Skridt.

Halvor og den andre nye Gutten, med hvem har var bleven kjendt, hjalp hinanden med at faa sine Kufferter af Vognen og slæbt op ind i Gangen; men der blev Halvor staaende og fandt sig i en pinlig Forlegenhed. Hvad skulde han nu tage sig fore. De Gutter, som var kjendt ved Skolen, havde det altfor travlt til at tage sig af de nye. Og Halvor satte sig paa Kufferten sin og var svært nær ved at graate. Han fulgte i Tankerne det lange Jernbanespor tilbage helt til Springville. Det var for langt til, at han kunde tænke paa at reise tilbage og bede om Lov til at blive hjemme. Og her sad han og vidste ikke, hvor han skulde hen. I Værelserne over ham holdtes der et øredøvende Spektakel; alle Gutterne syntes at more sig saa-

ledes, at han ikke turde bede nogen om at tage Tid til at give ham nogen Veiledning. Selv den vesle Gutungen, som havde været hans Reisekamerat, havde forladt sin Kuffert og stod allerede udenfor Døren midt inde i en Flok ældre Gutter og lo og fortalte Historier, som om han kunde været den ældste Gut i Skolen. Borte i Hjørnet til høire for den store Indgangsdør saa Halvor en Dør staa halvt aaben, og inderst inde i Værelset sad en Mand ved et Bord og skrev. Han saa ikke ud til at være en af Skolegutterne. Kanske det kunde være Prof. Larsen selv, tænkte Halvor og begyndte at skjælve i Knæerne. I det samme saa Manden op og lagde Merke til Gutungen, som sad der ude paa Gangen og stirrede ind med bønligt Blik. Han reiste sig og kom ud. Det maatte sikkert være Prof. Larsen selv. Han saa ud til at være en middelaldrende Mand, rank og sterk. Han var af middels Størrelse, med sort Haar og Skjeg, en høi Pande med et stort Ar skraas nedover mod det ene Øie. Over den lidt krumme Næse sad et Par Briller, bagenfor hvilke der funklede et Par gjennemtrængende Øine. Han havde tynde sorte Klæder og blændende hvid Skjorte; og han bar en lang Guldkjede, som gik rundt Halsen og endte nede i Vestelommen. Idet han kom ud af sit Værelse, trak han netop Uhret op af Lommen og holdt det tæt op til Øinene. Halvor sad og ønskede sig, at han bare havde været i god Behold hjemme i Springville. Men da Manden talte til ham, skjønte han dog straks, at der ikke var noget at være bange for.

"Hvorfor sidder du her da?" spurgte Manden.

Jo, Halvor fik stammet frem, at han ikke vidste, hvor han skulde gjøre af sig. Saa maatte han følge med Prof. Larsen ind paa Kontoret.

"Hvad hedder du?"

Jo, han hedte Halvor Helgeson.

Prof. Larsen bladede i en Bog, hvori mange Navne var nedskrevne.

"Aa, du er fra Springville, fra Past. Evensens Menighed, ikke sandt?"

"Jau."

"Ja, du skal være paa Læseværelset Nummer 1 og sove oppe paa Nummer 49."

Men da Halvor bare gabede og tænkte, hvad ialverden det skulde betyde, at han skulde sove paa Nummer 49, fulgte Prof. Larsen ham ud paa Gangen igjen, og der kom en voksen Gut netop gaaende forbi.

"Aa, du Molstad, vil du ikke være saa snil at tage dig af denne Gutten og vise ham, hvor han skal sætte Sengen sin. Han skal være paa 49."

Og Molstad var en snil Mand. Han tog sig af Halvor med faderlig Omhu; hjalp ham til at sætte op en Seng, fylde sin Madrads med Halm, bære sin Kuffert op og saaledes komme i Orden. Og saa blev der ringet med en Klokke, og Molstad sagde, at dette skulde betyde, at Kveldsmaden var færdig; og han tog Halvor med sig ned i den store Spisesal i Kjelderetagen og beholdt ham under sin Beskyttelse. Her fik Halvor da se sine nye Kamerater samlede. De tog Plads ved de lange Borde, og saa slog en høi ung Mand ved Enden af det ene Bord til Lyd paa sin Tallerken, og der blev pludselig stilt som i en Kirke, medens den unge Mand læste Bordbønnen.

"Er det en af Lærerne?" spurgte Halvor sin Sidekamerat.

"Nei, det er bare Teisberg."

"Hvad er Teisberg for noget, da?"

"Aa, han er en af Primanerne."

"Primaner? Hvad er det for noget?"

"Ved du ikke det da? Primaner er en Gut, som er i Prima, eller øverste Klasse."

"Jasaa?"

Og Halvor stirrede paa Primaneren. Denne saa jo ikke saa meget anderledes ud end andre Folk. Men tænk bare, hvilke uudgrundelige Kundskaber der maatte være gjemt inde i det Hoved! Halvor fik vide, at de andre Gutterne, som sad deroppe ved Bordenden, ogsaa var Primanere. De spiste og spøgte med hinanden og var svært glade. Ja, hvem maatte vel ikke være glad, naar han var kommen saa langt frem i Verden og sad inde med saa store Visdoms Skatte?

Der var mere Støi ved Bordet, end Halvor havde ventet. Endel meget nette Jenter gik omkring og skjænkede i mere The og bar ind store Hauger Brød, som hurtig forsvandt igjen. Og en pen ældre Dame, som de kaldte Fru Krøger, gik omkring og saa til med det hele; og alligevel lo Gutterne og slog paa sine Tallerkener og var ikke det mindste Gran undselige.

Halvor spiste tappert af Smørrebrødet og drak The og tænkte paa, at Maden dog smagte bedre hjemme; og saa blev der igjen stille, medens den samme høie unge Mand læste Bønnen efter Maden; og saa allesammen i Hui og Hast opover Trapperne, saa Bygningen rystede.

Halvor kom op i Gangen ovenpaa, og der stod to af Primanerne og talte sammen. Med det samme kom en ung Pige forbi og forsvandt ind i et Værelse ved Enden af Gangen. Halvor gik sagte nærmere hen til de to store Mænd forat høre de Visdommens Ord, som uden Tvil maatte falde fra deres Læber, og det eneste han fik høre var:

"Hun holder, profecto, paa at blive en fordærvelig pen Jente."

Saa det var bare sligt, de talte om? Det var for Halvor en Skuffelse. Men i Sagen selv maatte han give de Primanerne Ret. Han brugte ellers sine Øren godt og opdagede snart, at de fleste af de ældre Gutter, og de yngre ogsaa for den Sags Skyld, delte Beundring for de "Frøkenerne," som han fik se et Glimt af nu og da. Selv blev han ikke forelsket i nogen af dem for det første. Han turde ikke.

Nu gik han og drev omkring udover Kvelden, indtil han begyndte at spekulere over, hvad der vel kunde være iveien med ham. Han havde en slig underlig Tyngde paa Brystet. Og han havde netop opdaget, at det var Længsel efter Far og vesle Søster og det aarsgamle Føl og de andre Venner hjemme i Springville, som plagede ham, da Klokken igjen ringede, og Gutterne stormede nedover Trapperne, og han med, til den store Spisesal, hvor de først sang et Salmevers og derpaa sad stille og andægtige, medens Prof. Larsen selv læste et Kapitel af Bibelen og holdt Aftenbøn.

Saa maatte de yngste Gutterne straks gaa iseng. Men det var ikke saa ligetil at finde igjen Nummer 49. Halvor spurgte med skjælvende Stemme en af de ældre Gutterne, hvor det var henne og fik til Svar:

"Aa, reis til Texas."

Men saa angrede nok den utaalmodige Gut, hvad han havde sagt, og tilføiede: "Ja, kom med da, saa skal jeg vise dig, hvor det er. Men nu maa du passe paa ikke at forsove dig imorgen, ellers saa kommer det til at gaa med dig, som det gik med Johan Huß."

Halvor turde ikke spørge, hvordan det var gaaet med

Johan Huß; og han var for træt og søvnig til at tænke paa det. Han kom bare i seng, og saa vidste han ikke Ordet af, før han vaagnede ved, at en Mand gik tvers igjennem Sengeværelset og ringede med en Klokke saa stor, at han bare saavidt kunde svinge den. Det var allerede lyse Dagen, og Halvor kastede Klæderne paa sig og kom ned; og han traf heldigvis straks sin unge Ven fra Reisen, og ligeoverfor ham var det da ikke nødvendigt at være undselig. Denne Gutungen følte sig allerede saaledes hjemme, som om han havde været født paa Stedet. Han havde spurgt de andre üd om alt muligt og vidste saaledes allerede, at det første, man skulde gjøre om Morgenen, det var at vadske sig. Han havde ogsaa allerede kjøbt et Vadskevandsfad, som Halvor kunde faa laane. Og de to Gutter gik sammen ned i det ene Vadskeværelse.

Saa var da det gjort; og Halvor var færdig til at gaa med til Frokostbordet og Morgenandagten, saa han ialfald foreløbig var betrygget mod den gruelige Straf, som skulde ramme ham, dersom han havde forsovet sig.

En Time efter Morgenandagten og Frokosten samledes alle i den store "Kirkesal" oppe i Nordenden af 3die Etage. Skolens Bestyrer holdt en Tale til Gutterne om deres Pligter; og Halvor kunde straks skjønne, at han nok fik være flittig og forsigtig, hvis han skulde kunne holde sig ved Skolen. Han bestemte sig til at gjøre sit bedste, og saa vilde han maaske kunne klare det, tænkte han.

Han sad længst nede ved Døren og saa udover de lange Rækker af Gutter, der alle saa ud til at vide saa meget mere end han. Deroppe paa forreste Bænk sad de voksne Gutter, som han havde hørt kalde Primanere, og som allerede skulde være istand til at tale næsten alle Jordens Tungemaal.

Og paa en Række Stole lige mod Væggen ved Siden af Pulten, bagenfor hvilken Bestyreren stod, sad de fem andre Lærere. Halvor svimlede ved at tænke paa, hvad de maatte vide, de som endog var istand til at være Lærere for de lærde Primanere. De saa ud til at være omtrent paa samme Alder allesammen, omtrent som hans Far, syntes Halvor; men de maatte naturligvis alligevel være rent fabelagtig gamle, siden de havde havt Tid til at lære saa meget.

Nu opraabtes Navnene paa de gamle Elever klassevis, og saa paa de nye, som var indmeldte. Halvor havde saavidt Mod til at sige Ja, da Navnet Halvor Helgeson blev opraabt, og da det var overstaaet, kjendte han sig en hel Del høiere end før. Nu var han da virkelig med blandt Skolens Elever. Han havde engang hjemme hos Pastor Evensen seet paa Prent en Liste over Decorah-Eleverne; og han maatte nu tænke paa, at næste Gang en saadan blev trykt, skulde hans Navn ogsaa være med. Han kunde forestille sig, med hvilken Glæde hans Far vilde komme til at granske denne Liste, indtil han fandt Navnet til Gutten sin.

I Nærheden af Halvor sad en anden ung Gut, som nok ogsaa var ny ved Skolen. Han var svært mager, saa Halvor blev enig med sig selv om, at han nok kunde banke op den Gutten, om det skulde knibe. Han saa ellers uhyre lyslevende ud. Øinene dansede formelig af Liv; og saa havde han en urimelig lang Næse. Næst efter Øinene var den det første, man maatte lægge Merke til. Halvor syntes at kunne se, at den Gutten maatte hedde Aasmund, og han ventede paa, at det Navn skulde blive opraabt. Men nei. Han havde nok seet galt; thi Bestyreren læste Navnet Magnus Hermanson;

og "Ja" svarede Gutten, saa høit, at alle vendte Hovederne forat se paa ham.

Saa han hedte altsaa Hermanson? Den snurrigste Gut, Halvor havde seet. Med ham vilde han sandelig gjøre sig kjendt ved første Anledning.

Da Høitideligheden med Navneopraabet var overstaaet, fik de forskjellige Klasser sine Timetabeller, og saa havde Gutterne for Resten af Dagen intet andet at bestille end at sætte sig ind i disse Tabeller til den følgende Dag, da Undervisningen skulde begynde. Halvor fik en Afskrift af Tabellen for nederste Klasse, eller Sexta, gik hen og satte sig paa en Stenhelle nede i Stupet bagenfor Collegebygningen og tog straks med Alvor fat paa at lære Tabellen udenad. Han havde aldrig vidst det før, at der var saa mange Timer i en Uge. Og der var saa mange Fag, at han kunde ikke begribe, hvorledes Gutterne fik Tid til at spise og spille Bold og svømme og fiske og alle de andre Ting, om hvilke han allerede havt hørt dem tale. Det var jo bare Lørdag Eftermiddag og Søndag, de ikke havde Timer i Klassen; og hver Søndag maatte de jo i Kirke; det var bleven sagt dem.

Her var forresten for vakkert, til at han nu kunde lære sin Timetabel. Lige foran sig nede paa Sletten kunde han se, at der allerede myldrede af Gutter, som skulde spille Bold; og længere borte ved Elven var der en Flok, som netop kastede sine Klæder af sig forat tage et Bad. Halvor vilde netop klatre nedover han ogsaa, da den magre Gutten Hermanson kom og satte sig i Nærheden af ham.

De saa paa hinanden en Tid.

"Hvad er det, du er saa glad for?" spurgte Halvor.

"Hvad jeg er saa glad for! Ser jeg saa glad ud, jeg da?"

"Ja saamen gjør du det."

"Ja, hvorfor skulde jeg ikke være glad, nu da jeg er kommet hid paa Skolen og skal faa lære saa meget? Du er vel glad du ogsaa. Hvor kommer du fra? Hvad heder du? Er Far din rig? Og en Masse andre Spørgsmaal.

Halvor gav Besked om sit Navn, at han kom fra Springville, og at hans Far var en ualmindelig bra Mand, og at han havde en liden Søster, som var den peneste Jente, han havde seet. Og Hermanson, som allerede havde faaet Besked om, at man ved Skolen ikke skulde kalde Gutterne med deres Fornavne, kaldte Halvor for Helgeson, til dennes store Forbauselse, og fortalte ham alt muligt om sig selv. De blev snart saa fortrolige, at Hermanson i al Hemmelighed betroede Helgeson, at han tænkte paa at gaa igjennem Skolen paa bare to eller tre Aar, saa flittig vilde han være. Han havde heller ikke Penge nok til at være ved Skolen mange Aar; og desuden havde han bestemt sig til at blive Prest saa snart som muligt, da han havde hørt, at der var Steder, hvor de trængte til Prester og ikke kunde faa dem. Det var vel Meningen, at Helgeson ogsaa skulde blive Prest?

Ja, naturligvis, hvorfor skulde Far ellers have sendt ham til Skolen.

Og saa snakkede Gutterne videre, indtil de blev enige om, at de skulde søge at blive Naboprester og hjælpe hinanden i Arbeidet og flittig tage Kone og Børn med og besøge hinanden.

Saa streifede de om i Skog og Mark og nød Livet, til Dagen var endt.

Den følgende Morgen skulde det alvorlige Arbeide begynde.

Halvor blev ræd, da han Klokken 9 med de andre nye

Gutter maatte ind i det store Klassesværelse, hvor de den første Time skulde have Norsk. Der sad hans Ven Peder Olsen allerede med Jensens Læsebog og "Modersmaalets Grammatik" foran sig og ventede bare paa Anledning til at vise, hvor flink han var. Han skulde saa inderlig gjerne svare for alle de andre. Og der kom Læreren ind. En høi Mand med et vildt Skjegkrat og funklende smaa Øine. Vesten var ikke knappet, og Buksserne hang saa lavt nede paa Hofterne, at man hvert Øieblik kunde vente, at de skulde glide nedover. Han satte sig bagom sin Pult, strøg sig nogle Gange gjennem Haaret, gned Øinene, og saa sagde han:

"Man taler i Sætninger."

Dette var det første, Halvor lærte ved Luther College, og det sad fast. Han lærte senere mangt og meget, som blev liggende i en fortvilet Uorden som Vraggods inde i hans Hjerne, saa han ikke kunde faa Greie paa det. Men en Sandhed blev altid staaende klart for ham, nemlig at man taler i Sætninger.

Klassen havde Timer i Engelsk, Regning, Tysk, Latin og andre Fag, saa det de første Dagene var til at blive gal over. Men lidt efter lidt ordnede det sig, og Halvor begyndte at vinde Fodfæste. Han opdagede, at det ikke var saa farligt alligevel. Han kom snart saa langt, at han uden at skjælve kunde repetere de latinske Ord, "mensa rotunda" og "stella remota."

Men Latinen var dog gruelig kjedelig: derom var alle Gutterne enige. Ikke Spor af Moro ved den, førend man i Glosebogen kom saa langt, at man lærte det Ord "rostrum, en Snabel." Da blev Latinen pludselig interessant. Det vil sige for alle undtagen Hermanson. Han maatte nemlig fra den Dag finde sig i stadig at blive mindet om sin store Næse,

idet de andre Gutterne idelig spurgte ham, om han vidste, hvad det latinske Ord "Rostrum" monne betyde; og Enden paa det blev, at han fik Navnet rostrum og bar det med Ære igjennem Klasse efter Klasse.

Det første Aar ved Skolen stod senere for Halvor som en skjøn, men utydelig Drøm. Tiden gik saa urimelig hurtig. Naturen var saa deilig, de nye Kamerater saa muntre og snille, og der var slig Moro med Boldspil og Badning og Ryggetag, og sligt et evindelig Kav med at lære Lekserne, saa der var ikke Tid til at tælle Dage eller Uger.

De Begivenheder fra det første Skoleaar, som senere stod ham klarest i Mindet, var den første Fridag, Julefesten i Collegets Spisesal, Slutningseksamen og Udgivelsen af det første Nummer af Skolens Avis.

Det var den første Høst, Halvor var ved Skolen, at der blev paabegyndt Udgivelsen af en haandskrevet Avis, som vist kaldtes "Svein Uræd." Halvor fulgte dette Foretagende med uhyre Interesse og opbevarede det første Nummer af Bladet i mange Aar. Det var ikke stort ved det. Det indeholdt bare endel Bekjendtgjørelser, som nok skulde være morsomme, og saa et langt Digt med Overskriften "Mislykket Frieri pr. Post." Om dette Digt troede Halvor fuldt og fast, at det var det største af alle Mesterstykker. Her følger etpar Brudstykker af det. Det var nok længere; men vi faar sige som Wessel i "Gaffelen:"

"Til den største Skade
For Læseren, for mig, for Jordens Overflade
Er denne lille Stump deraf kun bleven gjemt;
Og det fornemste er maaske, hvad man har glemt:"

"Mislykket Frieri pr. Post."

Det var engang i Sommer.
Paa Marken vokste Blommer
I Mississippis Dal;
Da blev vor Henrik gal.
Hr. Cupido gav ham et Stik.
Saa han det sære Indfald fik
At tage Blæk og Pen
Og skrive til en Ven.
Det var jo ret
At gjøre det,
Du sige vil;
Men ti nu stil,
Saa er du snil.
Sagen er den,
Du Læser vis,
At denne Ven
Var feminini generis.
Paa en Is
Ved Juletid, —
Merk med Flid, —
Vor Henrik
Paa Pigen fik
Sit første Blik.
Ved hans Hjerterod
En Ild opstod.
Hr. Cupido
I Skjegget lo.
Hans Jagt
Som sagt
Det Udfald fik,
At Henrik
Af Elskovs Pil
Fik Hjertestik,
Som Aarsag blev
Til nævnte Brev,
Som Henrik skrev."

Saa fortælles meget omstændelig, hvorledes Brevet blev sendt afsted og naaede vedkommende Pige:

"Hun Brevet brød,
Blev hvid og rød
Som Melk og Grød*).
Man ikke maa
Undres derpaa;
Thi det lød som saa:
Elskte Pige,
Jeg maa dig sige,
At jeg er frisk
Som nogen Fisk.
Hvis nu mit Øre
Fra dig fik høre
Udaf din Mund,
At du er sund,
Det var mig svært
Meget kjært.
Jeg vil idag
En vigtig Sag
For dig fremlægge,
Som for os begge
Kan her i Live
Til Glæde blive.
Jeg elsker nemlig
Dig sterkt, skjønt hemlig.
Saa skjønne Minder
For mig oprinder.
Hvis du nu finder
Udi dit Bryst
Den mindste Lyst
Til mig, saa tag
I Ro og Mag
Dit Blæk og Pen.
Og skriv din Ven"
Et Svar igjen."

*) Rødgrød u ml'g. Forf. Anm.

Af Digtets Overskrift vil man have seet, at Frieriet mislykkedes.

Den første Fridag ved Luther College vilde ingen af Gutterne kunne glemme, selv om han fik aldrig saa meget andet at huske paa.

Etpar Uger efter Skolens Aabning begyndte Gutterne at snakke om, at de nu burde have sin Fridag. Det var en uskreven Lov, at de havde Ret til en saadan hver Maaned. Nu skulde de have en, ikke fordi de netop trængte til Hvile fra Arbeidet; men forat de kunde faa samlet Nødder og Druer og andet godt til Julen.

En hel Del af Gutterne samledes derfor en Kveld udenfor Væggen, netop som de havde spist Kveldsmaden, og enedes om, at nu maatte sandelig nogen ned til Professor Larsen og minde ham om, at man havde en Fridag tilgode. Det saa jo ogsaa ud til at skulle blive godt Veir næste Dag; saa den Dag maatte det helst blive. To af de dumdristigste af Gutterne i de øverste Klasser fik det Hverv at gaa til Professoren med dette Bud. Og saa ventede de andre i aandeløs Spænding paa, at Udsendingerne skulde komme tilbage og meddele Udfaldet. Halvor Helgeson var saa interesseret som nogen. Han kunde ikke andet end beundre de Gutterne, som virkelig havde Mod til at gaa til Prof. Larsen i et saadant Erende. Han var næsten bange paa deres Vegne; men der kom de jo levende tilbage; og han aandede lettere. Man kunde ogsaa straks se det paa dem, at de havde havt Lykken med sig.

De svingede sine Hatte og kom farende nedover Trappen og ud paa Tunet i saadan Fart, at de bare kunde gispe frem: "Han sagde Ja."

Saa blev der Jubel; skjønt Gutterne straks fik vide, at de

nu maatte op paa sine Læseværelser og studere sine Lekser som sedvanlig. Det vil sige, de maatte lade, som om de læste. Thi er nogenting umuligt, saa er det for en frisk og glad Skolegut at læse om Kvelden, naar han ved, at han den følgende Dag har fri, og at det tegner til godt Veir. Det er mere, end menneskelig Magt formaar.

Den næste Morgen randt Solen saa klar, som den aldrig før havde gjort det. Ikke en Sky paa Himmelen. Gutterne var tidlig oppe, og da de samledes til Morgenandagten, og Salmen "Nu takker alle Gud" blev opgivet, sang de alle med af ganske Hjerte og Lunger og følte, at de virkelig kunde takke Gud, fordi det var saa godt at leve.

Halvor Helgeson, Hermanson, Lars Ueland, Monsen og etpar andre af de nye Smaagutter slog sig sammen om at feire Dagen ude i Skogen. Først maatte de dog ned til Elven og tage et Bad. Det bar nedover det bratte Stup bagenfor Colleget i lange Hop og saa et Kapløb over den lave Slette, Klæderne af i rivende Hast og saa lige ud i Vandet med Hovedet først. Aa, det var allerede noget koldt; men Pyt san! Man kunde snart blive varm igjen.

Efter Badet blev der Disput om, hvad man nu skulde gjøre. Hermanson vilde helst fiske; men ingen af de andre var med paa det, skjønt de nok kunde havt Lyst til at faa stegt Fisk med Kveldsmaden. Monsen havde 10 Cents, som han var villig til at lade springe, saa man altsaa under enhver Omstændighed først maatte ned i Byen og anbringe dem i Kager, som rimeligvis vilde komme vel med, før Dagen var endt. Det blev gjort, og saa enedes Gutterne om, at den første Tur skulde være ind i den "Ice Cave," som de havde hørt om.

En halv Mil i Nord fra Byen reiser sig en brat Fjeldvæg,

og lige ind i den, omtrent halvveis op til Toppen, gaar der en Hule, i hvilken der altid ligger lidt Is. Fra denne Omstændighed har den faaet sit Navn. Gutterne fandt den snart og gik ind. Men de kom ikke langt, før det blev saa mørkt som i en Sæk. Saa maatte de famle sig tilbage igjen, og der fandt de nogle Talglys-Stubber, som andre besøgende havde kastet fra sig. De tændte disse og krøb nu fremover ind i Hulen lige til dens inderste Ende. Hvad der gjorde den dobbelt interessant, var, at de sommesteder maatte krybe fremover paa Maven forat komme igjennem. Tænk om den nu skulde styrte sammen og begrave dem! Der laa jo omkring paa alle Kanter løsrevne Stene. Det var nok bedst at komme sig ud igjen. Udenfor skinnede Solen saa varmt. Intet Under, at der staar, at Gud saa Lyset, at det var godt.

Lige over denne Hule er Fjeldvæggen saa nøgen og brat, at det er en hel Kunst at klyve opover den. Monsen vilde absolut forsøge det, og saa maatte jo de andre gjøre det samme. Her kunde være Anledning til at slaa sig ihjel, saa det ialfald var værd at prøve det. Det løb af uden Uheld, og Gutterne kom op paa Toppen af Bakken. Der maatte de stanse og puste ud og beundre den Verden, de saa for sig. Dybt nede laa Byen og indunder Skraaningen mod Vest en Melmølle, som blev drevet af Vand, der sprang lige ud af Fjeldvæggen og førtes ned til Møllen gjennem et langt Jernrør. Og over paa Høien mod Vest stod det kjære Hjem, Luther College, og kneiste mod den blaa Himmel. Du store Verden, hvor det var morsomt at leve! Gutterne kunde endog tydelig se Prof. Landmark og Siewers spadsere i Ro og Mag nedover mod Byen; og de spekulerede over, om disse to Mænd talte Latin sammen, naar de gik saaledes for sig selv.

Men paa denne Maade blev det nok ikke mange Nødder og Druer, de kom til at samle, og det var jo for den Sags Skyld, de havde faaet Fridag. Men det fik ikke hjælpe. De faa fattige Kager, som Monson havde kjøbt, vilde ikke forslaa, og mere Niste havde de ikke med sig. De maatte derfor hjem til Middag. Og efter Middag skulde Smaagutterne følge de stores Eksempel og spille Bold. Monsen maatte være med; thi han var en Mester i dette Spil. Saa liden han var, kunde han slaa Bolden, saa det smeldte som et Gevær, og løbe, som om han var skudt ud af en Kanon. Og var han nogetsteds i Omegnen, naar en anden slog, kunde han klore Bolden til sig, længe før nogen anden fik Tid til at se, mod hvilken Kant den fløi. Man fik saaledes lade det være med at samle Nødder, indtil Lørdag Eftermiddag kom, og da indhente det forsømte. Boldspillet var for Øieblikket vigtigere. Peder Olsen vilde absolut "pitche", da han paastod, at han var en Mester i denne Kunst, men Hermanson slog den første Bold lige ind i Ansigtet paa ham, saa han faldt død om. Det vil sige, de troede, han var død; men han aabnede snart Øinene og begyndte at skjende paa Hermanson, fordi han var slig en Klods, som ikke kunde slaa Bolden i Luften.

Da de var trætte af at spille Bold, begyndte de at more sig med Kapløb og Ryggetag. Mange af Gutterne samledes, og Halvor fik nu Anledning til at se og beundre Skolens Helte, om hvilke han allerede havde hørt mange vidunderlige Historier. Der var Bentsen, som kunne gjøre et Hop paa 21 Fod, naar han bare fik et godt Tilsprang, og som kunde hoppe 10 Fod baglængs. Han var mager og senefuld og saa ikke ud til at være saa stolt af sine Bedrifter, som han maatte have Ret til. Han blev nu bønfaldt om at vise, hvad han duede til;

men han var hjerteløs og vilde ikke. Der var jo ingen, som kunde gjøre ham Rangen stridig. Sagen bød sig til at tage Ryggetag med Hogstul eller Nordby eller hvemsomhelst, og han kastede Hogstul, saa denne faldt og igjen skrabede Skindet af Næsen, netop hvor det holdt paa at gro igjen, siden sidst han faldt og skamferte den; men derfor var han lige blid. Det var et Særkjende ved Gutterne i Decorah. De slog sig fordærvet og lo ad det. De blev Uvenner, men var lige gode Venner for det. De var saa glade, at det sommetider næsten saa ud som Letsindighed. De havde det ikke meget med at tale sammen om religiøse Emner; men havde de været ved Skolen en Tid, saa havde de indaandet en dyb Agtelse for, hvad der er ærbart og sandt; og de stod, tænker vi, saa nær Himmelen, som vi nok ikke staar nu længere, efterat vi har faaet Skrammer paa Samvittigheden under det alvorlige Kav i Livet.

Da Fridagen var omme, verkede Gutterne i alle Lemmer. Halvor var saa træt, at han maatte tænke paa Sengen oppe i Nr. 49 som sin kjæreste Ven. Men han kunde jo ikke gaa i Seng før Klokken 9 ialfald. Gid han bare havde været gammel nok til at røge Tobak, saa han kunde have været med borte i Røgværelset, hvor de holdt et Leven, som kunde høres lang Vei. Han maatte ialfald bort i Døren og se paa. Der var samlet en hel Del af lykkelige Gutter, som var over 18 Aar gamle og saaledes havde Lov til at røge. Luften var bare en tyk Sky, inde i hvilken man saavidt kunde skimte de utydelige Omrids af Thoen og Hans Johnson, som stod oppe paa Bordet og gav en Koncert. Thoen sang Tenor blandet med en og anden skjærende Ulyd, medens Johnson med tyk Mæle sang Bas til "Lift up your eyes, desponding freemen"; og det tak=

nemmelige Publikum lo og klappede og bad dem om at synge et Vers til.

Det var haardt at tage fat paa Lekserne næste Dag; men der var ingen Vei at undgaa det. Kun etpar af Gutterne vovede at nævne, at der igrunden burde være en Fridag til, da de, som havde været ude og samlet Druer og Nødder, jo ikke kunde siges at have havt en virkelig Fridag, men havde arbeidet og saaledes ærlig fortjent en Dags Hvile. Forresten fik man trøste sig med, at Lørdag snart vilde komme, og da havde man jo ikke Timer om Eftermiddagen; saa da vilde man altsaa kunne faa sig lidt frisk Luft.

Halvor havde næsten glemt Far og Mor og Søster. Men nu maatte han tage Tid til at sende dem et Brev. Han skrev og fortalte om, hvilke snille Kamerater han havde, og at han havde faaet Ros, fordi han var flink i Latin, og at han ikke havde flere Penge, saa Far vilde kanske være saa snil at sende han nogle Dollars. Og Far, som skjønte, at Halvor naturligvis, efterhvert som han gik frem i Lærdom, maatte have mange og kostbare Bøger, sendte ham straks Pengene og var glad til.

Halvor og hans Ven Hermanson eiede en Lampe i Fællesskab og sad om Kveldene sammen og læste og hjalp hinanden med Lekserne. Det var igrunden bare Moro, saasnart de var kommet over de allerførste Vanskeligheder og vidste, hvad det var, de skulde lære. Men strengt Arbeide skulde der dog til. Forresten skulde de jo snart igjen have en Fridag; thi nu led det hen imod den 14de Oktober, og den Dag maatte man holde Helg; thi den var Collegets Indvielsesdag. Den gik som andre Fridage, kun med den Forskjel, at der om Aftenen blev holdt en Fest i den store Spisesal. Etpar af Lærerne og

en af Gutterne i Prima holdt Taler. Ellestad, Nordby og Forde havde indøvet endel Sange, de gav tilbedste. Halvor havde aldrig kunnet tænke sig, at Sang kunde være saa vakker. Det var saamen noget andet end at høre gamle Hatleviken lede Sangen i Kirken hjemme i Springville. Og saa, da man var færdig med Talerne og Musiken inde i Spisesalen, blev hele Colleget illumineret, idet der i hvert Vindue var sat Lys, som nu alle blev tændte. Udenfra saa det ud, som om hele Bygningen stod i Brand lige op til det høieste Taarnvindue. Gik man bare et Stykke længere bort henimod Huset, hvor Professor Siewers boede, saa det ud, som om der paa den vestlige Himmel var et nyt Stjernebillede med utallige klare Stjerner i regelmæssige Buer og Rækker. Og Gutterne beundrede og raabte Hurra og kjendte, at for Luther College kunde de med Glæde og Stolthed have gaaet i Døden, hvis de derved kunde have gjort det nogen Nytte.

Vinteren begyndte at indfinde sig. Den kolde Nordenvind strøg henover Collegegrunden og sopede Egeløvet sammen i store Dynger, og Gutterne gik hver Dag ned til Elven forat se, om Isen skulde være sterk nok, saa de kunde prøve sine Skøiter. De havde ikke Tid til at vente; thi det var for koldt til at spille Bold; og det var strengelig forbudt at bade sig i Elven, ellers havde uden Tvil mange gjort det. Da der endelig en Dag laa en tynd Isskorpe, maatte Peder Olsen udpaa, forat se, om den vilde bære; thi han var den mindste. Men nei Tak! Der hørtes et Brag og et Pladsk, og Gutten forsvandt. Men han stak snart Hovedet op igjen igjennem Hullet og raabte paa Hjælp. Saa maatte jo endel af de andre udpaa forat redde ham. Prof. Larsen kunde jo ikke irettesætte dem, om de gjorde sin Pligt og frelste en Kamerats Liv. Saaledes

fik mange af dem ogsaa Anledning til at blive gjennemvaade. De kappedes om at styrte udpaa og dumpe i Vandet. Kanske de kunde være saa heldige at blive forkjølede, saa de slap at være med i Klasserne den næste Dag. De fik Peder Olsen iland, og der var ikke Tale om, at han skulde kunne gaa opover Bakken. Han lod sig bære opover til Huset og op til sin Seng. Og saa maatte de alle skifte Klæder og imedens snakke om den Heltebedrift, de havde udført. Det var urimelig morsomt. Prof. Larsen blev dog ikke saa bevæget over Hændelsen, som man havde ventet. Han skjønte nok, at det ikke var bare Iver for at frelse et Medmenneskes Liv, som havde drevet saa mange af Smaagutterne ud i Vandet, især da de alle vidste, at det ikke var mere end to Fod dybt. Mange af Gutterne syntes, det var harmeligt, at han ikke var istand til at skjønne, at han her havde en Heltedaad for sig.

Om nogle Dage blev Isen saa sterk, at det var umuligt at falde igjennem. De Gutter, som havde Penge, kjøbte Skøiter, og de andre søgte at faa laant et Par, naar det var dem muligt. Ole Arntsen blev nu Skolens Helt, fordi han var den bedste Skøiteløber. Det var en meget større Ære end at være den flinkeste i Klassen.

Glade Jul.

Hermanson og Helgeson sad ligeoverfor hinanden ved Bordet i sit Læseværelse og stræved med at lære de latinske Gloser til næste Dag. Hermanson var altid flittig; thi han skulde igjennem alle Klasser og blive færdig fra Skolen paa halv Tid. Med Helgeson havde det ikke slig Hast. Kunde han bare blive færdig med et Aar ad Gangen, saa vilde han være tilfreds. Men netop nu sad han dog og læste flittig. Han turde ikke andet. Thi Professor Larsen pleiede at komme ind paa Værelset engang hver Kveld under Læsetiden forat se, om Gutterne havde noget at bestille; og han havde den slemme Uvane, at han, istedetfor at trampe i Gulvet og give Gutterne Tid til at fordybe sig i sine Studeringer, pleiede at gaa saa stille, at han stod midt iblandt dem, før de vidste Ordet af. Han smeldte ikke engang Døren som andre Folk. To af Gutterne kunde under Læsetiden finde paa at hvile sig ved at trække Fingerkrog; og netop som Knibetaget kom, og en af de andre Gutter maatte springe til og holde Lampen, saa den ikke skulde velte, — saa de op, og der stod Prof. Larsen. Døren var ikke gaaet op, og ingen vidste, naar og hvorledes han var kommet ind. Det var ligefrem uhyggeligt.

Denne Kveld sad Halvor stille og læste og ventede paa, at Prof. Larsen skulde gjøre sin Runde, saa han kunde vove sig til at hente frem fra sit Gjemme bagom Skolebøgerne den der Fortællingen om "Jack Harkaway," som han havde kjøbt nede

hos Buck & Raban, og som var saa spændende interessant, at den holdt ham vaagen om Natten. Endelig kom da Prof. Larsen, saa sig om i Værelset og gik igjen, da han havde forvisset sig om, at alle var flittige. Da lagde ogsaa Hermanson mod Sedvane Bogen tilside, bøiede sig over Bordet og hviskede:

"Du Helgeson, har Du tænkt paa det, at det er bare vel en Uge igjen til Jul?"

Ja, det havde Helgeson naturligvis tænkt paa. Gutterne havde jo snakket om det baade sent og tidlig; thi i Julen skulde de have to Ugers Ferie. Du store Verden, hvor morsomt det skulde blive! De, som var saa lykkelige at have sine Forældre i Nærheden af Decorah, skulde naturligvis hjem; og de maatte jo bede en eller flere af sine Kamerater med sig. Hermanson skulde til nogle Slegtninge ude paa Landet og havde nu fattet den Beslutning, at han vilde bede Helgeson om at være med. Denne vidste ikke saa sikkert, om han vilde modtage Indbydelsen. Han bar nemlig paa et hemmeligt Haab om, at Far endnu kunde finde paa at sende ham Penge og sige, at han havde Lov til at komme hjem til Jul. Hver Eftermiddag, naar Posten kom, stod han og ventede med bankende Hjerte paa at høre sit Navn opraabt. Og en Dag kom endelig Turen til ham. Han holdt i Haanden Brevet med Fars Udenpaaskrift. Men indeni stod der, at Far og Mor nok skulde like at have Halvor hjemme i Julen; men det var for lang og kostbar en Reise, saa han fik prøve at ture saa godt han kunde i Decorah. Og for at hjælpe ham hertil sendte Far ham fem Daler, og fra Mor kunde han snart vente en liden Kasse med Julekager og etpar nye Skjorter og en Primost. Hermed maatte han lade sig trøste. Han bestemte sig til at følge med Hermanson ud paa Landet.

Den sidste Dag før Ferierne var der ingen, som kunde sine Lekser. De havde vigtigere Ting at tænke paa. Smaagutterne hadede Løkke og Madvig og Cornelius Nepos med et ligesaa bittert Had som det, de ældre Gutter nærede mod Cicero, Livius og Homer. Det var da ogsaa fortvilet, at man skulde have Skole sidste Dag, før Ferierne begyndte. Men denne urimelige og bagvendte Ordning havde man ved Skolen i Decorah, og Gutterne maatte finde sig i at samle sig frem gjennem Timerne paa en eller anden Maade. Hvorledes skulde nogen paa en Dag som denne, naar han havde Hovedet fuldt af Flødegrød og Ribbenssteg og Julesalmer, bryde sig om, hvem der var Fader til Alcibiades eller nogen anden af de elendige Grækere, som Cornelius Nepos rører om?

Det drog ud; men Aftenen kom dog engang, og Skolebøgerne slængtes med Foragt hen paa Hylden. Nu skulde de faa ligge i Fred i hele to Uger, medens Eierne samlede Kræfter til at give sig ikast med dem paany.

Enkelte af Gutterne, som havde sine Hjem bare nogle faa Mil ude paa Landet, kunde ikke vente, men maatte afsted allerede samme Aften. Hermanson, Helgeson og et halvt Snes andre skulde den næste Dag tage fat paa Reisen. Skyds var mødt frem, saa nu gjaldt det bare at komme tidlig afsted.

Om Morgenen var det imidlertid saa knitrende koldt, at Halvor Helgeson frøs Ørene stive, før han var kommen ned i Byen, og saa bestemte han sig til at forblive i Decorah. Denne Beslutning havde sin Grund alene i den strenge Kulde.

Han havde vistnok hørt de andre Gutter fortælle, at man havde det svært hyggeligt ved Colleget i Juleferierne; at de Gutter, som forblev der, om Kveldene samledes nede i Spisesalen med Lærernes Døtre og andre unge Piger og legte "Num-

merlegen" og andet; og at der saaledes kunde blive Anledning til at iagttage "Frøknerne" paa nært Hold. Men det havde intet med hans Beslutning at gjøre. Saa sagde han ialfald.

Han gik altsaa tilbage til Colleget og slængte omkring i Bygningen og kjedede sig. Ja, det hændte endog det utrolige, at han maatte have fat i en af sine foragtede Bøger for at fordrive Tiden; thi det gik ikke an at bruge hele Dagen til at skrive et Brev hjem. Ved Kveldsbordet var det øde og tomt. Mindre end et halvt Hundre Gutter tilstede.

Næste Dag var Juleaften, og da begyndte det virkelig at tegne til Helg. Gutterne fik Lov at sove en Time senere end ellers; og da de kom ned til Frokostbordet, opdagede de, at der med Hensyn til Kosten var indtraadt en paatagelig Forandring til det bedre. Istedetfor bare Smørrebrød og Kaffe var der nu Julekage og Pølse og Ost; og Kaffeen, den smagte ogsaa anderledes end før; thi man fik selv helde Melk i den og endog tage en Sukkerklump til, saa man godt kunde bilde sig ind, at man var hjemme eller i et Gjestebud.

Om Aftenen skulde der være en Fest i Spisesalen. Gutterne stasede sig til i sine bedste Klæder og ventede med Længsel. De havde hørt, at nogle snille Mennesker havde sørget for, at de alle skulde faa en eller anden liden Julegave. Meget kunde det ikke blive, da Skolen var fattig.

En Timestid efterat de havde spist tilkvelds, samledes de altsaa. De kunde more sig og snakke sammen og le, de ældre Gutterne, som havde været med paa saadant før og ikke var bange for at se endog en af Lærernes Døtre i Øinene eller at tale med hende. Men for Halvor Helgeson var det en anden Sag. Han var blyg, og pintes der han sad. Han kjendte, at Klæderne ikke sad godt paa ham, og at hans Støvler saa simple

ud. Og det blev ikke bedre, da Smaagaverne deltes ud. Da Turen kom til Halvor, fik han nemlig en Kam og et lidet Speil. Han turde ikke andet end sige Tak; men i Hjertet var han vis paa, at det var ment som en Paamindelse om, at han burde holde sin stridige Haarlug i bedre Orden, og at han burde se paa sig selv, hvor fregnet han var. Men hvad kunde han for det? Haaret kunde han ikke faa til at ligge pent, og Fregnerne kunde han ikke gnide væk. Og hjemme i Springville gjorde man da ikke Nar af ham for det. Der var han saa god som nogen.

Saa holdt Prof. Larsen en Tale om Juleglæden, saa venlig og lys og enfoldig, at Halvor glemte alt andet og kjendte, at hans Hjerte blev fuldt af Glæde ved at betragte det Barn, som blev født i Bethlehem.

Juledag gik som andre Helligdage med Gudstjeneste i Kirkesalen og saa en stille Helligdagsfred efterpaa. Den eneste Forskjel var, at Gutterne idag blev budt ned i Spisesalen og trakteret med Eftermiddagskaffe. Halvor Helgeson syntes, at Juleferien begyndte at blive kjedelig, og spekulerede paa, hvorledes han skulde komme igjennem de to lange Uger. Han havde vist gjort bedre, om han havde fulgt med ud til Hermansons Slegtninge.

Men saa paa tredje Juledag fik han høre, at der skulde holdes Fest og Moro i Spisesalen den Aften, og det maatte vel blive interessant.

Det var Fru Brandt, som foranstaltede disse Sammenkomster. Hun tænkte sent og tidlig paa, hvorledes hun kunde gjøre Skolegutterne en eller anden Glæde. Prestegaarden stod paa Collegegrunden, og alle Gutterne holdt af den, som af et kjært Hjem. Hver Søndag indbød Fru Brandt endel af dem

til at komme derhen om Eftermiddagen, og alle saa med Stolthed og Glæde frem til den Dag, de kunde vente en saadan Indbydelse. Og naar de fik den og gik over til Prestegaarden, kunde de være visse paa, at Fru Brandt altid var lige venlig. Hun havde Tid til alt. Hun delte Smaagutternes Smaasorger, lappede deres Klæder og lærte dem Folkeskik. I sit Hjerte rummede hun ikke blot sine egne, men havde desforuden Plads for den hele store Menighed og alle Collegets to Hundrede Elever.

Naar de i Juleferierne skulde samles til Moro nede i Spisesalen, maatte hun være med, ellers havde Legene tabt sin hele Karakter. Hun kjendte til alle mulige morsomme og uskyldige Lege, styrede det hele, passede paa, at ingen af de smaa og undselige Gutterne blev forsømte, og glædede sig som et Barn med de andre.

Vor Ven Halvor vidste den første Kveld ikke rigtig, enten han turde være med eller ikke. Men han maatte jo se paa. Han gjemte sig i det ene Hjørne og saa bort paa de "Frøknerne" og endel andre Smaapiger, som sad over i den anden Ende af Salen; og han tænkte paa, om det ikke vilde være klogest af ham at tage Flugten.

Men nu skulde de begynde med "Nummerlegen", og saa maatte han være med. Fru Brandt tog sig af ham og gav ham Mod. Hele Moroen ved denne Leg bestaar ellers bare deri, at man kan træffe til at faa sidde ved Siden af en Jente, som man liker.

Halvor sad og frygtede og haabede, at nogen skulde raabe Nummer 22, saa han vilde blive nødt til at gaa tversover Gulvet lige for alles Øine og tage Plads mellem to af de farlige Smaapigerne. Han likte dem, men han var ræd dem. Til-

slut kom Turen til ham. Hans Nummer blev opraabt, og jamen var det en af Lærernes Døtre, som kaldte paa ham. Det var netop hende, han allermest havde beundret paa Frastand, og for hvis Skyld det sletikke var, at han havde besluttet ikke at reise paa Landet. Han gik i Vildelse over Gulvet mod den Kant, hvorfra Røsten var kommen, og fandt merkelig nok frem. Det var nær paa, at han havde sat sig lige op i Fanget hendes; men Ulykken blev afværget ved en af Kameraterne, og Halvor blev puffet ned i Stolen, som stod og ventede paa ham. Nu var Maalet naaet. Men hvad gavnede det ham? Han turde jo ikke tale et Ord. Ansigtet brændte, og Haaret stod stridt tilveirs; og han kunde ikke engang faa gjemt sine Støvler bort indunder Stolen.

Skjæbnen var ham blid, saa han snart kom ud af Pinen og kom over til en, for hvem han ikke var bange. Det var en af Skolens Tjenestepiger, af hvis Godhed han ofte havde faaet et Stykke Smørrebrød nede i Kjøkkenet, naar han var sulten mellem Maaltiderne. Paa Grund af sin Størrelse gik hun blandt Gutterne under Navnet “Great Eastern”, og hun var en af Collegets mest populære Personligheder. Hende kunde Halvor sidde ved Siden af uden at skjælve. Og dog—det er saa rart med det, — havde han bare havt Mod til at snakke til de pene Smaapigerne, skulde han gjerne have givet en Tand for det.

Saa gik Juleferierne, og Halvor begyndte at glæde sig til, at Kameraterne snart kunde ventes tilbage og Skolen begynde igjen.

Da Hermanson kom, forsikrede Halvor, at han havde havt det uhyre morsomt; men han var ikke rigtig vis paa, enten han løi eller ikke.

Hermanson havde levet i Herlighed og Glæde, men kastede sig nu med samme Iver som før over sine Bøger og rev Halvor med. Den halvaarige Eksamen stod jo for Døren. Tanken paa den red nu Gutterne baade Dag og Nat. Det skulde nu undersøges, om de kunde noget af, hvad de havde lært. Halvor opdagede til sin Forfærdelse, at han havde glemt altsammen. Han rodede rundt i sit Hoved og kunde ikke finde andet end etpar umage latinske Gloser og enkelte Stumper af Modersmaalets Grammatik.

Saa gik baade Vinter og Vaar.

"Hosdan tror du, det gaar med dig til Eksamen?" spurgte Hermanson.

"Aa, det maa gaa galt," sagde Halvor; "for nu ved jeg ingen Verdens Ting, undtagen at man taler i Sætninger, og at Snabel paa Latin heder rostrum."

Men da Eksamen kom, gik det utrolig godt alligevel. Han bestod Prøven med Ære og var ligesaa stolt af det, som om han havde været oppe til theologisk Embedseksamen og faaet bedste Karakter.

Kort Tid derefter kom Halvor i Unaade hos Læreren i Tysk. Der var i Klassen en liden Skøier af en Gutunge, som aldrig kunde sine Lekser. Han og Halvor var gode Venner og sad ved samme Pult; og Halvor kunde sommetider ikke bare sig for at hviske til sin Ven forat hjælpe ham paaglid, naar han stod fast.

Timerne kunde ofte begynde med, at Læreren sagde til den Gutten, som aldrig havde lært Lekserne:

"Naa, Erikson, kan du fortælle mig alt, hvad du ved."

Og saa, naar Erikson forblev taus: "Sæt dig ned, Erikson; du ved altsaa ingenting."

Eller Læreren sagde:

"Erikson, fortæl mig nu, hvilket Kjøn er tyske Diminutiver paa "chen" og "lein?"

"Masculinum."

"Tøv! Bredesen?"

"Femininum."

Sludder! Helgeson?"

"Neutrum."

"Rigtig, Ven min. Saaledes skulde de andre ogsaa lære sine Lekser."

Saa var det en Morgen, Læreren begyndte:

"Erikson, kan du nævne de ti Maskuliner paa "e", som gaar efter den blandede Deklination?"

"Buchstabe, Friede, Funke, Gedanke, Glaube, Haufe, Name, Same, Schade, Wille," svarede Erikson uden mindste Betænkning.

Læreren blev som himmelfalden af Forbauselse.

"Saa, du ved det virkelig, Erikson? Eller drømmer jeg bare? Det var da rigtignok en uventet Glæde. Lad mig nu se, at du herefter tar Skeen i den anden Haand, saa vi.... hvad er det, du hvisker til Helgeson om, du Erikson?"

Intet Svar.

"Nu, Helgeson! hvad var det, Erikson hviskede til dig?"

Halvor vilde ikke svare. Men Erikson puffede ham i Siden og hviskede: "Sig det bare, du."

Saa maatte Halvor ud med det:

"Han sagde: 'Den Tosken, han tror nok, jeg har lært Leksen; men jeg læste jo Svaret ud af Bogen."

Og dermed brast Halvor i Latter, og Læreren blev sint.

"Erikson, kom herop til mig....Og du, Helgeson, kan gaa ud paa Gangen, fordi du lo," føiede han til.

Halvor maatte altsaa ud paa Gangen. Men han kunde dog have Lyst til at vide, hvilken frygtelig Straf det var hans

Ben Erikson skulde faa. Derfor satte han sig paa Hug nedenfor, og saa ind gjennem Nøglehullet. Men Ulykken vilde, at han skulde miste Ligevegten. Han stødte Hovedet mod Døren, og denne gik op, saa Halvor kom stupendes ind i Værelset. Han kom sig op med et Spræt og satte ud og smelte Døren efter sig. Men han hørte, at Læreren kom efter. Halvor løb foran til den anden Ende af Gangen og ind paa Nr. 5, som stod tomt, og satte Ryggen mod Døren. Læreren var imidlertid for sterk, og Halvor blev snart tat i Kraven og spurgt, om han ikke skammede sig. Han slog sig vrang og vilde ikke paa noget Sæt eller Vis erkjende, at han havde gjort nogt galt ved at le. De andre Gutterne lo jo ogsaa.

Der var intet at gjøre ved Sagen. Men Halvor fik ofte svie for det. Selv naar han kom i Klassen med stolt Bevidsthed om, at idag kunde han Lekserne paa sine Fingre, hændte det alligevel, at han stod fast og blev anmodet om at skamme sig, fordi han ingenting vidste. Han blev snart saa hærdet, at han ikke tog sig nær af det. Lærerne var nu ikke saa farlige Personer alligevel. Det vil sige, med Undtagelse af Bestyreren. I hans Timer vovede ingen af Gutterne at komme uden at være ordentlig forberedt. Havde de det saa travlt med Fortællinger og andet Læsestof, at noget maatte forsømmes, saa lærte de bare Lekserne for de Timer, i hvilke de havde Bestyreren selv til Lærer; og dermed følte de sig forholdsvis trygge.

Der var i Klassen naturligvis en hel Del Gutter, som samvittighedsfuldt lærte alle sine Lekser. Der var f. Eks. en stor Gut, som nylig var kommen fra Norge, og som interesserede Halvor meget, fordi han gik i norske Klæder og tog alting med en Ro, som intet kunde forstyrre. Han arbeidede haardt; lagde sig i Sælerne som en gammel adstadig Hest, der

er vant til at slide; medens Hermanson og de andre ærgjerrige Smaagutterne tog det mere rykkevis, som en ung Fole.

Den alvorlige og godmodige Gut fik Navnet "Grundig Forklaring," efter den Del af Konkordieformelen, som har den Titel. Nogle af Gutterne havde nemlig slumpet til at blade igjennem Konkordiebogen; og Resultatet var, at den største i Klassen blev kaldt "Grundig Forklaring," medens en liden Tyksak af en Gut i Modsætning dertil fik Navnet "Kort Begreb", og en lang, mager en maatte finde sig i at hedde saa meget som en "Smalkaldisk Artikel."

Der blev paaduttet "Kort Begreb" en grov Løgn, som endnu gaar omkring i levende Live blandt Kameraterne. Det fortaltes, at han engang, da de i Klassen skrev norsk Diktat havde spurgt Læreren:

"Du, Professor, skal gøtt skrives med diger G?"

Historien er opdigtet. Det kan man tydelig se paa den. En liden Gut i nederste Klasse vilde nemlig ikke have sagt "du, Professor," men "du Siewers."

Det begyndte at tegne til Vaar. Luften blev Dag for Dag varmere og mere disig. Isen blev saa blød, at Skøiterne skar dybt nedi, saa Gutterne kunde stupe og glide paa Maven lige bort i Vandet, som stod indved Bredderne. Denne Vandstribe blev bredere og dybere, saa Smaapigerne, som havde været ude paa Isen, maatte bæres iland, for ikke at blive vaad tilknæs. Saa skjød Isen Brystet høiere og høiere og begyndte at knage og med et Smeld slaa Sprækker, gjennem hvilke man kunde se lige ned i Bunden.

Og en Morgen, Halvor havde været tidlig ude, kom han styrtende aandeløs ind til Kameraterne med den store Nyhed, at Isen havde brudt løs og nu drev i store Stykker nedover

Elven, som var bleven forvandlet til en rivende stor Flod, der oversvømmede hele Lavlandet. Og alligevel maatte Gutterne gaa i Klassen den Formiddag. Det var grusomt; men heldigvis var dette en Lørdag, saa de havde Eftermiddagen fri.

Middagsmaden var paa Lørdag lidt bedre end paa nogen anden Dag i Ugen undtagen Søndag. Hovedretten var Fisk. Men idag fik det ikke hjælpe. Gutterne havde ikke Tid til at spise. De maatte ud og se paa Vandet og kanske være heldig nok til at falde udi.

Helgeson, Hermanson, Monson, Ueland og andre Smaagutter satte afsted opefter Elven, til de naaede et Sted etpar Mil oppe, hvor Vandet skar lige indunder en brat Bakke. Der kom det ene store Isstykke efter det andet drivende forbi, tørnede sommetider mod Land og slog sig istykker og fortsatte saa Reisen gjennem den brede Sjø nedenfor.

Der kunde være Anledning til at foretage en Sjøreise paa et af de Isstykkerne. Gutterne havde nok en Anelse om, at det kanske ikke var tilladt; men det maatte være farligt og morsomt; og Fristelsen var for sterk. Hermanson fandt sig en lang Stav, sprang udpaa et Isstykke, som netop kom forbi tæt ind ved Land, raabte Farvel og drev ud paa det vilde Hav. Saa maatte de andre efter. De kunde jo ikke lade Hermanson i Stikken. Sæt om han skulde kuldseile! De maatte være parate til at fiske ham op, selv om det skulde koste deres Liv. Det Isflag, som netop kom nedover, var stort nok til dem allesammen. Det stødte ind mod Landet lige ved deres Fødder, og saa kom de alle udpaa, og afsted bar det. Men Isen var skrøbelig mør. Den revnede baade her og der, og snart var Isstykkets Drægtighed for liden for de mange Passagerer. Peder Olson paastod, at han var Kaptein, og befalede Ueland at

springe overbord. Men Mandskabet gjorde gjældende, at det var Kapteinen, som maatte ofre sig. Og de vilde skyve ham af. Men dette blev forebygget derved, at Isflaget revnede midt over, saa alle Mand gled af. Heldigvis kunde de alle svømme, og langt var det heller ikke til Land. De var nok adskillig medtagne, da de kravlede sig ud af Vandet. Men at det var morsomt, syntes de dog alle, med Undtagelse af Halvor. Hans Gjenvordigheder var endnu ikke tilende. Han kravlede nemlig ikke op paa Land, men paa et Isstykke, som laa indved; og dette kom straks løs og bar ham tilhavs paany.

Midt udpaa grundstødte han paa en Tue, og der maatte han i sine vaade Klæder slaa sig til Ro. En Trøst i Ulykken var det, da han ikke langt undda fik se Hermanson, hvis Isstykke ogsaa havde grundstødt. Hermanson havde opgivet Haabet om at faa det flot og sad nu paa Stauren sin med Hagen mellem Knæerne og stirrede frem for sig. Han var ikke længere borte, end at Halvor kunde se Næsen, som tegnede sig skarpt af mod Aftenrøden.

"Hei, Rostrum! hosdan filer du?"

"Aa, jeg er aalreit. End du? Er du vaad?"

"Ja vist er jeg vaad, Tosken. Tror du kanske, en kan svømme i dette Vand en halv Time, uden at bli vaad?"

"Hvad tror du, Prof. Larsen kommer til at sige om denne her Reisen?" spurgte Hermanson.

"Aa, han kommer vel til at sige, at vi var bra Gutter, og at det vil blive tungt for Forældrene, naar de faar høre, at vi druknede i saadant koldt Vand."

"Pyt! Det er ikke farligt; vi faar vente, til nogen kommer og henter os."

"Ja, du har let for at snakke, du, som er tør. Men jeg

fryser snart ihjel, jeg. Kom over her og giv mig Bank forat faa lidt Varme i mig.“

„Nei Tak; du kan heller komme hid. Du blir ikke vaadere, end du er alligevel.“

Det syntes Halvor ikke var saa dumt, og han vadede over til sin Ven. Da han skjøv mod Kanten af Isstykket, begyndte det at flytte paa sig.

„Tag bare Stauren du, Rostrum, og hjælp med at skyve, saa skal du se, vi kommer løs fra Tuen; saa skal vi stange os frem til Land.“

De forsøgte det, og det gik godt. Vandet havde steget, saa Isstykket var næsten færdigt til at flyde afsted. Oppe ved Skrænten nedenfor Colleget stod en hel Masse af Gutterne og saa paa. Nogle af dem havde begyndt at bære ned endel Planker og skulde spigre sammen en Flaade forat komme de skibbrudne tilhjælp. Prof. Larsen selv havde netop indfundet sig i Flokken, da det opdagedes, at de to Gutter havde slidt sig løs og nu styrede mod Land.

„Der staar Professor Larsen,“ sagde Halvor; „gid han nu bare vilde give mig Bank og varme mig op; for jeg fryser saa rent uforskammet.“

Halvor fik ikke sit Ønske opfyldt netop efter Bogstaven. Men Bank fik han dog, saa han blev ordentlig opvarmet. Thi da han vel var kommen iland, faldt en hel Flok Gutter over ham, idet de forsikrede, at de af Professor Larsen havde faaet Paalæg om at sørge for, at han ikke blev forkjølet. De puffede og rev i ham og lo; og han slog fra sig som en Helt, indtil han blev saa udmaset, at han maatte tigge om godt Veir. Hans eneste Trøst var, at de andre Gutterne, som havde været

i Vandet, var bleven behandlede paa samme Maade, skjønt de ikke havde havt et saa storartet Eventyr som han.

Om nogle faa Dage var Isen drevet væk, og Elven havde lagt sig til at sove pent i sin gamle Seng; og enkelte af de mest haardføre Gutterne begyndte at snakke om, at det snart maatte gaa an at bade. Men det fik de endnu ikke Lov til.

Fiske kunde de dog. Hermanson havde en merkværdig Naturgave i den Retning. Naar de andre Gutterne efter lange Taalmodighedsprøver havde opdaget, at der ikke fandtes en Fisk i Elven, kunde Hermanson staa i Solen ved Bredden og hale op Fisk efter Fisk i Snesevis.

Dette var en af de Gaader, med hvilke Halvor plagede sig. Hvorledes ialverden kunde Fiskene vide, hvem der holdt Stangen? Eller om de nu ogsaa vidste det; hvilken Fornøielse kunde de have af at bide paa Hermansons Krog hellere end paa andres? Men saa var det ialfald. De to Venner var ofte ude sammen forat fiske. Naar Halvor ikke kunde faa et Nap, bad han Hermanson om at bytte Plads med ham; men det hjælp ikke. Saasnart Hermanson flyttede sig, fulgte Fisken efter. Det var det rene Hekseri.

En slem Ulempe ved Skolen i Decorah var den, at det altid var saa rent urimelig morsomt at være ude, saa det af den Grund var vanskeligt at finde Tid til at læse. Saa syntes ialfald Halvor.

Medens der laa Is, maatte han jo benytte Tiden til at øve sig paa Skøiter. Og da det var overstaaet, var det ligesaa nødvendigt at gaa ned hver Dag for at undersøge, om Vandet ikke skulde være varmt nok, saa man kunde bade. Halvor havde heller ikke vidst det før, at Vaaren var saa vakker. Den er nok heller ikke saa vakker andre Steder, som den er i Decorah.

Nogle faa varme Solstinsdage, saa var Marken tør oppe paa Høisletten, hvor Colleget staar; og man kunde ligge paa Ryggen borte under et Træ og sole sig og nyde Livet i fulde Drag. Skolegutterne i Decorah holdt mere af Vaaren end andre Folk. Det kom maaske deraf, at de idetheletaget var gladere end andre. Livet var skjønt som en deilig Drøm. Der var vistnok de fortvilede Lekser, som maatte læres; men det gjorde Fritiden endnu morsommere. Og der var kanske noget i det der, som Prof. Larsen altid mindede om, at den, som med den største Samvittighedsfuldhed gjorde sin Pligt, ogsaa kunde have mest Glæde og Nytte af Legen.

* * *

Men skal Halvor Helgeson nogensinde komme gjennem Skolen, faar han sandelig snart blive færdig med første Aaret.

Kort at sige, Vaaren kom med Paaskeferierne, og der blev Sommer med Pinse og 17de Mai og Boldspil; og før man rigtig vidste Ordet af, maatte Gutterne begynde at stræve med Forberedelserne til Aarets Slutningseksamen. Denne stod for Smaagutterne som et mørkt, truende Spøgelse. Det store Spørgsmaal var, om de vilde blive flyttede op i næste Klasse.

Hermanson følte sig tryg. Han nærede endog i al Hemmelighed det Haab, at han vilde kunne springe over en Klasse og komme op i Quarta med en Gang. Halvor, Stakkar, indrømmede for sig selv, at hvis Lærerne bare vidste, hvor lidet han kunde, vilde alt Haab være ude for ham. Men det var jo muligt, at han kunde slumpe til at føre dem bag Lyset. Blev han ikke flyttet op, kunde der ikke være Tale om at reise hjem. Han kunde jo ikke se sin Far i Øinene og fortælle, at han, den smarteste Gut i Springville, havde "dumpet" i Klassen. Han

vilde blive nødt til at rømme og leve af at grave Guld etsteds ude i Klippebjergene.

Eksamen blev forresten ikke saa farlig en Historie alligevel. Halvor opdagede til sin store Forbauselse, at han var en af de flinkeste i Klassen, og at han næste Aar skulde op i Quinta.

"For du kommer vel tilbage til Skolen efter Ferierne?" sagde Prcf. Larsen.

Ja, naturligvis vilde han komme tilbage. Paa hvilket andet Sted i Verden kunde han vel have det saa godt? Det var jo næsten dumt at spørge om sligt.

Hjemme igjen.

Nu skulde altsaa alle Gutterne til sine Hjem. Men det kneb om Penge. Alle havde jo faaet noget hjemmefra, som de skulde lægge tilside til Reisepenge. Men der havde i den sidste Tid været saa mange Udlæg. Mange havde havt det for travlt til at faa sendt sit Tøi til Vadskerkonen, og saa maatte de kjøbe rene Skjorter til Eksamen og til Hjemreisen. Og ny Hat maatte de have, og Vinduesruder, som de havde slaaet istykker, maatte betales. Og da det kom til Stykket og de skulde tælle efter, var der mange, som ikke havde nok til Jernbanebilletten. Nogle havde lidt mere end nok, og de fandt nu, at de havde svært mange Venner.

"Du Felland, kan du ikke laane mig en halv Daler? Ticketen min koster elleve Daler, og jeg har bare ti og en halv. Gjør det, saa skal du faa den igjen til Høsten."

Aa ja; de, som havde Penge, var snille. Men hvordan de nu delte og stelte med det, blev der ikke nok for alle. Men de var ikke raadløse. En Flok paa et halvt Snes Stykker, som skulde til Madison, fandt, at de ved at dele broderlig havde Penge nok til at komme saa langt som til Black Earth og endda 15 Cents i Overskud. De fik altsaa kjøbe Billetter til Black Earth og saa gaa tilfods derfra. De 15 Cents, anvendte med den fornødne Visdom, maatte kunne kjøbe Mad nok, saa de alle kunde bjerge Livet under Fodturen.

De slap nu at tage Hesteskyds til Conover; thi Jernbanen var færdig til Decorah.

Det blev et fælt Staak ved Stationen i Decorah, før de alle fik kjøbt sine Billetter; men det løb af uden Uheld, og Gutterne tog Jernbanetoget i sin Besiddelse. Konduktøren var et Nul; han havde tabt al sin Myndighed og gjorde bare, hvad han under Omstændighederne kunde, forat ingen af Gutterne skulde falde af og slaa sig ihjel.

I Conover maatte de vente en Tid. Her skulde de skilles for at reise videre, nogle mod Nord og andre mod Øst. Den søvnige lille By vaagnede op. Folk gned sine Øine og slentrede ned til Jernbanestationen forat se, hvad der var paafærde. Og Gutterne modtog dem med Begeistring, deklamerede Latin for dem og bød sig til at vedde hvadsomhelst paa, at Hogstul kunde banke hvem det var i hele Conover. Saa kom Togene, og afsted bar det med Halvor og mange andre, som skulde til forskjellige Steder i Wisconsin og Illinois.

De blev færre og færre, og da Halvor havde byttet Tog igjen ved Milton Junction, var han alene. Han tænkte ikke saa meget paa Hjemmet nu som paa de snille Kamerater; skjønt han hele Aaret havde seet fremover til denne Tid, da han skulde komme hjem til Far og Søster og Mor.

Søren stod ved Stationen og ventede. Han havde tænkt paa Gutten sin hver Dag og glædet sig til Gjensynet. Der kom Toget brusende, og den første, som viste sig i Døren, var Halvor, frisk og solbrændt, med ny Straahat, i hvilken han saa kjæk ud.

"Goddag, Far!"

Halvor kunde ikke vente, til Toget havde rigtig stanset, men sprang af og bort til Far og begyndte straks at fortælle,

om hvor morsomt han havde havt det, hvor meget han havde lært, hvor flink han var blet til at spille Bold og andet saadant, saa Søren ikke kunde faa et Ord frem. Men han var tindrende glad, det kunde Halvor se.

Det var ikke, før de sad og kjørte hjemover fra Byen, at Halvor huskede paa saameget som at spørge, hvordan Mor og Jenny havde det.

Jo, de var friske og vilde være glade ved at se ham igjen. Da de kom henimod Hjemmet, syntes Halvor, det var rigtig interessant at læge Merke til Nabohusene, som han kjendte saa godt. Besynderligt, at der ikke var foregaaet større Forandringer. De gamle Husene stod jo endnu akkurat som før. Aa ja, det var jo ogsaa ikke fuldt et Aar, siden han reiste bort. Ved etpar Huse saa han Gutter, han kjendte, staa udenfor, og han maatte stanse, saavidt at han fik Tid til at hilse. Og der borte mellem de mange Frugttrær staar Hjemmet. Det saa tarveligt ud efter de mange store Huse, han havde seet; men det var saa rart med det; det var alligevel hyggeligt at tænke paa igjen at faa sove paa det gamle Værelse oppe paa Loftet.

Mor og Jenny stod i Døren og ventede. Jenny var undselig. Hun ventede, at Halvor nu skulde være voksen; men da hun saa, at han endnu var samme Gutten som før, sprang hun bent op i Armene paa ham. Hun var saa vakker og saa glad. Meget vakrere endog end nogen af de Jenter, han havde beundret i Decorah.

Mor var ogsaa utrolig venlig, syntes Halvor. Han gik hen og tog hende alvorlig i Haanden og hilste Tak for sidst. Kveldsbordet var dækket, og Halvor var Hædersgjest. Kveldsmaden pleiede til dagligt Brug at være Kornmelsgrød; men denne Aften var det Flødegrød og Smørrebrød og Kaffe atpaa.

Efter en Tur ud til Stalden forat se Hestene og Hønsene sad Halvor udover Kvelden mellem de andre og fortalte og blev ikke træt. Skolen og Professor Larsen og Siewers, og Hermanson og Ueland og Monson og de andre Gutterne. Der var nok at snakke om. Jenny kunde havt Lyst til at se de Gutterne, som var saa flinke og snille, og især da den Gutten, som Halvor kaldte "Rostrum." Og Søren tænkte, at han nok ogsaa sik tage sig en Tur til Decorah engang, saa han kunde faa sige Tak til dem, som havde været saa venlig mod Gutten hans.

Hvor underlig godt det var at faa lægge sig efterat have reist saa langt og været oppe en hel Nat. Nu var vel Kameraterne ogsaa hjemme. Hvad var det nu han hedte igjen den der Gutten, som han skiltes fra sidst i — hvad var det da Stationen kaldtes? — — og Halvor laa og sov som en Sten, saa at han, da han vaagnede, ikke straks kom paa, hvor han var. Men kjære, han var jo hjemme i Springville, og idag maatte han bort og besøge Thrond og Gunhild Knudson.

Gunhild vidste, at han var kommet hjem og ventedede ham om Eftermiddagen. Hun skjændte paa Thrond, indtil han forat faa Fred maatte trække paa sig sine Søndagsklæder. Det var ikke, mente hun, som om man skulde tage imod en simpel Farmergut. Thrond fik da virkelig komme ihu, at Halvor nu havde været i Prestelære. Og Thrond hinkede omkring og hjalp med at gjemme bort Filler og bringe Stuen i Orden. Han vidste ikke engang, om han turde vaage sig til at røge paa den gamle Snadden sin, naar de skulde faa et saa fornemt Besøg.

Halvor kom, og Thrond kunde straks baade se og høre, at han var bleven lærd. Han var endog nu allerede begyndt at

tale "efter Skriften" med en liden Tilsætning af Telemarkisk. Det er saa rart med den, som blir prestelært, sagde Thrond til sig selv. Tænk om ogsaa Knud, Slampen, kunde have været paa Skolen og lært Folkeskik. Men det var jo ikke at tænke paa for simple Folk. Det var anderledes med Søren Helgeson, som jo ogsaa selv kunde skrive og regne og snakke Engelsk.

Gunhild havde mindre Ærefrygt for Halvor.

"Du ser, jeg kjenner dig saa godt, jeg," forklarede hun; "jeg er den første, som har seet dig, for det var jeg, som tog imod dig, da du kom te. Og det var jeg, som bar dig til Daaben og gav dig Navn; og jeg har pyntet dig mange Gange jeg, da du var liden, og hjulpet dig paa med Klæderne, før du kunde gjøre det selv."

Ja, dette vidste Halvor saa vel før, og det var næsten leit at blive mindet om det; men det var jo bare vel ment.

Saa maatte han fortælle sine beundrende Tilhørere om alle de vidunderlige Ting, som han havde oplevet. Thrond sagde, at nu kunde han vel læse alleslags Bøger og endog den fineste Skrift; og da Halvor svarede ja, maatte Thrond flytte paa sig forat kunne betragte ham endnu bedre.

Gunhild havde naturligvis kogt "Rømmegraut," som svømmede i Fedt; og Halvor maatte spise den. Og saa maatte han drikke Kaffe, to store Kopper af den, og sterk var den ogsaa.

"Du maa ha mere Sukker i Kaffeen din, Halvor," sagde Gunhild.

Nei Tak, den var sød nok.

"Jo saamen skal du ta mere." Og hun tog selv og øste oppi tre, fire Skeer fulde af brunt Sukker. Halvor maatte

drikke. Det bød imod; men hun mente det godt, saa det ikke gik an at fornærme hende heller.

Men en Lettelse var det, da Dagen var endt, og han fik Lov til at gaa hjem og være syg i Enrum.

Da nogle Dage var gaaet, maatte Halvor tage fat og hjælpe til med Arbeidet paa Farmen. Han havde dog den Fordel fremfor Sommeren før, at han nu ikke trængte til mere end bare saavidt at nævne, at han var træt, eller at han havde lidt ondt i Hovedet, saa fik han gaa hjem og hvile. Endog Mor kunde skjønne, at han, som havde studeret saa strengt et helt Aar ved Presteskolen, ikke nu kunde taale at arbeide hver Dag fra Morgen til Aften.

Det var lidt kjedeligt, sommetider han traf Nabogutterne; thi endel af dem havde Moro af at tage Hatten af for ham og kalde ham Presten, eller af at forsøge paa at "knote", saaledes som de paastod, at han gjorde.

Efterhvert som Sommeren gik, begyndte Halvor mere og mere at længes tilbage til Decorah. Det var saa rart med det. Han havde det godt hjemme. Søster Jennie var altid blid som den deiligste Solskinsdag og blev aldrig træt af at høre Historierne fra Skolen. Hun likte Hermanson og Monson og Ueland og de andre Gutterne, hvem hun kjendte saa godt uden at have seet dem. Saa hun var Halvor til megen Glæde. Han forestillede sig ofte, hvor glad og stolt han vilde være, hvis han fik Anledning til at vise hende frem for sine Kamerater ved Skolen. De maatte jo absolut komme til at holde af hende allesammen.

Far var snil, som han altid havde været, og Mor sutrede og skjendte nu næsten aldrig. Men alligevel — det var dog ikke som at være sammen med Skolegutterne i Decorah.

Og Halvor gik med i Arbeidet paa Farmen og tællede Dagene til den 1ste September, da Skolen igjen skulde begynde. I Springville kjendte han sig nu paa en Maade som en fremmed. Selv mellem ham og Forældrene var der ikke rigtig den gamle Fortrolighed. Han kom en Dag uforvarende op i en Disput med sin Far og var mere paastaalig, end det egentlig var nødvendigt, saa Søren tilslut sagde:

"Aa ja, Gutten min; du, som har været bort paa Skole et helt Aar, ved naturligvis meget mere end jeg. Men naar du blir nogle Aar ældre, kan det hænde, du ikke er saa meget klogere end Far din alligevel."

Og Halvor følte sig trykket af Tanken paa, at han maaske havde saaret Far, som dog, naar det kom til Stykket, var klogere end andre Mænd, og som dertil var saa sterk, at intet Arbeide var ham for tungt, og som ikke kunde hykle og ikke kunde blive ræd.

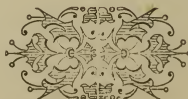
Der var ogsaa noget andet, som undertiden gjorde det pinligt for Halvor at være hjemme. Mor ventede af ham, at han skulde bekymre sig om hendes og de andres Sjælstilstand; og hun blev overrasket, da hun lagde Merke til, at dette var noget, som Halvor ikke kunde faa sig til at gjøre.

Klemetsrud havde en Dag mødt Halvor ude paa Veien og havde da formanet ham til, at han nu skulde anvende sin Tid saaledes, at han maaske kunde faa sin Far omvendt; og Halvor havde svaret paa en saadan Maade, at Klemetsrud først maatte sukke tungt og derpaa fortælle Brødrene, at man i Decorah nok oplærte Gutterne til at blive Fritænkere. Der var saaledes, sagde han, den Gutten til Søren Helgeson, som — ja, man skulde bare snakke med ham, saa vilde man faa

høre, at han ingen Tanke længere havde for Vigtigheden af at fca en frelst Sjæl.

Dette fik Anne høre, og hun fandt ogsaa Sagen betænkelig. Tale bent frem om den til Halvor turde hun ikke. Men hun stirrede ofte paa ham paa en uhyggelig Maade og spekulerede over, om det var muligt, at den Gutungen virkelig husede det forfærdelige Fritænkeri inde i sit Hoved. Kanske det var Synd af dem at lade ham lære saa altfor meget.

"For jeg har altid sagt det til dig Søren," forklarede Anne, "at efter min Forstand saavidt jeg skjønner saa er der ikke nogen Velsignelse ved at simple Folk vil op saa høit og vil være bedre end andre, og nu kan du selv snakke med Halvor saa skal du faa høre hvor rar han er saa jeg ved ikke om han længere tror paa Gud eller den Onde eller Bibelen eller nogen Ting hvor er det nu blet af Stoppenaalen min igjen da jeg sad netop med den i Haanden er det du som har taget den Jenny saa faar du aa her har jeg den i Haanden det var godt for dig Jenny at jeg fandt den det er saa meget du kan lære at la Ting være i Fred saa vi kan vide hvor de er ja snak med Halvor du Søren."

Halvor blir voksen.

Halvor blev glad, da han igjen maatte være med Far til Byen og faa sig nye Klæder og blive gjort færdig til det nye Skoleaar.

Det var dog, merkelig nok, endnu haardere end første Gang at sige Farvel. Og da Halvor kom paa Reisen, maatte han sidde og tænke paa, at Far vist ikke havde megen Glæde af ham. Far, som altid havde gjort ham bare godt og arbeidet som en Hest for at skaffe Penge. Og Halvor tænkte endog paa, om han ikke straks burde reise hjem igjen forat fortælle, hvor taknemmelig han var.

Disse Sager glemtes dog snart. Thi ved Milton Junction stødte han igjen sammen med Gutter, som han kjendte fra Decorah. Og de hilsedes med en stormende Hjertelighed. Du, hvor det var morsomt at se dem igjen!

Om Reisen er ellers intet at fortælle. Den var saa glad og støiende som før. Der var for Halvor kun den Forskjel, at han nu selv kunde tage Del i Moroen og optræde som enslags Skytshelgen ligeoverfor de nye Gutter, som skulde til Decorah for første Gang. Han kunde jo veilede dem i alt muligt, han, som allerede havde været ude i Verden og indhøstet store Erfaringer. De behøvede ikke at være bange. Han skulde nok sørge for, at de kom rigtig frem.

Da han i Decorah sad paa sin Kuffert og kjørte opover mod Luther College, var han saa glad og kry, at han maatte

prøve paa at synge, endda han ingen Sangstemme havde. Og da han havde været inde paa Professor Larsens Kontor og havde faaet vide, i hvilket Værelse han skulde sove, og havde faaet sin Kuffert op og sin Seng sat sammen, skyndte han sig ned til de andre Gutterne og gik saa omkring og betragtede de nyankomne med en saadan vigtig Mine, som om han havde været hele Anstaltens egentlige Eier.

Han var nu i Quinta. Han kjendte nok, at der var et langt Stykke igjen op til øverste Klasse; men det var dog rart at kunne se ned paa de mange Gutterne, som var en Klasse lavere end han. De var forresten uhyre interessante, de nye Gutterne; nogle fine og fornemme Bygutter fra Chicago, og andre keitede og tungvindte, i simple, hjemmegjorte Klæder og med store Næver, der viste, at de havde gjort tungt Arbeide hjemme paa Farmen.

Skolen gik snart sin regelmæssige Gang. Helgeson og Hermanson sad igjen om Kveldene ved samme Lampe og læste.

Professor Bergh var om Vinteren borte fra Skolen en Tid, da han havde ladet sig vælge til Medlem af Statens Legislatur; og alle Gutterne savnede ham saart og følte det som en Festdag, da han kom tilbage og igjen overtog sine Klasser. Han var nemlig Skolens mest afholdte Lærer, altid venlig og interessant, saa Gutterne med Længsel saa frem til hans Timer. Der var ikke en eneste, som ikke holdt af ham.

Halvor Helgesons andet Aar ved Skolen gik som det første. Han udmærkede sig ikke. Han fulgte saa nogenlunde med de andre, var en god Ven af allesammen, tog ivrig Del i alle Lege og lod ellers Verden dreie sig, som den selv fandt for godt. Aaret gik, og han var hjemme om Sommeren og fandt sig lidt mere fremmed end før.

Og saa begyndte han i Klassen Quarta. Nu kunde han da vel skjønne, at han holdt paa at blive en lærd Mand. Thi nu maatte han endog begynde at læse Græsk; noget, som han gjentagende havde mindet Forældrene om, medens han var hjemme. Og de kunde jo ikke fortænke ham i, at han var stolt af det. Tænk at læse Græsk!

Det var forresten forfærdelig til Plage med at lære noget af det Sprog. Halvor mistede Modet, straks Hermanson, som havde taget fat paa det i Ferierne, triumferende havde fortalt ham, at det "at se" paa Græsk hedte saa meget som "horao, opsomai, heoraka, eidon."

Mod Slutningen af Aaret skulde Halvor oversætte noget, som nok skulde betyde, at "Lakedæmonierne faldt ind i Attika, efterat Athenienserne havde forladt sit Land;" og han forstod ikke det mindste Gran af hele Historien og oversatte saaledes: "Lakedæmonierne pleiede at landsforvise alle dovne Athenienserе til Attika."

Læreren stak sine Øine tvers igjennem ham og sagde:

"Du, Helgeson, burde vist ogsaa landforvises til Attika."

Han var sikker paa, at han dette Aar ikke vilde slippe igjennem ved Eksamenen. Han følte sig tryg i alle andre Fag; men Græsk kunde han jo slet ikke. Det traf sig forresten urimelig heldigt. Han var i det sidste Aar begyndt at skyde tilveirs saa fort, at Bukserne og Frakkeærmene altid var for korte. Og han holdt paa at skifte Stemme. Han talte nu Bas; men sommetider gik Stemmen istykker paa en slig Maade, at de andre Gutterne lo.

Da Halvor skulde eksamineres i Græsk, fik han først en meget let Sætning, som alle i Klassen forstod. De havde ofte talt om den og haabet, at de skulde blive saa lykkelige at faa

den Opgave at oversætte den. Den indeholdt bare den Erklæring, at Araberne opdrættede mange skjønne Heste. Den var saa ligetil, at det var umuligt ikke at forstaa den. Og Halvor blev den lykkelige. Han oversatte det der om Araberne og følte, at han nok ikke var saa rent dum i Græsk endda. Han fik det Paalæg at oversætte etpar Linjer til, som han ikke forstod; og han tog fat med Frygt og Bæven. Men netop som han skulde staa fast, skar Stemmen over fra Bas bort i et Hvin, som ingen forstod; og før han kunde finde den igjen, havde Læreren sagt: "Ja, ja; det kan være nok," og dermed var den Pine overstaaet.

Da Halvor denne Sommer kom hjem, sagde Mor: "Men du fæle Verden da, Halvor, hvor fort du har vokset. Du blir snart saa stor som Far din."

Ja, Halvor var nu lige ved at skulle blive voksen. Nye Tanker tumlede sig om i hans Hoved, og Verden begyndte at antage et nyt Udseende. Der strømmede Ild gjennem hans Aarer, og der brændte i ham en forfærdelig Lyst til at synde, Enden fik blive, hvad den vilde. Om Dagene drømte han meget og syntes, at Livet var altfor fortvilet ensformigt. Han maatte ud og opleve noget.

Hjemme gik han meget for sig selv. Han kunde ikke længere tale fortrolig med sin Far saaledes som før. Endnu mindre kunde det more ham at omgaaes med sine jevnaldrende i Nabolaget. De vidste jo ingenting. Der var mange, som syntes det var besynderligt, at Halvor ikke var kommet længere frem paa Skolen i disse tre lange Aar. Man skulde jo næsten have ventet, at han nu havde kunnet holde en Prædiken. Klemetsrud kunde saaledes fortælle, at den Mand, som var gift med hans Datter, Liv, havde været istand til at prædike, uden at

have været paa Skole et eneste Aar. Han prædikede endda, saa der ikke fandtes et tørt Øie i Forsamlingen. Og her var Halvor, som havde været i Prestelære hele tre Aar, og som havde havt Ord for at være saa svært flink en Gut; og han kunde endnu ikke engang holde en Opbyggelse. Eller kanske det heller var Tilfældet, at han nok kunde; men at han ikke vilde. Klemetsrud var helst tilbøielig til at tro, at det var Viljen og Lysten, som manglede. Det gjorde ham saa inderlig godt at tænke paa, at Søren maatte være bitterligen skuffet i den Sønnen sin, paa hvem han havde kostet saa meget.

Var dette Tilfældet, saa sagde Søren ialfald ikke noget om det. Han sled paa Farmen, lod Halvor være med i Arbeidet, naar han havde Lyst, og lod ham ellers gjøre, som han vilde.

Og om Høsten reiste Halvor igjen tilbage til Decorah med den tunge Fornemmelse, at Far vist ikke havde havt nogen Glæde af, at Sønnen havde været hjemme.

Nu var da Halvor begyndt paa den sidste Halvdel af Skolens Kursus. Han fandt, at han uden Vanskelighed kunde bære alt det, han havde lært, omkring med sig. Det var ikke saa svært meget. Og han, som for tre Aar siden havde bildt sig ind, at de Gutterne oppe i Klassen Tertia maatte sidde inde med rent fabelagtig Lærdom!

Der var ikke saa mange igjen af dem, som begyndte sammen i nederste Klasse. Hver Sommer var der nogle, som vinglede sig bort fra Skolen, saa Klassen stadig blev mindre. Men de, som var igjen, sluttede sig nærmere sammen, og der var blandt dem et hjerteligt Broderskab, sligt som det ikke kan findes paa noget andet Sted end ved en saadan Skole.

Der var dette Aar ogsaa enslags Pigeskole i Decorah.

Eleverne var et halvt Snes Preste- og Lærerdøtre. De holdt til borte i Prestegaarden lige ved Colleget og voldte Skolegutterne megen Sorg og Fortræd.

Disse unge Damer var næsten allesammen saa kjække og tækkelige, at de fik Halvor Helgesons Hjerte til at verke. Naar Pigeflokken, eller som man paa Latin kaldte den, "Comitia Dumriana," gik nedover Veien, maatte han jo se paa den. Han brydde sig ikke netop om noget enkelt Medlem af "Comitia Dumriana;" men allesammen under et, eller som Helhed betragtet, var uimodstaaelige.

De fik ikke blot Halvors Hjerte til at verke, men ogsaa hans Fødder. Han begyndte nemlig for deres Skyld at umage sig med at se godt ud. Han tvang sine store Fødder ind i Sko saa smaa, at de voldte ham usigelig Kval. Og han maatte kjøbe Klæder oftere, end han havde Raad til. Det fik ikke hjælpe, om han kom i Gjæld nede i Byen, saa han ikke vidste sin arme Raad, naar den skulde betales. Og hvad gavnede det ham altsammen? Der var jo ikke en af de pigelige Dumrianere, som vilde se paa ham alligevel. Naar han en enkelt Gang fik snakke med en af dem, havde han ingen Glæde af det; thi efterpaa maatte han indrømme for sig selv, at han havde været dum.

Men dog maatte han fortsætte med at bruge Haarolje og pine sine stakkels Fødder.

Under disse Omstændigheder var det fortvilet haardt at lære Lekserne. Selv under Timerne i Klassen var det næsten umuligt at høre efter. Tankerne optoges med i al Hemmelighed at arbeide Skoene halvveis af Benene, saa disse ikke skulde verke saa uforskammet vondt. Og saa med alleslags vilde Drømme. Han havde halvveis bestemt sig til at rømme og komme ud til de nye Guldgruber ved Black Hills. Tænk at kunne

sove derude i et Telt med en Pose Guldstøv under Hovedet og en Revolver i Haanden og to til foruden en Bowiekniv i Støvleskafterne! Derude kunde han slippe sig løs; og blandt Pakket i Gruberne og Spillehulerne vilde han gjøre sit Navn saa frygtet, at al Forretning skulde stanse, naar det spurgtes, at han var kommen til Byen. Lærerne kjendte heldigvis ikke til alle disse frygtelige Planer og behandlede Halvor, som om han havde været et skikkeligt ungt Menneske.

Han var nu avanceret til at indtage en fremskudt Stilling blandt Skolens Eleven. Han var Kaptein for en base ball Klub, en af Lederne i en Debatforening, Formand for det Kuld af Gutterne, som hver Fredag maatte sage Ved en Time, Opsynsmand paa et af Soveværelserne og indehavde endda etpar mindre Tillidsposter. Men han maatte dog ofte med Vemod tænke paa, hvor godt han havde det første Aaret ved Skolen, da han var en af de mindste, ikke maatte stræve med at lære Græsk, ikke vidste noget om "Comitia Dumriana," ikke havde Gjæld og ikke følte en saadan ubændig Lyst til at synde.

Dengang kunde han trygt gaa forbi hvilkensomhelst Butik i Byen. Firmanavnene Ellsworth & Landers eller Olson & Thompson kunde han baade se og høre uden at rødme. Han havde intet udestaaende med dem. Det var lykkelige Dage.

Nu, derimod kunde han ikke gaa i Byen uden at tænke paa, hvor pinligt det vilde være at møde nogen af de Mænd, som havde noget tilgode hos ham. Han havde jo endnu ikke betalt for de Klæder, han gik i. Og ikke kunde han faa sig til at skrive til Far og fortælle ham, hvorledes Sagerne stod. Han maatte ialfald vente, indtil der ikke var nogen anden Udvei.

Imidlertid fulgte han med i Timerne og deltog i alle Lege; men han syntes ikke, at han havde det godt.

Blandt Gutterne ved Skolen var der en Søn af Pastor Dalby, med hvem Halvor kom til at slutte et hjerteligt Venskab. Hvad det egentlig var, som trak dem saa nær sammen, havde ingen af dem kunnet forklare. Det var ialfald ikke, at de var lige.

Christian Dahlby var en bleg, lys Gut, som ofte ikke vilde være med i Legene, fordi han var bange for at rive sig istykker, og som ikke vilde bade, naar det var koldt, da han var bange for at blive forkjølet. Halvor havde for sin Del aldrig kunnet tænke paa sligt som at passe Helsen sin eller at skifte Strømper, bare fordi han kunde være bleven vaad paa Benene. Hvad ialverden skulde saadant være til. Men det gjorde Prestesønnen interessant. Halvor betragtede hans Omsorg for Legemet som noget, der mindede om Prinsessen, som kunde føle Erten, hun laa paa, gjennem de tyve tykke Dundyner.

De to unge Gutter betroede hinanden snart alle sine Hemmeligheder. Og da Pastor Dahlby selv engang før Jul var i Decorah, kom han sammen med Christian op paa Halvors Værelse for, som han sagde, at hilse paa sin Søns bedste Ven og indbyde ham til at feire Julen i Prestegaarden, som laa ikke langt fra Decorah.

En saadan Ære kunde jo Halvor ikke afslaa. Han maatte sige Tak og tage imod.

I Pastor Dahlbys Menighed var der mange rige Farmere, og en hel Del af dem sendte sine Sønner til Skolen i Decorah. Hver af disse Gutter bad en eller flere af sine Kamerater hjem med sig i Julen, og saaledes var det mange Læs Skolegutter, som paa Lillejuleaften kjørte afsted udover til

Hallingsettlementet. Der var mødt frem Skyds for allesammen, store velstelte Heste, med blankt Seletøi og Dombjelder. Prestens Heste var de flinkeste, og Tjenestegutten hans, som kjørte dem, forsikrede Christian og Halvor om, at de skulde faa kjøre slig, at Farmerne ikke kunde følge med uden at sprænge Hestene sine.

Hei, hvor muntert det gik i raskt Trav, sommetider inde i lune Skogen og saa igjen over bare Bakker, hvor Vinden havde sopet Sneen væk, saa Slædemeierne skrabede ned mod Smaastenene, der skreg saa stygt, at det maatte gaa Folk gjennem Marv og Ben. Det var knagende koldt, og Gutterne sad og stampede i Bunden af Slæden og dunkede hverandre i Ryggen, forat ikke Blodet skulde stivne i dem. I en liden Landsby, som laa midtveis mellem Decorah og Bestemmelsesstedet, stansede de forat hvile Hestene og faa Mad og forat tø Næsetipperne sine. Det var urimelig godt at komme ind til Ovnen og vise sin Lærdom ved at tale Tysk til den tykke gamle Brygger, af hvem de kjøbte Mad. Han hørte paa alt med urykkeligt Alvor og satte Gutterne et slet Eksempel ved at drikke tyve Glas Øl, medens de saa derpaa.

Efter en Times Stans gik det videre; og nu skulde Tjenestegutten til Presten indfri sit Løfte og vise, at han kunde kjøre fra de almindelige Farmerheste. Men sligt kunde Farmerne ikke taale. De maatte være med, om saa Hestene skulde stupe. De havde den Fordel fremfor Presten, at om de skulde sprænge Hestene sine, havde de Raad til at kjøbe andre. Saa blev det Kapkjøring, indtil Gutten til Presten opgav sit lumske Forehavende.

Udpaa Eftermiddagen begyndte de at skilles ved de forskjellige Korsveie; og snart pegte Christian fra Toppen af en

høi Bakke bent frem mod en stor Stenkirke og fortalte, at borte imellem Egetræerne et lidet Stykke fra den laa Prestegaarden. Og der kunde de jo se den. En lang, hvidmalet Træbygning, som laa lunt i Ly af de store Træer.

Halvor var forlegen, da han skulde ind i det fremmede Hus. Men nu var det jo ikke at tænke paa at gaa tilbage til Decorah; saa ind maatte han alligevel. Og han var snart som hjemme. Saa venlige Folk havde han aldrig før været sammen med. Presten var en vakker, undersætsig Mand med kortklippet brunt Skjeg og en Kalot paa Hovedet. Han bød Halvor velkommen med en klangfuld Basstemme og et fast Haandtag. Og Prestekonen var saa venlig, at Halvor straks fik Lyst til at kalde hende Mor. Og saa Smapigerne da, af hvilke der var en hel Flok! Den ene af dem kjendte ham paa en Maade fra Decorah, skjønt han aldrig havde vovet at tale til hende. Hun havde været med i "Comitia Dumriana."

Med Besøget i denne Prestegaard randt en ny Tid for Halvor. Det var første Gang, han egentlig blev kjendt med et lyst, kristeligt Familieliv. Hjemme kunde det være bra nok; men der var mørkt alligevel i Sammenligning med dette. Og i Decorah var det lyst og luftigt nok blandt Gutterne; men særdeles høflige var de ikke mod hverandre; og der gjaldt det mest at være istand til at slaa ifra sig. I nogen Familie i Decorah var Halvor ikke kjendt. Det eneste var, at han sommetider en Søndag Eftermiddag havde drukket Kaffe borte hos Fru Brandt.

I det Hus, hvor Halvor nu var Gjest, var alle glade. Og han syntes i Førstningen næsten, at det var rart, saa høflige og hensynsfulde de var mod hverandre. Presten selv var i den daglige Omgang med sin Hustru og Døtre saa galant,

som om de havde været fremmede i Huset. For Halvor var dette noget nyt; men det var tiltalende og gjorde et varigt Indtryk paa ham. Naar Familien hver Morgen og Aften var samlet til Husandagt, og Pastor Dahlby med sin klangfulde Basstemme læste et Kapitel af Bibelen, syntes Halvor, han fandt Forklaring over den Lykke og Kjærlighed, som herskede i Huset.

Han havde vidst det før, at Bibelen var en Bog, som man burde læse, og af hvilken man kunde lære Visdom; det var bleven indprentet ham baade i Hjemmet og i Skolen. Men han havde ikke vidst, at der var saa meget i den, som kunde gjøre Livet skjønnere for hver Dag. At denne Bog kunde give Trøst i al Nød, det havde han hørt; men ikke at den kunde bringe Solskin ind i Huset. Dette lærte han af Pastor Dahlby.

Juleaften var der Juletræ inde i Stuen. Alle fik Gaver og takkede og kappedes om at glæde hverandre. Træet skulde ellers ikke høstes før senere en Kveld mellem Jul og Nytaar, da Menighedens Ungdom skulde indbydes til Gilde.

Juledag traf Halvor ved Kirken alle sine Skolekamerater, som var paa Besøg hos Folk i Omegnen. Alle fortalte, at de havde det udmerket godt. Det var saa morsomt at være herude paa Landet. Inde i Decorah var Gutterne bare Skolegutter; men herude var de Studenter. til hvem alle saa op med Respekt.

Halvor havde hørt, at Pastor Dahlby ikke skulde være nogen særdeles begavet Prædikant; men det gik over hans Forstand, hvorledes Folk kunde sige saadant. Han syntes, han aldrig havde hørt Magen til den gode Prædiken, han fik høre idag. Selv Optagelsen af Juleofferet var opbyggelig. De ældste og rigeste Mænd af Menigheden gik først høitidelige og

ludende op omkring Alteret og lagde med alvorlige Buk sine Pengesedler paa Bordet; og mange af dem, som havde glemt at gjøre det før, gik derfra over til Kvindesiden og gav sine Koner Penge, saa at de ogsaa kunde ofre, naar deres Tur kom.

Alle Decorah-Gutterne blev indbudt til at spise Middag hos Presten, og alle de andre misundte Halvor, som fik være der i hele to Uger, medens de maatte derfra samme Aften for først at komme igjen den Kveld, Juletræet skulde høstes.

Til den Kveld pudsede Halvor sig op saa stramt, som det var ham muligt med de faa Midler, han havde i sin lille Vadsæk.

Kristian havde betroet ham; at han vilde komme til at se den peneste Jente i Staten Jowa. Pent Navn havde hun ogsaa, — Nora.

Da Ungdommen var samlet, fik Halvor et Puf i Siden, og Christian hviskede til ham:

"Der er hun, den borte i Hjørnet; hun med de lange Haarfletterne."

Jo, hun saa godt ud, det var sikkert. Liden og kjæk, med svært brunt Haar. Der var noget besynderligt ved de Øine. Halvor kunde ikke rigtig se, hvilken Farve de havde; men det var, ligesom de oplyste hele Værelset. Han forstod ikke, hvad der gik af ham. Han kunde ikke faa sine Øine bort fra hende. Hun forheksede ham straks, før han endnu havde talt et Ord med hende. Da hun lidt derefter sammen med en af Husets Døtre kom bort til ham og hilste, mistede han Resten af sit Vet. Hun var ikke det mindste forknyt. Syntes ikke engang at skjønne, hvilken Ære det var at blive kjendt med Halvor Helgeson, som havde Ord for at være en af de flinkeste Gutterne i Decorah. Der laa ellers noget saa rent over hende, at Hal-

vor bare saavidt havde Mod til at tage imod hendes Haand, da hun bød den frem til Godnat.

Da alle de fremmede var paa Hjemveien, og Christian og Halvor var kommet op paa det Værelse, som de delte sammen, sagde Christian:

"Naa, Gut, var ikke hun smældende vakker?"

"Aa, ikke noget videre at snakke om," sagde Halvor. Men han kunde dog have Lyst til at vide, hvor hun boede, hvem hendes Forældre var og andet saadant.

Jo, hun var Datter af en af de bedste norske Familier i Nærheden; meget bra Folk. Og selv var hun slig, at alle de unge Gutter dyrkede hende; og "kan du ikke se, at hun er vakker, saa har du nu sandelig ingen Smag heller," sagde Christian.

Ja, det kunde jo komme Halvor paa et ud, om hans Smag i det Stykke ikke blev ydet Anerkjendelse. Men i sit stille Sind tænkte han, at det dog var Synd og Skam at kalde den Nora Anderson den peneste Jente i Staten Iowa. Bare i den ene Stat Iowa! Han for sin Del vidste, at Magen hendes ikke havde levet, — lad ham bare sige, — i det 19de Aarhundrede.

En Dag, før Ferierne var tilende, skulde hele Prestefamilien til Andersons til Middag, og Halvor lod, som om han helst ikke vilde være med. Men han kunde jo ikke være hjemme alene.

I Dagslyset var Nora endnu mere bedaarende kjæk. Intet under, at hendes Far og Mor saa ud, som om de var tilfredse med Livet. Halvor kunde forresten ikke begribe sig paa Pastor Dahlby, som var istand til at se paa Nora som paa en ganske almindelig ung Pige. Og saa Far hendes da! Han

som havde Ret til at tage hende op i Fanget, men som var en slig Barbar, at han ikke syntes at bryde sig noget om det.

Kort at fortælle, da Christian og Halvor efter de lykkelige to Uger kjørte tilbage til Decorah, sad Halvor og tænkte paa, at Paasken dette Aar kom allerede den sidste Mars. Paaske-ferierne begyndte Onsdagen før, altsaa den 27de, og nu var det den 5te Januar. Altsaa to Maaneder og 22 Dage. Saa skulde han igjen derud til den velsignede Prestegaarden, som han likte saa godt. Det var længe at vente; og mellen ham og den Tid laa Halvaarseksamenen i Græsk, som han ikke havde lært. Og dertil kom det Bodsbrev, han maatte tvinge sig til at skrive hjem til Far forat bede om Penge til at betale Gjælden nede i Byen.

For Kameraterne ved Skolen erkjendte han, at han havde havt det "forfærdelig godt" i Julen. Men han vogtede sig for at sige noget om den Nora Anderson; thi ellers vilde de naturligvis allesammen reise derud og være iveien for ham.

Halvor tog sig sammen og tvang sig til at læse. Han maatte gjøre det, skulde han kunne tænke paa at komme gjennem Klassen. Men det var svært haardt at gjøre det. Tankerne blev ofte saa umedgjørlige. Han kunde ikke holde dem hjemme. Netop naar han havde mest Brug for dem, tog de, uden at indhente Tilladelse, en Tur ud til Hallingsettlementet, til den hyggelige Prestegaard; og saa en Afstikker bort til Andersons for at lege omkring den der Nora med de blanke Øine og de lange Haarfletterne.

Ellers gik det med ham som med de andre Gutter paa Skolen. Han holdt frem, sommetider i Naade og sommetider i Unaade.

Paaske- og Pinseferierne tilbragt han ogsaa ude i sin Ven

Christian Dahlbys Hjem; fik igjen saavidt se Nora Anderson og kom tilbage til Skolen mere fortumlet end før.

Saaledes gik det Aar og det næste; og Halvor Helgeson vidste ikke Ordet af, før han virkelig var kommet op i Skolens øverste Klasse.

I Sommerferierne havde han som sedvanlig været hjemme hos Forældrene. Der havde han været en stor Mand; meget større end blandt Skolekameraterne. Far var stolt af sin lærde Søn, som tilogmed var bleven saa høi af Vekst, at endog Far maatte se op til ham. Og borte hos sin gamle Gudmor og Thrond Knudson var han en Helt. Thrond havde faaet se en af Halvors græske Bøger; og hans Beundring for den, som virkelig var istand til at læse saadant, kjendte ingen Grænser. Bogstaverne saa jo ud, som om de stod paa gale Enden, og endda kunde den Gutten, som Thrond havde seet vokse op, og som Gunhild havde taget imod og holdt over Daaben, læse dem, akkurat som Presten Harbitz kunde læse Epistelen og Evangeliet.

I Decorah var Halvor nok ikke saa betydelig en Person; men en vis Stolthed kunde han dog føle ved Tanken paa, at han var i Prima og saaledes maatte antages at vide mere end nogen i den lange Række af Gutter nedenfor.

Der var foregaaet mange Forandringer ved Skolen, siden han først kom did. Selve Skolebygningen var forandret og forbedret. Den søndre Fløi var bleven bygget til, saa hele Bygningen fik et stoltere Udseende; og oppe i det store Taarn var der bleven hængt en stor Klokke, hvortil Pengene var samlet blandt Gutterne selv, med Haatvedt i Spidsen. Da den blev hængt op, holdtes der en stor Fest, under hvilken Langeland læste op sit for Anledningen skrevne Digt, hvori der blandt andet stod, at Klokken skulde

"Bære op til Himlen
Alle vore Savn
Og for Stjernevrimlen
Nævne Haalvedts Navn."

Af Lærerne det første Aaret var der bare Bestyreren og Landmark og Siewers igjen. Blandt de nye, som var komne til, var Jacobsen, han, som havde vundet alle Gutternes Hjerte og Beundring ved sin Venlighed og Hjælpsomhed og sine forbausende Kundskaber. Han tog sig af hver enkelt af sine Elever, som om han ikke havde havt flere end den ene.

Ved hans Arbeide var der kommet nyt Liv ind i Skolen. Hans Begeistring for det skjønne især i den rige engelske Litteratur, havde smittet hans Elever. Deres hele Liv blev rigere ved Omgangen med ham; hans Kjærlighed til det gode og rene var dem en Inspiration.

Nu ja, Gutter er forresten Gutter, selv om de er i øverste Klasse ved Luther College. Halvor Helgeson slog sig undertiden løs ligesom de andre og gjorde Spektakel, saa det er besynderligt, at Lærernes Taalmodighed ikke blev brugt op. Ja, hvad kan ikke en slig Flok Gutter finde paa? Undertiden kunde det stikke dem, at det var et urimeligt Forlangende, at de skulde staa op Klokken 6 om Morgenen. Og saa søgte de at raade Bod paa det ved at binde den store Klokke oppe i Taarnet fast, saa den, som skulde ringe, ikke kunde faa det til. Og da han skulde op i Taarnet forat se, hvad der var iveien, fandt han Døren aflaaset og Nøglen gjemt væk. Dette og meget andet saadant maatte Lærerne finde sig i. Der var ikke noget at gjøre ved det. Gutterne bildte sig ind, at det var Moro.

Ogsaa dette sidste Aar tilbragte Halvor Julen ude hos Pastor Dahlbys. Det var forbausende, saa skarpsynt som den

Presten var. En Dag skræmte han Halvor ved at spørge ham, om han ikke vilde være med til Andersons.

Nei. Han havde ikke noget der at gjøre, sagde Halvor.

"Hvad for noget?" mente Presten. "Du vil vel ikke bilde mig ind, at der ikke findes nogen der i Huset, som du kunde have Lyst til at tale med? Du tror da vel ikke, at jeg er blind?"

Og Halvor, som havde tænkt, at den hellige Grav var vel forvaret, blev saa fortumlet, at han ikke engang var istand til at forsikre Presten om, at han havde seet feil.

Pastor Dahlby var venlig og bød sig til at skrive hjem til Halvors Far og fortælle ham, hvordan Sagerne stod.

Nei, men det gik da virkelig ikke an, forklarede Halvor forfærdet; thi han vidste jo ikke selv, hvordan Sagerne stod.

Men saaledes kom Halvor til at tænke paa, om han virkelig skulde .... nei, der var jo ingen Mening i det; han som endnu ikke var færdig fra Skolen i Decorah. Det hele vilde jo bare være til at le ad. At Pastor Dahlby virkelig havde forstaaet hele Sammenhængen, det var da ogsaa det rene Hekseri. Det havde forresten sine Fordele. Thi Presten sørgede for, at Nora flittig blev indbudt til at besøge hans Døtre, og saaledes fik Halvor al ønskelig Anledning. De stod paa Ski sammen nedover den lange bratte Bakke bagom Præstegaarden; og de agede, et halvt Snes Gutter og Piger ad Gangen, paa Prestens Langslæde nedover Veien lige fra Posthushjørnet langt, langt ned i Dalen, med slig rasende Fart, at Pigerne bare saavidt orkede at skrige og klemme Øinene sammen og holde sig fast. I denne Moro maatte Halvor altid være med; thi han var den eneste, som var sterk nok til at styre det store Læs.

"Kom op paa Kontoret til mig iaften, du, Helgeson," sagde Pastor Dahlby en Dag.

Og om Aftenen gik Halvor op med bankende Hjerte. Hvad kunde det vel være, Presten vilde tale med ham om?

Da Halvor havde sat sig, bød Presten ham en Pibe, som han straks tog og tændte. Thi den Kunst havde han lært, straks han var bleven 18 Aar gammel, og saaledes ifølge Skolens Regler havde Lov til at bruge Tobak.

Saa begyndte Presten:

"Ja, du behøver ikke at være ræd. Det er ikke noget farligt; men jeg vilde bare faa tale lidt Alvor med dig engang. Jeg tror, du er en bra og ærlig ung Mand, og jeg vilde gjerne hjælpe dig, om jeg kunde. Næste Aar skal du altsaa til St. Louis og studere Theologi?"

Det var noget, hvorpaa Halvor kun meget lidet havde tænkt. Han var jo bleven sendt paa Skolen, forat han skulde blive Prest, og han havde i en lang Tid betragtet det som noget, der sagde sig selv, at han, naar han var færdig i Decorah, skulde tage fat paa Theologien. Men i den allersidste Tid havde han begyndt at nære Tvil. Han havde læst en hel Del, som gjorde, at Sandheden af hans Barnetro kom til at staa mindre støt for ham. Nu vidste han ikke rigtig, hvad han troede. Det var noget, hvorom han aldrig havde talt med sine Kamerater. Men ligeoverfor Past. Dahlby, hvem han høiagtede saa meget, kunde han aabne Hjertet. Han erkjendte, at han havde Tvil. Der var saa meget af det, han havde lært, som han fandt det vanskeligt at tro. Nogen alvorlig Sjælskamp havde han aldrig gjennemgaaet. Han havde bare ladet det staa til og ladet sig nøie med, at det vel maatte være saa, som hans Lærere havde indprentet ham.

"Og alligevel tænker du paa at blive Lærer i Kirken?" sagde Pastor Dahlby. "Tror du, det er at handle samvittighedsfuldt?"

Ja, Halvor vidste ikke....

"Ja, men det er netop det, du maa vide. Ingen har Ret til at tænke paa, at blive Prest, medmindre han ved, hvad han tror."

Det var jo heller ikke sikkert, forklarede Halvor, at han kom til at blive færdig i Decorah i dette Aar. Han havde jo endnu ikke taget Eksamen.

"Det er, min kjære Helgeson, bare Udflugter," sagde Pastor Dahlby. "Jeg ved, du kommer til at blive færdig. Jeg har da hørt, at du er flink i Klassen. Og saa vil det være godt for dig at have tænkt alvorligt paa, hvad hu da skal tage dig fore. Jeg har tænkt paa den Sag for dig, og jeg vil nu give dig et Raad. Jeg kan ikke give Svar paa alle de Indvendinger, som man kan finde paa at stille op mod Sandheden af den kristne Tro. Der er mange vanskelige Spørgsmaal, paa hvilke jeg ikke kan svare. Men jeg har et Middel til at feie alle Tvil væk. Og det er saa simpelt og ligetil, at hvemsomhelst kan bruge det. Jeg har lært det af det Ord, som siger: "Dersom nogen vil gjøre Guds Vilje, han skal kjende om Lærdommen er af Gud, eller om jeg taler af mig selv." Hvis du ikke ved, hvad du tror, maa du ikke indlade dig paa at blive Prest. Thi det er sandt, at den ynkeligste Skabning paa Guds grønne Jord er den Prest, som ikke er Prest med sit hele Hjerte. Men prøv du bare dette Raad. Søg ikke paa at bortdisputere alle Vanskeligheder; men søg at gjøre Guds Vilje. Søg at gjøre hans Vilje efter Loven, saa vil du kjende Sandheden af, at du er fortabt og fordømt til den evige Død. Søg saa at gjøre

hans Vilje efter Evangeliet, og du vil faa kjende, at du ikke af din egen Styrke og Fornuft kan tro; men at Ordet selv ikke blot fordrede Tro, men ogsaa skaber Tro. Du vil faa smage, at dette Ord er det evige Livs Ord. Og mod alle fornuftige Indvendinger vil du kunne sige som den blindfødte: Der er mange vanskelige Spørgsmaal, hvorpaa jeg ikke kan give Svar; men en Ting ved jeg, at jeg, som var blind, nu ser.

Ja nu, min kjære unge Ven, er jeg for denne Gang færdig med min Prædiken. Derfor fra det ene til det andet:

Hvad synes du om Nora Anderson? Du behøver ikke at rødme, det er ikke noget at skamme sig ved. Og du behøver heller ikke at svare. Jeg kan godt svare for dig. Og trænger du Hjælp af mig, skal du faa den; thi jeg holder af Dere begge to."

Det kan næsten siges, at Halvors Sind med et fik Alvor fra denne Stund.

Han kom tilbage til Skolen, og han arbeidede haardt. Der var ikke blot Strævet med at klare sig i Klassen, men ogsaa meget andet, som tog Tid. Han var en af Lederne i en af Skolens Foreninger, som skulde give en Aftenunderholdning, der skulde overgaa alt, man hidtil havde forsøgt. Og han maatte øve sig i Boldspil til den store Prøve med Byens Boldklub den 17de Mai. Paa denne Dag skulde han desuden repræsentere Skolens Elever som Festtaler, og det blev saaledes nødvendigt at opfriske det lille, det meget lille, han havde lært af Norges Historie; et Fag, som dengang merkelig nok ikke var med i Skoleplanen. Og saa maatte han gjøre Alvor af at tænke paa det Raad, Pastor Dahlby havde givet ham. Men det beholdt han for sig selv.

Mon det ogsaa var sandt alt det der om Bibelens Inspi-

ration og om den tilkommende Dom? Der var jo saa mange gode Mennesker, som ikke troede noget paa det. De gamle Vismænd, af hvilke mange havde tænkt og udtalt Tanker saa ædle, at de bragte Hjerter til at gløde i Begeistring, levede og døde uden at kjende noget til Manden fra Nazareth.

Der blev ikke anden Udvei; Halvor maatte stadig komme tilbage til det samme: "Dersom nogen vil gjøre hans Vilje, han skal kjende, om Lærdommen er af Gud."

Klarhed fik han ikke; han søgte vel ikke alvorlig nok. Men han vilde prøve. Han vilde studere Theologi, og derefter fik han da afgjøre med sig selv, om han havde Tro til at optræde som andres Veileder.

Da Halvor Helgeson i Paaskeferien igjen var ude hos Pastor Dahlbys, søgte han selv hver Anledning til at faa sidde med Presten oppe paa hans Kontor og tale med ham alene. De Samtaler var for ham som et styrkende Bad. Og Beslutningen om at studere Theologi modnedes hos ham for hver Dag.

Men først maatte han jo se til at blive færdig i Decorah. Det gjaldt nu at være forsigtig, saa Lærerne ikke fik Grund til at klage. Han gjætede sig, saa godt han kunde; men Ulykken kom alligevel. Halvor og endel andre Gutter havde vænnet sig til at klatre efter Hænderne langs en Jernstang under den lange Bro over Elven, istedetfor som andre Folk at spasere over Broen. Ogsaa havde de Moro af at narre andre til at forsøge det samme, især da naturligvis saadanne, om hvilke de troede, at de ikke vilde kunne klare det, men dumpe ned i Vandet. De fik Atlesen tkl at prøve det. Han kom halvveis over, og der blev han hængende og bad ynkelig om Hjælp, medens Halvor stod oppe paa Broen og lo. Atlesen gjorde etpar For-

søg paa at faa løftet Benene op til Jernstangen; men det gik ikke. Og saa maatte han med et Fortvilelsens Brøl slippe Taget og lade sig falde ned i det iskolde Vand. Ligesaa ilde gik det med endel andre Gutter; og Ulykken vilde, at en af dem skulde blive syg som Følge af det kolde Bad. Han forklarede for Professor Larsen, hvordan det hele var gaaet til, og at det var Helgeson, som havde opfundet den Moro.

"Hvad skal nu saadant være til?" sagde Professoren. "Skjønner du da ikke, at man maa blive syg ved at falde i Vandet, naar det er saa koldt?"

Men Halvor forklarede, at han aldrig var bleven syg ved at klatre under Broen.

"Nei, naar du ikke falder nedi; men du har narret andre til at forsøge det, og en af dem er syg nu."

Halvor hævdede, at det jo ikke var muligt at vide om nogen, at han kom til at falde nedi Vandet, før man fik se, om han var sterk nok til at komme over Elven paa den omtalte Maade. Men Bestyreren vilde ikke lade sig sige. Han lod bare Halvor vide, at naar han herefter vilde over Broen, fik han spasere paa den, saaledes som almindelig Skik og Brug var. Det gjorde Halvor ondt, at han skulde faa denne Historie nu, da det særlig gjaldt at staa sig godt hos Lærerne. Og det var fortvilet, saa meget andet, som han fik at bestille netop i denne Tid, da han saa godt kunde trænge hver Time med at samle og ordne det, han havde lært, til den sidste Slutningseksamen.

Der var nu først den 17de Mai med Festtalen og Boldspillet. Halvor og de andre Gutterne, som skulde deltage i Spillet og verne om Skolens Ære, øvede sig hver Dag. Det gik jo ikke an at levne Filisterne fra Byen nogen Udsigt til

Seir. Det vilde være for stor en Skam for Skolen. Og saa maatte Halvor desuden tage Tid til at skrive paa den Talen, han skulde holde. Gutterne havde valgt ham til det, og de havde Ret til at vente, at han skulde gjøre det godt.

Den store Dag kom. Halvor var oppe, straks Dagen randt. En deilig Solskinsdag med Vaarduft. Selve Luften var en Styrkedrik. Ud paa Formiddagen marscherede Skolegutterne med Flag og Musik gjennem Byens Gader. Halvor gik i Spidsen som en af Fanebærerne og kunde ikke andet end tænke paa den første 17de Mai, han var i Decorah, da han og Gerhard Rasmussen som de to mindste Gutter dannede Processionens Bagtrop.

Fra Byen op til Collegegrunden fulgtes nu Processionen af en Masse Folk tilfods og tilvogns. Forsamlingen slog Leir omkring den for Anledningen reiste Talerstol midt ude i Collegets Park. Mange Vognlæs festklædte Mennesker kom fra Settlementerne omkring Decorah og enkelte endog fra Ridgeway, Calmar og Big Canoe og endog lige fra Spring Grove. Halvor saa ikke paa dem. Han sad bagom et Træ for sig selv og tænkte paa sin Tale. Han havde ikke vidst andet, end at den var nokſaa god. Men det var besynderligt, hvorledes den havde tabt sig netop nu idag. Nu kunde han forstaa, at den var ligefrem dum.

Men nu maatte han frem, Festforsamlingen var kaldt til Orden og skulde til at synge "Ja vi elsker dette Landet," og det næste paa Programmet var Talen. Halvor gik sammen med Koret, som skulde lede Sangen, op paa Tribunen og sagde underveis til sin Ven Jensen:

"Du, Johan, er stor og sterk. Skulde nu min Tale bli

altfor svinagtig dum, vil du da være saa snil efterpaa at tage mig ned til Elven og drukne mig?"

"Ja, det kan du, Mare, forlade dig paa. Den Vennetjeneste kan jeg nok gjøre dig, Gutten min."

Men da Halvor var kommet paa Benene og med skjælvende Stemme havde begyndt: "Mine Damer og Herrer! Paa denne, det nye Norges Fødselsdag, vender vore Tanker sig naturligt til det Land langt mod Nord" o.s.v., — saa satte Jensen straks i at klappe, og de andre fulgte Eksemplet. Det var da forbausende, saaledes som det hjalp. Halvor fik mere og mere Mod, og da han havde endt med "Hurra for Henrik Wergeland, som har givet os den 17de Mai," og lagde Merke til, at selve Professor Larsen klappede sammen med de andre, satte han sig en stolt og lykkelig ung Mand.

Vi har Talen liggende foran os og kan bevidne paa vor Ære, at den ikke er rar. Men Skolekamerater og Skolens Venner fra Decorah og Omegn var et taknemmeligt Publikum.

Nu kunde Halvor se sig om; og jamen var ogsaa Nora Anderson og hendes Forældre tilstede. Det var heldigt, at han ikke havde vidst det før. Nu kunde han gaa hen til dem og hilse uden Frygt. Han kunde se, at de gamle endog følte sig lidt smigret ved denne Opmerksomhed fra ham, som havde holdt Festtalen. Halvor tog dem under sin Beskyttelse, sørgede for, at de fik Middag, og gjorde Nora kjendt med enkelte af Kameraterne, med Hensyn til hvilke han følte sig tryg for, at de ikke kom til at gjøre noget Indtryk paa hendes Hjerte. De andre gjorde han sig Umag for at styre bort fra den Kant.

Med Boldspillet om Eftermiddagen havde det nær gaaet galt. De unge Filisterne fra Byen var uforskammet flinke. Gang paa Gang maatte Halvor Helgeson have fat i sine

Mænd og formane dem til større Aarvaagenhed, saa Colleget kunde vinde Seir. Nora var saa interesseret som nogen i Udfaldet og sagde, engang Halvor gik forbi:

"Dere maa da virkelig ikke lade de der Gutterne vinde. Jeg synes nu ikke, der er noget ved det Spillet; men naar dere spiller, saa gaar det da ikke an at tabe. Den Skam vilde jeg ikke kunne taale."

Ja, det syntes Halvor ogsaa, og da det blev hans Tur at slaa, og Kameraterne opmuntrede ham med: "Home run, Gut, alle tre bases fulde!" slog han i ren Desperation til en Bold, som kom farende lige nede ved Jorden, saa den fløi langt udover og rullede ind under det Stillads, fra hvilket han havde holdt sin Tale, og Halvor kom selv fjerde ind, medens Kameraterne jublede; og Seiren var vundet.

De flokkedes om ham forat fortælle, hvor glade de var. Halvor kjendte, at han var en Helt. Han var beskeden; men det kunde jo ikke negtes, at han var den, som havde reddet Dagen; og han vilde ikke have byttet Plads, nei ikke engang med Professor Larsen. Især ikke, da Nora kom og straalede foran ham og sagde, at hun var glad over, at han havde gjort det saa godt; men at det ikke var noget at være kry for.

Om Kvelden gik Gutterne ned og badede sine verkende Lemmer i Elven og sad derpaa omkring et Baal ved Bredden og talte om den store Seir. Da de saa kom op til Colleget, var de naturligvis skrubsultne. Halvor og et halvt Snes andre maatte have Mad, hvor de saa skulde tage den fra. "Great Eastern" sov, og alle Lys var slukkede. En af Gutterne maatte krybe gjennem Vinduet ind i Spisekammeret og levere ud en Forsyning af Kavringer, saa Husholdersken næste Dag fik Erinde til Professor Larsen forat fortælle ham, at

nogle af Gutterne havde forøvet Indbrud, og at hun troede, det maatte være de samme, som fornylig havde begaaet den Nidingsdaad at tømme et stort Saltkar op i Sødsuppen, saa den var bleven endnu mere uspiselig end sedvanligt.

Nu var Skoleaaret snart slut, og Gutterne talte meget om, hvor forfærdeligt det vilde være at "dumpe". Nu maatte de sandelig læse. Men haardt var det at stræve med Bøgerne, naar Veiret var saa vakkert. Mange fandt, at det ogsaa var en urimelig Ordning, at Skoleaaret skulde slutte paa den Tid af Aaret. Det burde enten have sluttet, netop som Vaaren indfandt sig, eller ogsaa burde Skolen flyttes til et Sted, hvor Vaaren og Sommeren ikke frembød saa sterk en Fristelse til at drive ude og sole sig. Ved et Møde i Røgeværelset "Niffelheim" vedtoges med stor Majoritet et af Halvor Helgeson fremsat og begrundet Forslag, som gik ud paa, at en Delegation skulde sendes til Synodemødet forat søge udvirket, at Skolen blev flyttet til Ildlandet eller til et Sted nordenfor Hudsonbugten. "Vi maa gjøre det for vore Efterkommeres Skyld," sagde Halvor; "for i sligt Veir som dette kan det profecto ikke interessere en Gut at vide, hvad "dagesch forte" er for noget."

Forandringen kunde imidlertid ikke foregaa straks. "Det eneste, jeg ikke har nogen Frygt for," sagde Halvor til Hermanson, "er Eksamenen i Verdenshistorie; for Professor Larsen kommer naturligvis til at spørge, hvad det var for en Drøm, Cyrus's Moder havde; og den kan jeg nu paa Fingrene."

Saa godt som Halvor nu kunde trænge al den Tid, der var igjen af Aaret, kom der dog endnu etpar uundgaaelige Afbrydelser. Der var den vigtige Retssag mellem Jensen og

Bakke, forat afgjøre, hvem som skulde betale for den Lampe, de havde væltet og slaaet istykker en Kveld, de havde taget Ryggetag inde paa sit Værelse. Halvor maatte paatage sig at føre Sagen for den ene af Parterne; og da hans Klient vandt, maatte Dommeren og Sagføreren og alle Vidnerne paa den Side ned i Byen en Kveld forat spise paa den seirende Parts Bekostning. Da de kom hjem, var det saa sent, at det gjaldt at komme forbi Vagtmand Krøger uden at blive opdaget. De passede paa, til de saa Skinnet fra hans Lygte i den ene Ende af Bygningen, og saa stormede de opover Trappen i den anden Ende. Men Vagtmanden satte efter dem og tog sig en Tur gjennem Soveværelserne, hvor han dog fandt alle i dyb Søvn. Kun Jensen og Helgeson snorkede saa mistænkelig høit, at Krøger lempelig løftede Sengeteppet af dem og fandt dem liggende i fuld Dragt med Støvlerne paa. Hvoraf han drog den Slutning, at de havde været blandt Natfuglene, og anmeldte Sagen, saaledes som hans Pligt var.

Etpar af Gutterne i Flokken havde været klogere. De havde lagt Frakke og Vest og Sko fra sig borte i en af Udbygningerne, og saa gik de rolig op til sine Senge lige for Næsen paa Krøger, som ikke kunde tænke andet, end at Smøret den foregaaende Aften maatte have været dem for sterkt, saa de havde faaet Katzenjammer.

Saa kom Skoleaarets sidste Fridag. Halvor skulde benytte det til at lære nogle hebraiske Gloser, men der blev naturligvis ikke noget af det. Medlemmerne af Sangforeningen "Idun" havde fundet, at de trængte til god Mad, og derfor skulde de den Dag ud paa Landet for at synge og "fouragere." De leiede en stor Vogn med fire Heste foran og tog ud straks efter Frokost. Halvor Helgeson maatte være med, skjønt han

ikke kunde synge. Thi han var saa godt kjendt; han vidste, hos hvilke Farmere, man kunde være mest sikker paa at være velkommen og blive godt trakteret. Turen gik udover mod Ossian og saa omkring til Calmar og Ridgeway og tilbage til Decorah.

Gutterne sang og morede sig, og allesteds, hvor de tog ind, blev de trakterede med det bedste, Huset formaaede. De var indom og fik Mad hos Hegg og Thygesen og Kittelsby og Holstad og kanske hos endnu flere; og saa kom de hjem om Kvelden altfor udmasede til at se paa Lekserne til næste Dag.

Men paa den Dag blev der dog løftet en tung Sten fra Halvors Hjerte. Professor Larsen maatte irettesætte ham for et eller andet og kom herunder til at sige noget om, "naar du nu til Høsten reiser til St. Louis,"....mere hørte Halvor ikke. Det var altsaa en afgjort Sag, at han skulde slippe helskindet gjennem Eksamenen. Professor Larsen maatte naturligvis vide det, og han nævnte jo Reisen til St. Louis som noget, der sagde sig selv. Frygten der havde tynget saa haardt paa Halvor, var veiret bort. Nu kunde han slutte med at drømme om forfærdelige græske Sætninger, i hvilke det var ham umuligt at finde Spor af Mening. Han blev saa glad, at han igjen kunde sove med rolig Samvittighed, lige til Klokken ringede til Frokost. Og da en af Kameraterne en Nat havde tømt en Kande Sirup op i Halvors Bukser, forat se, hvorledes han vilde bære sig ad, naar han om Morgenen havde sprunget op i dem, blev Halvor ikke engang sint. Han trak bare Bukserne af sig igjen, tog Skøieren lempelig i Struben og holdt ham op mod Væggen og klinte Sirupen af Buksesædet op i Haaret hans.

De sidste Uger af Skoleaaret var ellers interessante. Mange af Gutterne gik i Fritimerne ude mellem Træerne og

sang. Det var ligegyldigt, enten de havde Stemme eller ikke; thi det var ikke for Sangens egen Skyld, at de sang. Den mest populære Vise var en, som gik paa Melodien "Yankee Doodle", og som gav Undervisning om, hvilke Casus de forskjellige græske Præpositioner kunde styre. Den begyndte saaledes:

Præpositioner eis og hos
Styrer Akkusativ;
Men derimod en og syn
Styrer bare Dativ.

Anti, epi, meta, para,
Peri, pros og hypo
Styrer alle tre Casus
Med ei lita Svypo.

Disse styrer Genitiv:
Ek, pro" — — — —

Ja, hvilke var det da?"

Og inde sad man og spillede noget, som kaldtes "historisk Rakker." De vigtige Begivenheder i Verdenshistorien med Aarstal var skrevne paa smaa Papirkort, og de spillende spurgte hverandre efter Tur. Naar nogen gav det rigtige Svar, havde han Lov til at lægge væk et af sine Kort, og den, som først blev alle kvit, havde vundet Spillet.

De Ord, som Prof. Larsen havde ladet falde om St. Louis, gav Halvor Mod til at skrive hjem og spørge Far, om han nu ikke endelig engang kunde tage sig en Uge fri og gjøre en Tur til Decorah. Og Søren fandt Ideen god og svarede, at han vilde komme. Han syntes nok, han nu kunde unde sig den Glæde, slig som han i mange Aar havde slidt for at hjælpe Søn sin frem.

Og etpar Dage før Slutningsfesten kom han; tidsnok til at være med i en dundrende Fest i "Niffelheim", hvor Halvor

fungerede som Ordstyrer og holdt en begeistrende Tale til Tobakkens Pris. Søren havde tænkt sig, at det var vigtigere Ting, man beskjæftigede sig med ved Skolen. Men han maatte dog erkjende, at Talen var morsom. Han blev selv uhyre oprømt bare ved at se paa alle de glade Gutterne, blandt hvilke hans egen Gut, som han straks kunde skjønne, var en af de mest afholdte.

Et sligt Leven havde Søren ikke før været med paa. Og saa Sangen! Det var uimodstaaelig morsomt altsammen.

Og saa var der et Kor, som kaldte sig "Bremer-Musikanterne." Betingelsen for at blive Medlem af dette Sangkor var, at man havde saa styg Stemme, at man ikke fik Lov til at være med i Sangtimerne ved Skolen.

Dette Kor sang blandt andet "Brudefærden i Hardanger." Slutningen, "O ho, o hei," blev et saa vel assorteret Udvalg af skjærende Ulyd, at Tilhørerne maatte holde for Ørene.

Alle Gutterne var opmerksomme mod "Far til Helgeson". En hel Del af dem holdt Taler for ham, og tilslut maatte Søren selv op forat sige Tak. Nogen Tale kunde han naturligvis ikke holde; han vilde bare sige, at det gjorde ham tyve Aar yngre at faa være med og blive kjendt med Halvors Kamerater, og at vilde de bare tage imod Penge til etpar Kasser Cigarer, saa skulde han sige Tak engang til.

Den næste Aften var Halvor og de andre i øverste Klasse indbudt til at spise Supper hos Professor Jacobsen, som ogsaa bad Halvor om at bringe sin Far med. Her var Moroen mindre støiende; men ikke derfor mindre oplivende. Meget af det, der taltes om, var saadant, som Søren ikke forstod; men han kunde glæde sig ved at tænke paa, at han havde en Søn, som forstod det. Med Professor Jacobsen kom Søren ud-

merket godt ud af det. Med ham kunde han tale om sin Glæde over, at det var gaaet Halvor saa godt.

Og saa fik Søren ogsaa se og hilse paa Professor Larsen selv og af hans egen Mund høre, at Halvor var flink og havde opført sig upaaklagelig. Det gjorde Søren mere godt end alt andet; nu kunde han reise hjem med Følelsen af, at han var godt betalt for Turen.

Slutningsfesten i Collegets Kirkesal var en stor Høitidelighed, især naturligvis for de unge Mænd, som skulde faa sine akademiske Borgerbreve. Det var ikke en ublandet Glædesdag for dem. Det Maal, som de havde seet frem til i seks Aar, var naaet. Men de havde faaet Skolen saa kjær, at de nu fandt det smerteligt at skulle forlade den. Halvor Helgeson var endog fristet til at ønske, at han endnu havde havt et Aar igjen. Det var med Glæde, han modtog sin Eksamensattest og af Bestyreren blev hilset velkommen som Medlem af det akademiske Borgerskab. Men det var saa rart med det alligevel. Han maatte ogsaa tænke paa, at nu skulde hans Navn ogsaa stryges af Fortegnelsen over Eleverne ved Luther College. Og han maatte nu sige Farvel til dette Sted, hvor han kjendte og holdt af endog hver eneste Stenhelle.

Han vilde have været rent utrøstelig, havde det ikke været for den Omstændighed, at Klassekameraterne, de hvem han kjendte bedst, ogsaa skulde til St. Louis; saa han for det første ikke skulde skilles fra dem. Disse, som her havde vokset op sammen, og havde sluttet sig nærmere og nærmere til hverandre, efterhvert som de Aar for Aar blev færre, blev mere end Brødre for hverandre. Og disse skulde endnu faa være sammen i tre Aar.

Men alligevel. Det blev ikke i Decorah, de kom til at

faa være sammen, og Tanken herpaa gjorde Hugen saar. Hvis Luther College skulde blive flyttet fra Decorah, vilde det ikke længere kunne være, hvad det har været. Det ligger i Sagens Natur, at Skolen maa staa deroppe paa Bakken, akkurat paa den Plet, hvor den nu staar.

Det var med fulde Hjerter, at Halvor Helgeson og de andre Graduenter lyttede til Bestyrerens Slutningstale til dem. De blev mindet om, at en alvorligere Tid nu skulde begynde for dem. Han vidste, sagde Bestyreren, at de holdt af Luther College og ikke vilde vanære denne Skole, fra hvilken de havde gaaet ud. Han haabede ogsaa selv at have Glæde af dem; og han vilde bare sige det, at han ikke kunde faa nogen større Glæde af dem end den, at han fik se sine Børn vandre i Sandheden.

Og saa maatte Halvor rundt og sige Farvel til Lærerne og saa til sit Værelse og de andre Venner. Og han kjendte, at han vist aldrig mere kom til at faa saa glade Dage, som han her havde havt.

"O Tid af Guld, o lif. blott tändt
för nöjet och behagen,
då man är ung ock er student
och har fullt upp för dagen,
och ingen annan sorg försökt
än att mustaschen växer trögt."

Halvor gik ellers og grundede paa, om han skulde vove at fortælle Far noget om den der Nora og bede ham være med paa en Tur ned til Pastor Dahlby. Men Resultatet blev, at han ikke kunde faa sig til at gjøre det. Han maatte reise med hjem til Springville og for det første smøre sig med Taalmodighed.

Gutterne havde det som sedvanlig uhyre morsomt paa

Hjemreisen. Men Halvor var ikke rigtig saa let om Hjertet som ellers; thi ved de forskjellige Stationer maatte han efterhvert tage Afsked med en hel Del Kamerater, hvem han ikke kunde vente at faa se igjen, kanske ikke paa flere Aar. I Milton Junction trakterede Søren alle de Gutter, som var med saa langt, med Middag; og saa var han og Halvor alene paa Reisen derfra op til Hjemmet.

"Hvad synes du om Decorah og Luther College, Far?"

"Aa, jeg er rigtig glad, at jeg kom til at gjøre den Turen; jeg vilde ikke have undværet den for aldrig saa meget. Det var værd en Reise rundt Jorden bare at faa snakke nogle Ord med Professor Jacobsen. Og saa alle de Gutterne! For mig, som har gaaet der hjemme for mig selv i alle disse Aar, var det et Gjestebud bare at faa se paa dem. Du, Halvor, jeg er glad for, at jeg kom til at sende dig til Decorah. Men lad os nu ogsaa tale om noget andet. Til Høsten skal du altsaa til St. Louis.

"Ja, det blir nok dig, som faar afgjøre det, Far; for skal jeg til St. Louis, saa blir det dig, som maa skaffe Pengene igjen."

"Ja, det skjønner jeg. Men det er altsaa afgjort nu, at du vil blive Prest?"

"Jeg tror det. Sikker paa det kan jeg ikke være endnu."

Hele denne Sommer arbeidede Halvor haardt paa Farmen hjemme. Far mindede ham nu og da om, at det ikke var nødvendigt at tage ivei saa haardt; men Halvor syntes, han ikke havde andet at bestille. Han kunde ikke have nogen Glæde af at gaa omkring paa Besøg hos Naboerne. De eneste, han ansaa det for sin Pligt at se bort til, var Thrond og Gunhild.

De havde fulgt ham i hans Skolegang med en saadan Interesse, som om havde hørt dem selv til.

"For du ser det," sagde Gunhild, "at det er ikke, som om du var fremmed. Ja, du er nu blet saa stor og høglærd nu, at jeg burde vel ikke snakke slig til dig. Men saa er det snilt af dig da alligevel, at du vil komme indom og se til os, og nu skal du sandelig stanse til Kvelden, saa skal du faa saa god Kaffe, som jeg kan koge; og saa haaber jeg, du ikke vil forsmaa disse her Sokkerne, som jeg har bundet for dig, og jeg vil bare ønske dig det, at du maa slide dem med Helsen. Og saa havde Thrond tænkt, han gjerne vilde gi dig noen Skarvedalere, til du igjen skal reise til Presteskolen ned i Sankt Lud....hos var det nu igjen, Far din kalla den Pladsen?"

Og Thrond trak Pengeseddelen ud af Lommen og mumlede noget om, at det var saa lidet, det var bare en Skam; men Halvor kunde kanske bruge den til at kjøbe sig Prestekrave for.

St. Louis.

"Nu faar du passe dig da og ikke vingle dig bort nede i Chicago," sagde Søren Helgeson, da Sønnen stod færdig til at drage afsted forat tage fat paa Theologien ved det tyske Concordia Seminar i St. Louis.

Halvor mente, at denne Advarsel var overflødig. Han havde vistnok aldrig været i nogen stor By. Men han havde jo reist saa meget og havde saa godt for sig, at han naturligvis kunde klare sig hvorsomhelst. Det var ogsaa paatide, at han nu endelig fik se lidt af den store Verden. Derfor tog han ud etpar Dage tidligere, end det ellers havde været nødvendigt, forat han paa Gjennemreisen til St. Louis kunde have Tid til at se sig om i Chicago.

Han sad nu i Jernbanevognen og haabede, at han kunde være heldig nok til i Chicago at træffe en eller anden af Kameraterne fra Decorah.

Udover mod Kvelden begyndte det at tegne til, at den store By maatte være i Nærheden. Fra Vinduet saa Halvor store Fabrikbygninger og lange Rækker af smaa Træhuse spredte her og der udover Prærien og saa igjen aabne Sletter, paa hvilke der ikke voksle andet end hvidmalede Træbret, som gav den Underretning, at netop her kunde man faa de bedste Byggetomter til den laveste Pris og paa de gunstigste Betingelser.

Endelig vovede Toget sig lige lukt ind i den tætte Røgsky, som gjemte Byen; og kort Tid derefter stansede det midt inde

i Stanken og Støien. Halvor fulgte de andre Passagerer ud og stod paa Gaden i den øredøvende Larm og mundhuggedes med de mange Mænd, som vilde kjøre ham til et Hotel. Han var istand til at holde dem alle fra Livet og syntes, han var noget til Kar. Men straks derefter gjorde han den smertelige Opdagelse, at han var en grøn Gut fra Landet. Han, som havde gjennemgaaet en Latinskole, og som havde bildt sig ind, at han vidste Besked om alt muligt, kunde nu lade sig tage ved Næsen endog af en bitte liden, fillet Skopudser. Denne havde straks taget hans Maal og kom hen til ham og bød ham en "shine." Ja, Halvor tænkte, det kunde kanske ikke være saa dumt at faa sine Sko pudsede, før han lod sig se i Byen. Og da Arbeidet var gjort, bød han Gutten 10 Cents. Men den vesle Skøier tilbageviste Pengene med Foragt. Han var ikke, sagde han, en almindelig simpel Skopudser, slig som man kunde finde hvorsomhelst paa Gaden. Hans Pris var 25 Cents. Han var saa myndig, at Halvor betalte det forlangte; og saa gjorde en hosstaaende Byborger ham den Tjeneste at fortælle ham, at 5 Cents var, hvad andre Folk betalte for at faa sine Sko pudsede. Og Halvor ærgrede sig. Med de faa Centerne kunde det være det samme; men det harmelige var, at det skulde ligge saaledes udenpaa ham, at han ikke var kjendt i Byen.

Siden han nu engang var begyndt at stramme sig op, fik han ogsaa lade sit stridige Haar klippe. Han fandt straks et simpelt Sted nede i en Kjelder; og da Negeren, som var Herre dernede, strøg ham over Ansigtet og sagde, at han ogsaa trængte til at faa Skjegget raget af, havde Halvor ikke engang Mod til at sige, som sandt var, at hans Ansigt endnu var saa glat som et nyverpet Eg. Han var glad, da han slap helskindet ud og

fandt frem til et tarveligt Hotel, hvor han fik Kveldsmad og tingede Seng for Natten.

Saa drev han omkring paa Gaderne og blev ør i Hovedet ved at se den forvildende Mangfoldighed af Butikker Mil efter Mil i alle Retninger. Prægtig oplyste Salooner, som blændede ved sine Forgyldninger og blanke Speilglas; og saa lige indved disse raadne Træhuse, foran hvilke der sad fillede og skidne Kvindfolk med udhungrede Unger paa Fanget. Og saa andre simple Huse, hvor fordrukne Kvinder, sorte og hvide, stod i Døren og bandte og talte lidderlig; medens andre stak sine græsselig stygge, sminkede Ansigter ud gjennem Vinduerne og grinte til de Mænd, som gik forbi.

Paa Gadehjørnet stod en Mand og bagte Vafler oppe i en Vogn og bød dem frem, og ved Siden af sad en gammel blind Kjærring og dreiede en Lirekasse med den ene Haand, medens hun med den anden holdt frem en Blikkop forat tage imod Almisser. Det hele var til at faa Kvalme af. Halvor havde dog saavidt Kraft til at sige Nei, da en sortskjegget Mand med et blaat Øie og en sterk Brændevinslugt stillede sig op ved hans Side og med hæs Stemme fortalte, at han i to Maaneder havde ligget syg paa Hospitalet og nu maatte bede om lidt Penge til Mad og Logis.

Halvor fandt Veien tilbage til Hotellet og undgik som ved et Slumpetræf at blive overkjørt af en Brandsprøite, der med Hestene i vildt Firsprang kom farende nedover Gaden, medens en stor Hob Mænd og Gutter hæseblæsende løb efter forat faa Anledning til at mætte sine Øine ved Synet af Ildebranden.

Da Halvor fandt sig igjen i god Behold i Hotellet, maatte han unde sig en Cigar. Den gav ham Fred og gjorde ham tankefuld. Hvad ialverden levede de af alle disse Mennesker?

Hvor kunde de utallige Kjøbmænd allesammen faa sin Handel fra? Og saa de der fæle Kvindfolk med de opsvulmede og sminkede Ansigter. Fy! hvor meget stygt der fandtes i Verden. Halvor havde en Følelse af, at han havde sølet sin Sjæl til bare ved at se denne Styggedom.

Foran Hotellet stiftede Halvor Bekjendtskab med en overmaade elskværdig Mand, som straks havde fattet Godhed for ham ved at se hans aabne, ærlige Ansigt. Manden bød sig til at tage ham med til et hyggeligt Sted, hvor de i Fred kunde fordrive Tiden med at spille Kort; men da Halvor ikke vilde være med, blev Manden endnu mere blid og forsikrede, at dette gav ham endnu høiere Tanker om hans unge Ven; Kortspil skulde man helst undgaa. Da den venlige Mand fandt, at Halvor var saa særdeles bra en ung Mand, vilde han gjerne gjøre ham en Tjeneste. Manden havde tilfældigvis faaet fat i et Gulduhr, som han vilde give bort for næsten ingenting, da han selv allerede havde et, og da han desuden traf til at have Brug for endel Smaapenge. Tyve Dollars for Uhret vilde have været Røverkjøb; men han likte Halvor, og vilde derfor lade ham faa det for saagodtsom ingenting, det vilde sige, for femten Dollars.

Det gjorde Halvor ondt at maatte afslaa Tilbudet; men han kunde virkelig ikke kjøbe noget nyt Uhr; det gamle Sølvuhr, som han havde faaet af Far, fik være godt nok.

Da Halvor skulde tage fat paa Reisen til St. Louis og maatte spørge sig fore med Hensyn til Afgangstiden og Beliggenheden af Stationen, fik han nye Ærgrelser. I Chicago vilde ingen indrømme, at der fandtes nogen By med Navnet St. Louis. Enkelte, hos hvilke han spurgte sig fore, paastod, at de ialfald aldrig havde hørt om den By, medens andre

sagde, at der nok skulde være en Gravplads med det Navn etsteds mod Sydvest.

De to Byer var paa den Tid omtrent lige store, og der var af den Grund en bitter Kappestrid mellem dem. Da Halvor havde været i St. Louis en Tid, fandt han, at Folk dernede havde det med at lade, som om det nok foresvævede dem, at de havde hørt et løst Rygte om, at der etsteds skulde findes en Landsby, der kaldtes saa meget som Chicago; men at det dog ikke var saa ganske sikkert.

Halvor fandt dog tilslut en Mand i Chicago, som var villig til at erkjende, at der virkelig var et Fillehul af en By med Navnet St. Louis, og at han kunde reise dertil med et Jernbanetog fra Stationen, som laa der lige foran ham paa Canal Street.

Reisen fra Chicago til St. Louis gik gjennem mange vakre Smaabyer, som laa omgivne af uhyre Maisagre, der bølgede udover det rige Sletteland. De 250 Mil tilbagelagdes paa ni Timer, og i Aftenskumringen ramlede Toget over den store Bro og saa gjennem en Tunnel en Mils Vei og stansede i et stort Kjelderrum, fra hvilket de reisende gik opover de brede Trapper til Jordens Overflade og gned Øinene og befandt sig midt i Byen.

Først da Halvor fik se, hvor stor denne By var, som man i Chicago ikke kjendte noget til, kom han ihu, at han jo ikke vidste det ringeste om, hvor Concordia Seminar laa henne. Det var noget, som han havde glemt.

Da det var Aften, maatte han altsaa tage ind paa et Hotel for Natten, og saa den næste Morgen ud forat lede efter Skolen. Han huskede ikke paa saa meget som at se efter i en Adressebog, men gik afsted paa Lykke og Fromme.

Han gjestede i Dagens Løb en hel Del Skoler, som ikke var den rette, og var nær ved at opgive Modet, da han endelig nede mod den sydlige Kant af Byen traf en tysk Saloonvert, som paa hans Spørgsmaal svarede, at han ikke kjendte Concordia Seminar; men at den der store graa Murstensbygningen nede paa Hjørnet var "Sacksen College," og at i Huset bagenfor boede Professor Guenther og Schaller, og i det lidt længere mod Nord, det inde mellem Træerne, boede Professor Walther. Og en anden Mand, som kom til, forklarede, at Skolen ganske rigtig ogsaa undertiden kaldtes Concordia.

Saa var Sorgen slukt. Halvor gik nedover mod Bygningen og fik høre:

"Aa nei, der kommer Helgeson ogsaa." Og da han saa sig fore, stod Hermanson, Gabrielsen og andre gamle Venner paa Trappen.

"Ak, du store Verden, hvor godt det gjør at faa se Dere, nu da jeg har vinglet omkring hele Dagen og spurgt mig frem paa Tysk."

"Men, kjære dig, hvorfor fik du da ikke Greie paa, hvor Skolen laa, før du reiste herned?"

"Ja, du siger noget, du. Men tror du, jeg havde Vet nok til at gjøre det? Du skal faa se, at det engang kommer for Dagen, at jeg er hverken mere eller mindre end en Idiot."

Seminariebygningen var noksaa rummelig at se til, men indrettet slig, at enkelte Værelser maatte ligge øde og tomme, da man ikke kunde komme til dem. Den var opført til tre forskjellige Tider af forskjellige Bygmestre, af hvilke de sidste ikke havde taget nogetsomhelst Hensyn til det Arbeide, som deres Forgjængere havde gjort. Alle tre Bygmestre havde desuden aabenbart været fulde, da de udarbeidede sine Planer. Fra

Midtbygningen kunde man ikke komme over i nogen af Fløierne uden at gaa gjennem alle Sengeværelserne, op endel Trappetrin, som førte til en Veranda udenfor, og saa ind igjen.

Det var en uskreven Lov ved Seminariet, at tre af de bedste Læseværelser skulde overlades til de norske Studenter, af hvilke der paa Halvor Helgesons Tid var omtrent tyve, mod paa det nærmeste fem Gange saa mange Tyskere. Tidligere, før det praktiske Seminar var flyttet til Springfield, havde der været mange flere; og da havde de norske Studenter havt sine Hjem i andre Bygninger i Nærheden, de fleste paa et Værelse, som havde faaet Navnet "Hututu."

Halvor Helgeson fik Besked om, at hans bedste Kamerater havde levnet Plads for ham i "Asgaard," som var det bedste af de norske Værelser lige ved Trappen tilvenstre i 2den Etage af Hovedbygningen. Væg i Væg med "Asgaard," kun nogle Fod høiere laa "Valhalla"; men det kunde næsten ligesaa gjerne ligget i den anden Ende af Byen, saa vanskeligt var det at komme til det. Nede i Midtbygningens Kjelderetage var Spisesalen, hvor den trivelige Husholderske, Frau Jungkuntz, gik og passede paa, at ingen kom til at spise for meget; og lige over den var den store Forsamlingshal "Aula," hvor Studenterne holdt Møde forat protestere, naar Kosten blev altfor tarvelig.

Da Halvor var kommet i Orden og havde taget Bopæl i "Asgaard," maatte han bort til Professor Walther og melde sin Ankomst. Han blev vist op til Kontoret, hvor Professoren sad midt inde i en stor Haug Papirer og Bøger og med en lang tysk Pibe i Munden. En skindmager gammel Mand, med lidt Haar igjen i Nakken og omkring Ørene, der syntes at være knyttet fast ved et Baand af graat Skjeg ned under Hagen. Et

Par dybe, klare Øine og en stor, krum Næse, som næsten berørte Hagen.

Han reiste sig straks:

"Nu, min kjære unge Ven; De er vel en af vore nye Studenter?"

Ja, Halvor begyndte at forklare, hvem han var. Men han fandt til sin Forbauselse, at han jo ikke kunde tale Tysk saa glat, som han havde tænkt sig. Han fik dog frem, hvad hans Navn var, og forelagde sin Attest fra Decorah.

"De er altsaa en af vore kjære norske Studenter. De er hjertelig velkommen. Vore norske Brødre har altid været os til Glæde. De faar af en af de ældre Studenter Underretning om, hvilke Bøger De maa kjøbe, og andet saadant." Og med et Haandtryk og et "Hüte Sie Gott, mein junger Freund," bukkede han Halvor ud af Kontoret og tog igjen fat paa sit Arbeide.

Da Skolen var kommen i Virksomhed, skjønte de nye norske Studenter, at det vilde blive dem haardt nok at følge med. De maatte vænne sig til at tale Tysk, og det faldt ikke saa let. Fire eller fem Timer om Dagen maatte de høre paa Professorernes Forelæsninger og skrive, som om det gjaldt Livet. Og naar de da om Aftenerne skulde gjennemgaa det skrevne forat være forberedte paa at eksamineres i det den følgende Dag, fandt de det ofte saa vanskeligt at læse, som om det havde været assyrisk Kileskrift.

Her havde Tyskerne et stort Fortrin, idet de ikke blot forstod Sproget bedre, men ogsaa for en stor Dels Vedkommende kunde benytte Hurtigskrift.

De var ellers idetheletaget dygtige unge Mænd de Tyskerne. Gjennemsnitlig var de lidt yngre end sine norske Kamerater. De kom fra Gymnasiet i Fort Wayne i vild Tilstand;

men de folkede sig lidt efter lidt, medens de studerede Theologi, og naar de var færdige fra Seminariet, var de rede til at tage imod de fattigste Prestekald og arbeide med Jernflid og til at lide, hvad det skulde være, for den rene Lære.

Alle Lærerne ved Seminariet var gammeldagse og lærde. Professor Schaller var altid saa venlig, at man absolut maatte holde af ham. Professor Guenther var tør og meget faamælt, men gjaldt for at gjemme i sig utrolige Kundskaber, saa Studenterne sagde om ham, at han, ligesom General von Moltke, kunde tie i et Snes forskjellige Sprog. Saa var der gamle Pastor Brohm, som kunde spadsere frem og tilbage i "Aula" med Hænderne paa Ryggen og undervise i Hebraisk, skjønt han nu var blind af Ælde. Thi han skulde kunne Bibelen udenad paa Hebraisk.

Og saa var der baade først og sidst Professor Walther selv. Ved sin hele mægtige Personlighed kom han snart til for Halvor Helgeson, ligesom for sine andre Elever, at staa som Legemliggjørelsen af enfoldig Kristendom og al Kundskab. Hans Forelæsninger holdtes i en Sal i Bibliotheksbygningen borte ved hans Hus, og han var altid paa sin Plads nøiagtig paa Minutet; og den samme Punktlighed forlangte han af Studenterne. I Timerne var han streng; taalte ikke Jusk og ikke daarlig Latin. Den kjæreste Time i hele Ugen, den efter hvilken alle Studenterne regnede Tiden, var den saakaldte "Lutherstunde," hver Fredag Aften fra 7 til 8, da Professor Walther holdt Foredrag i "Aula" over et af Studenterne valgt Emne, medens disse sad og dampede paa sine Piber og nedskrev et og andet Udtryk, som de fandt mere end almindelig træffende.

Man skulde ventet, at de faa norske Studenter havde været

som fremmede blandt de mange Tyskere. Men det var paa ingen Maade Tilfældet. Der var det hjerteligste Kameratskab. Lærerne gjorde ingen anden Forskjel end den, at de viste de norske, som paa en Maade var deres Gjester, lidt mere Opmerksomhed og Tillid end de andre. De norske Studenters Rygte var udmerket godt i St. Louis. Man gik ud fra, at de naturligvis allesammen var udmerket bra unge Mænd, som ikke vilde gjøre noget galt. De var velkommen i de bedste Familier i Byens tyske Menigheder, og de fik næsten altid de bedste "Waschtanter."

Dette sidste trænger nok til en Forklaring. Hver Student fik sig anvist en Familie, af hvilken han under sin Studietid paa en Maade kunde betragtes som Medlem. I den kunde han tilbringe Søndagen og andre Fridage. Her fik han ogsaa sit Tøi vasket og holdt i Orden, hvorfor Husmoderen til dagligt Brug kaldtes af vedkommende Student "Waschtante." Der var altid nok af venlige Familier, som lod melde, at der hos dem var Plads for en af Studenterne.

Halvor kom paa denne Maade i Huset hos en velstaaende gammel Enkefrue, af hvem han lige fra første Dag af blev behandlet, som om han havde været en nær Slegtning.

Det kom vel med; thi Kostholdet ved Seminariet var sandelig ikke rart. Studenterne havde som Regel ikke Raad til at betale for Herremandskost. Desuden syntes de tyske Skolemyndigheder at tro, at en ung Mand med større Iver kunde kaste sig over Theologien, naar han stadig var sulten.

Halvor kunde ikke holde det ud. Han tænkte med Længsel paa Kjødgryderne hjemme, og saa kjøbte han og de andre Indvaanere af "Asgaard" en Stegepande. Og naar saa Kosten nogle Dage havde været altfor tyst, pleiede de at "nickle

op," eller skillinge sammen, til Pølse og Øl og andet godt og holde Gjestebud for sig selv i al Tarvelighed.

Levede de tarvelig ved Skolen, havde de det til Gjengjeld saa meget herligere i Jule- og Paaskeferierne, som de norske Studenter tilbragte hos endel gjestfrie tyske Farmere ude ved Collinsville, Illinois. Derhen drog de i Flok og Følge og var altid velkomne. Disse Tyskere havde aldrig seet andre Nordmænd og var i Begyndelsen forbausede ved at opdage, at de virkelig var almindelige hvide Mennesker, og ikke, som de før havde tænkt sig, en Art Eskimoer eller noget saadant.

De var flinke Folk de Tyskerne. Der var ikke saa mange af dem; men de havde sin Kirke og Skolehus og Prestegaard og Skolelærergaard og sin egen Prest og to fast ansatte Skolelærere. Ligesom alle de egte tyske Lutheranere var de uhyre gemytlige og stod paa en forbausende fortrolig Fod med Vorherre. De talte altid om "der liebe Gott" som et agtet Medlem af Familien, en, efter hvis Vilje man i alle mulige Anliggender maatte rette sig og takke til.

Professor Walther var Prest for den store Menighed i St. Louis; men den var delt i fire Distrikter med hver sin Kirke og Kapellan; og det var kun leilighedsvis, at Professor Walther selv prædikede. De Gange, det var bekjendt, at han skulde lade sig høre, gik ogsaa de norske Studenter i hans Kirke; og ved at følge efter fra den ene Kirke til en anden kunde de undertiden faa høre den samme Prædiken to Gange. Han skrev nemlig altid sin Prædiken ned Ord til andet og lærte den udenad. Enkelte Søndage tog Professor Walther Organistens Plads i Kirken lige ved Seminariet; og de Studenter, som da ikke havde været tilstede, ærgrede sig over, at de ikke havde faaet vide det før, at han skulde spille.

De norske Studenter gik ogsaa nu og da i en af de tyske Kirker forat høre den gamle Kjæmpe, Pastor Bünger, tordne mod den romerske Pavekirke og dens Lærdomme; men som Regel holdt de sig til en liden dansk Menighed, som hver Søndag havde Gudstjeneste i en af den tyske Menigheds Skolehuse. Her maatte de selv prædike efter Tur, da Menigheden ingen Prest havde.

Her skulde Halvor Helgeson mod Enden af det første Aar holde sin første Prædiken. Han havde arbeidet paa den i tre Maaneder; men endda syntes han, da det kom til Stykket, at den ikke var slig, at han kunde holde den. Han trængte mere Tid. Og desuden vidste han ikke, om han idetheletaget turde prædike. Han var saa usikker. Men efter en hel Del Opmuntring fra en af de ældre Kamerater tog han dog Mod til sig og sagde, at han vilde forsøge. Han havde desuden netop læst George Elliots "Romola;" og han maatte tænke meget paa, hvad der fortælles om Reformationens Forløber, Savonarola. Selv denne freidige Troeshelt sagde, at han ofte maatte prædike idag af den Tro, han havde igaar, i det Haab at han skulde faa den igjen imorgen.

Halvor holdt altsaa med Frygt og Bæven sin Prædiken. Han havde lært den godt, saa han stod ikke fast. Men da det var overstaaet, sneg han sig ud af Skolehuset og hen til sin "Waschtante." Det var saa haardt at se sine Kamerater i Øinene, de som kjendte til alle de gale Streger, han havde gjort, medens han var i Decorah. Men da han traf dem igjen, trøstede Kameraterne ham med, at hans Prædiken havde været noksaa god. Kun en af dem sagde, at den havde været næsten altfor regelret og ligetil, saa den havde mindet om den berømte Disposition:

"Vi ville altsaa idag med hverandre betragte: De tvende Disciple paa Veien til Emmaus.

Vi ville se:

For det første.

Hvor mange de vare, og for det andet.

Hvor de ginge hen."

Halvor havde nu slidt sig frem gjennem det første Aar og glædede sig til Sommerferien, da han skulde faa reise nordover til norske Folk. Tyskerne kunde være bra nok; men de var dog fremmede alligevel. Han havde fra Far faaet Penge og Tilladelse til at lægge Reisen om Decorah, forat overvære Synodemødet, som skulde samles der.

Skoleaaret i St. Louis var ikke egentlig omme før sidst i Juni. Men Lærerne havde faaet sig indprentet, at de norske Studenter, som stammede fra et Land saa høit mod Nord, naturligvis ikke kunde taale det hede Sommerklima i St. Louis; og disse fik derfor Lov til at reise hjem nogle Uger tidligere end Tyskerne.

Halvor og de andre, som ikke dette Aar skulde op til Eksamen, tog afsted en af de første Dage i Juni. De reiste med Dampbaaden opover Mississippien til Mc Gregor. Det gik vistnok sent; men det var saa meget bedre. Det havde ingen Hast.

De havde det godt. Ingenting at bekymre sig om. De tog en Tur op i Byen, hvergang Dampbaaden stansede længe nok. Og saa morede de sig med at se Sjauerne arbeide og svede, og saa passede de paa at være de første ved Bordet, naar det havde ringet til Maaltid. Saavel Kosten som Madlysten var upaaklagelig.

Om Nætterne var det ogsaa behageligt at ligge paa Dæk-

ket og røge og se paa de mange mørke Spøgelser, mellem hvilke Baaden pløiede sig frem.

Blandt Passagererne var der en katholsk Prest; og etpar af Studenterne holdt det for sin Pligt som rettroende luthersk Theologer at tage i Brug, hvad de havde lært i St. Louis, og overbevise ham om Pavekirkens Vildfarelser. De strævede hele Dagen med at faa ham omvendt; men det gik ikke. Han var forstokket og kunde ikke engang faaes til at indrømme, hvad der for Halvor Helgeson var særdeles vigtigt, nemlig at en Prest bør have Lov til at gifte sig.

Ret som det var, stod Dampbaaden fast paa en Sandbanke, og saa var der et langvarigt Kav med at faa den flot igjen. Men Halvor var lige glad. Han havde betalt for Reisen med Kost og Logis til McGregor, om det saa skulde tage hele Maaneden at faa ham frem.

Det tog imidlertid trods alt bare fem Dage, saa lagde Damperen til ved Bryggen i McGregor; og samme Eftermiddag steg Halvor af Jernbanetoget i Decorah.

Du store Tid, hvor morsomt det var at se Decorah og Luther College igjen efter et helt Aars Fravær. At faa gaa omkring paa de kjendte Tomter og sidde tilbords med Gutterne nede i Spisesalen. Jamen var der ogsaa de samme Tjenestepigerne endnu. Og saa at gaa ned og tage et Bad igjen paa samme Sted, hvor han syv Aar før havde lært at svømme. Det var et Gjestebud altsammen. Halvor kjendte, at han endnu ikke var andet end en Gut. Om Kvelden var han med paa Røgeværelset borte i "Chickencoopen," hvor der netop var en varm Strid i Anledning af et Væggedyr, som var fundet i Tobakskassen, og af Jensen var foreslaaet optaget som raadgivende Medlem af Foreningen. En anden havde som Sub-

stitut foreslaaet, at Dyret bare skulde indbydes til at tage Sæde; og herom var det, den hidsige Debat dreiede sig.

Paa Grund af Synodemødet afsluttedes Undervisningen ved Luther College lidt før den sedvanlige Tid; og Halvor fik den Glæde at være med ved Slutningsfesten og ved en Tilstelning om Aftenen for Professor Landmark, som nu skulde flytte tilbage til Norge.

Synodemødet, som var det sidste, før Samfundet blev delt i tre Distrikter, havde samlet meget Folk. Halvor Helgeson og de andre Studenter fra St. Louis blev, som Skik var, hædrede ved at optages som raadgivende Medlemmer, noget som bragte etpar af Skolegutterne til at grine til Halvor tversover Kirkegulvet forat minde ham om Debatten fra Røgeværelset.

Ved Siden af de mange gjæve Mænd, der kom som Menighedsrepræsentanter til Synodemødet, var der ogsaa enkelte besynderlige Skruer, der hjalp til at gjøre Mødet interessant for den, der ligesom vor gode Student Helgeson havde aabent Øie for det komiske. Der var saaledes en Mand, som skulde levere et Indlæg i Lærediskussionen, og som begyndte sin Tale saaledes: "Jeg er bare en Lægmand og har ingen Lærdom; men jeg har ualmindelig god Forstand og stor Skjønsomhed."

Den Mand kunde det lønne sig at blive kjendt med. Halvor slog sig ilag med ham om Kvelden efter Mødet. Da talte Manden ikke fuldt saa stivt.

"Norge det er," sagde han, "hvad jeg vil kalde for saagodtsom at sige for et Hedningeland. De lærer ikke andet end Katekisma og Spørgsmaalsboka. Jeg er et lyst Hode, ser du; men jeg har ingen Lærdom."

"Men her i Landet er det jo bedre i det Stykke," sagde Halvor.

"Aa ja. Men jeg var for gammel til at lære noget her. Og saa har vi nu saa rar en Prest, der hvor jeg lever. Han tænker bare paa at faa skrabet sammen Penge. Til det er han flink. Hver Vinter ved Nytaarstid gjør han Kalads og ber sammen dem, som skylder paa Prestelønnen. Og naar de har spist godt, saa kræver han os; og saa kan vi da for Skams Skyld ikke andet end betale. Saa sætter han Pengene ud mod høie Renter."

"De har vel været ved et Synodemøde før denne Gang?"

"Bare en Gang. Men da var jeg god til at faa igjennem et Forslag, som de havde arbeidet med i tre Aar. Jeg sa': 'Preus', sa jeg. 'Jeg gir alle norske Presterne i Amerika', sa jeg, 'Magt og Myndighed til at starte gode norske Religionsskoler', sa' jeg. Og Ottesen, — ja du kjender Ottesen paa Kaskeland, — han sagde: 'Jeg understøtter det', sa han. Og det blev antaget."

Efter Synodemødet kjørte Halvor hjem med Pastor Dahlby og forblev etpar Uger i den kjære Prestegaard. Siden han nu engang var saa nær ved, var det jo ikke mere end rimeligt, at han nogle Gange saa indom hos Andersons. Det var helst om Kveldene. Nora holdt Skole i Nærheden og var ikke hjemme om Dagen; men det var naturligvis en Sag for sig selv. Anderson selv var en oplyst Mand; og det var forat tale med ham, at Halvor gik derhen. Det traf sig imidlertid saa, at Veien ikke var saa meget længere, om han lagde den forbi Skolehuset. Og han slumpede til at gjøre det næsten hver Eftermiddag, netop ved den Tid, da Nora skulde gaa hjem. Saa fulgte det af sig selv, at han gik med hende. De talte da meget sammen om ligegyldige Ting. Og Halvor fandt, at hun for hver Dag blev mere bedaarende kjæk.

Hun havde forresten en liden Søster, som gik i Skolen, og som absolut vilde følge dem hjemover. Det var da virkelig for galt med den Ungen; umuligt at faa tale ordentlig sammen, naar hun var med. Men en Eftermiddag havde Nora sendt hende hjem først. Og tilfældigvis kom Halvor forbi den Dag ogsaa, og netop i rette Tid. Den der Skjælmen Nora saa ud, som om hun mistænkte ham for at have noget paa Hjertet. Og det viste sig ganske rigtig at forholde sig saa. Da de var kommet ned i Dalen og havde sat sig ned paa en Træstamme forat hvile et Øieblik, sagde Halvor:

"Du, Nora, lad mig fortælle dig noget. Hvis det ikke var for det, at det ved Skolen i St. Louis er Studenterne strengelig forbudt at forlove sig, saa vilde jeg have gjort dig et Spørgsmaal. Men nu faar jeg altsaa udsætte med det hele to Aar. Men det er saa meget du ved det, at da kommer jeg til at spørge; og hvad tror du, at du da kommer til at svare?"

Og Nora saa ned og hviskede:

"Jeg tror, at jeg kommer til at sige Ja."

"Det holder jeg sandelig med dig i. Ja, lad mig nu se, at du ikke imedens lar nogen komme og tage dig fra mig."

Det var det hele. Akkurat saa prosaisk var det.

Da Halvor kom hjem til Pastor Dahlby, sagde denne:

"Naa, har du nu været nede hos Anderson igjen? Du ser saa glad ud. Skal jeg kanske gratulere dig?"

Nei, Halvor forklarede, at det jo var imod Reglerne ved Skolen i St Louis, at en under Studietiden havde nogen anden Kjæreste end Theologien.

"Ja, men noget er der hændt," sagde Presten; "hvad er det for noget?"

"Aa, ikke andet end at jeg spurgte Nora, hvad hun vilde

svare, naar jeg om to Aar kommer og spørger hende, om hun vil flytte over til mig."

"Hvad svarte hun paa det da?"

"Hun troede, hun vilde komme til at svare Ja."

"Ja, det er en vakker Maade at rette sig efter Skolens Regler paa. Du behøver forresten ikke at blive ræd. I slige Ting følger man ikke Regler."

Saa maatte Halvor hjem forat besøge Far og Mor, før han skulde tilbage til St Louis.

"Det var da svært, saa længe det har taget dig at reise fra Decorah hid," sagde Far, da Halvor endelig havde indfundet sig.

"Jeg har været paa Besøg hos Pastor Dahlby," sagde Halvor. "Og saa er der noget andet, som jeg vist burde fortælle dig. I Nærheden af Prestegaarden er der en Familie, som heder Anderson; og der har jeg ogsaa været en Del af Tiden, især fordi der i Huset er en Datter, som jeg liker, og som heder Nora."

"Men kjære dig da, Gutten min! Var det ikke bedst at vente med saadant, indtil du blir tør bag Ørene? Lad mig se— hvor gammel er du?"

"Du ved da, at jeg er akkurat gammel nok, saa jeg til Høsten kan vote for Tilden til Præsident."

Da skvat det i Søren; og han glemte den der Nora og alle andre Smaating. Han kunde bare tænke med Smerte paa det, at Halvor altsaa vilde stemme paa Demokraten Tilden til Præsident.

"Hvad er det, du siger, Gut? Vil du vote for Tilden. Kanske det er sligt, du lærer i St. Louis. Troede jeg, det var Alvoret dit, saa skulde jeg — —"

"Nei vist er det ikke mit Alvor, Far. Jeg vil naturligvis vote for Hayes. Men hvad jeg vilde have sagt, var altsaa, at jeg nu er 21 Aar gammel."

"Ja, sandelig er du det. Aa, hvorledes du skræmte mig med det der om Tilden."

Og Søren var saa glad over, at Halvor dog ikke var bleven Demokrat, at han ikke havde mere at sige om Nora.

Da Halvor nu var theologisk Student, maatte han naturligvis prædike i Kirken hjemme. Alle Mennesker deromkring havde jo i Aarevis ventet paa at skulle faa høre den Sønnen til Søren Helgeson. Og Halvor holdt derfor sin ene Prædiken. Knæerne begyndte at svigte, da han kom op paa Prædikestolen og saa Far og Mor sidde paa forreste Bænk med fugtige Øine. Og lige ved dem sad Thrond og Gunhild Knudson, glade i Visheden om, at de nu skulde faa høre en, som kunde maale sig med selvaste Presten Harbitz.

Det gik ogsaa godt; og Folk syntes, det var svært, saa let som den unge Gutten havde for at tale, og saa ubegribelig godt kjendt som han var i Bibelen. De vidste ikke, at han havde arbeidet paa den Prædiken i tre Maaneder og kunde have holdt den i Søvne.

Da Halvor næste Dag besøgte sine gamle Venner, Thrond og Gunhild, blev han modtaget med større Ærefrygt end nogensinde før.

"Men du skulde vist ikke kalde ham Halvor nu længere," sagde Gunhild til Thrond. "Men haa er det, vi skal kalde dig, Halvor? Vi saa Navnet dit paa Prent i "Maanedstiende," og der stod det Stud Helgeson. Haa er det for en Slags Titulation at gi Folk, da?"

Halvor forklarede, at det skulde bare betyde det samme som Student.

"Ja, var det ikke det, jeg sa dig, Thrond, at det var det, det maatte betyde, saa det ikke var noget at bli vond for? Men jeg tror, vi faar kalde dig Halvor alligevel, jeg; for du ser, vi har kjendt dig saa længe. Det var nu mig, ved du, som tog imod dig."

"Ja, naturligvis maa dere kalde mig Halvor. Det Navnet er godt nok for mig."

"Det er rart at tænke paa, saa lærd som du er blet," sagde Thrond. "Men saa har du nu ogsaa en lærd Far. Havde jeg bare slig Lærdom som han og kunde baade læse og skrive og regne, saa vilde jeg ikke gaa her og trælle som en Farmer."

"Hvad vilde du gjøre da?"

"Aa, jeg vilde reise ned til Chicago og faa Arbeide paa Stockyarden."

Halvor tilbragte ogsaa denne Sommer med Arbeide paa Fars Farm, og Søren syntes, det næsten blev formeget af det gode, og at det ikke kunde være nødvendigt at tage i fuldt saa haardt.

Saa maatte han tilbage til St. Louis, hvor Aaret gik som det første, kun at Studeringerne nu blev mere interessante, saa han syntes, Skoleaarets Ende kom, før han var forberedt paa det. Han var igjen hjemme igjennem Sommerferien, holdt etpar Prædikener, som han havde skrevet i St. Louis, og saa ud i Midten af August sagde han til Far:

"Ja, nu kan du glæde dig i det, at dette blir det sidste Aar, du maa skaffe mig Penge. Men synes du, du nu har Raad til det, saa vilde jeg gjerne faa reise straks og lægge

Veien om Decorah, saa jeg kan faa besøge Pastor Dahlby igjen."

"Aa, det kan vel gaa an," sagde Søren. "Du faar gjøre, som du vil; men jeg synes rigtignok, du ligesaavel kunde sige, som sandt er, at det ikke er Pastor Dahlby, men en anden derborte, som du har slig Lyst til at faa tale med."

Halvor fik saaledes forvisset sig om, at alting var i Orden i Hallingsettlementet, og naaede dog frem til St. Louis i betimelig Tid.

Der var saa meget, som endnu skulde læres, at det var rent umuligt at blive færdig med det altsammen. Men han gjorde sit bedste. Prof. Walthers Foredrag for øverste Klasse hver Torsdag Aften over, hvad han kaldte "die trunkene Wissenschaft," var saa fulde af Visdom, at Halvor gjerne vilde have faaet høre dem et Aar til. Og saa hans Forelæsninger over Pastoraltheologi. De gav Studenterne et nyt Syn paa det Arbeide, som laa foran dem, og gjorde, at de, som hidtil havde været Gutter, nu blev voksne Mænd. Dennegang havde Halvor ingen Frygt for den forestaaende Eksamen. Han havde lært sin Baiers Dogmatik udenad og kunde paa Fingrene, hvad der var den rene Lære. Da han blev eksamineret, viste det sig, at han kunde oversætte et Kapitel af det gamle Testamente fra Hebraisk til Latin; at han vidste, hvorledes man skulde gaa frem i Kirketugtsager, at han kunde give en Fremstilling af Reformationens Indførelse i de skandinaviske Lande; at han kunde gjengive Indholdet af Forklaringen over det ottende Bud i Luthers store Katekismus, og at han kjendte til, hvad Kjætterne Socinus og Cochlaeus lærte angaaende det tusenaarige Rige.

Han fik derfor en Attest for, at han havde studeret Theo-

logi med stor Flid, at han havde ført en kristelig Vandel, og at han ved Eksamenen havde vist sig at være meget vel forberedt. Hvilket altsammen herved paa Fakultetets Vegne bevidnedes af C. F. W. Walther, S. S. theologiæ doctor et professor.

Halvor havde allerede gjennem Kirkeraadet faaet Kaldsbrev fra etpar nye og smaa Menigheder i Morris County i Minnesota og havde besluttet sig til at antage det. Ingen kunde mistænke ham for, at han tog det for Pengenes Skyld; thi Menighederne erklærede udtrykkelig, at de "ingen bestemt Løn kunde love; men at de dog efter Evne vilde bidrage til Prestens tarvelige Underhold."

Halvor sagde Farvel til sin "Waschtante" og andre Venner i St. Louis og reiste op til Decorah, hvor han straks blev mindet om, at han ikke længere var Skolegut, men Kandidat, idet Professor Larsen nu sagde "De" til ham. Saa ud paa Landet til Pastor Dahlby, og saa bort til Andersons. Han kunde ikke vente. Han fortalte de gamle uden Omsvøb, hvad han vilde, og de sagde, at Nora fik raade sig selv. Saa fik han fat i Nora.

"Det er naturligvis din Mening," sagde han, "at flytte med mig op til Morris County, saasnart jeg har været der og har faaet fat i et Hus deroppe."

"Hvorledes kan du vide, at det er min Mening?"

"Du har da vel ikke glemt, hvad du lovte mig sidst."

"Ja, men jeg kunde jo have forandret min Mening siden den Tid."

"Har du forandret den da?"

"Nei, det har jeg ikke."

"Aa, velsigne dig, Nora mi, saa lykkelig som du gjør mig."

Resten kan ikke gjengives paa Prent.

En Maaneds Tid derefter sad Gunhild Knudson hjemme i Springville og læste op dette for Thrond af "Kirketidende," idet hun samtidig gjorde sine Bemærkninger til det:

"Sjette Søndag efter Trefoldighed, den 28de Juli, blev Kandidat Halvor Helgeson i Red Wing ordineret til det hellige Prædikeembede af Minnesota Distrikts Formand B. J. Muus. Provstetalen blev holdt af Pastor Bøckman, der oplæste følgende af Ordinanden selv forfattede Levnetsløb:

Halvor Helgeson (Hør nu efter, Thrond!) er født den 15de Juli, 1855 i Springville, Wis., (Ja, jeg kommer det ihu, som om det var igaar), af Forældrene Søren Helgeson og Hustru Signe, født Holte. (Det der er nu forresten ikke sandt Thrond. Signe var født i Tudal, det har jeg hørt hende selv fortælle.) I Hjemmet fik han en god Opdragelse og blev 14 Aar gammel konfirmeret af Pastor Evensen. Straks derpaa blev han Høsten 1869 optagen som Elev ved Luther College i Decorah, hvor han gjennemgik det regelmæssige Kursus og derpaa dimitteredes til det theoretisk-theologiske Seminar i St. Louis, hvor han studerede i tre Aar. Ved den isommer afholdte Eksamen blev han befunden dygtig til at overtage det hellige Prædikeembede. Han har nu modtaget Kald fra Trefoldighed og Six Mile Creek Menigheder i Morris County, Minnesota."

Og Gunhild tørrede Øinene og tilføiede:

"Er det ikke rart at faa sidde her og læse om ham. Og Anne siger, at han nu skal ha forlovet sig; og hun skal være rig ogsaa. Og jeg som har kjendt ham fra den Dag, han kom til Verden."

"Ja, slige Folk," sagde Thrond, "har nok ikke vont for at faa, hvem de vil. Jeg ved Presten Harbitz, han blev gift med Datter til en Kaftein; han kaldte sig endda for — nei, nu har jeg glemt Navnet."

Pastor Helgeson.

Unge Pastor Helgeson havde arbeidet et halvt Aar i sine Menigheder. Hans Sognebørn havde modtaget ham med Velvilje; men stort andet havde de ikke havt at byde ham. Det var haardt Arbeide. Han havde maattet reise omkring vidt og bredt forat faa organiseret Menigheder blandt Nybyggerne. Nu havde han saa mange, at han bare saavidt kunde række at komme rundt til dem alle hver Maaned. Det var forresten nokſaa heldigt, da han ikke havde noget eget Hjem. Han havde maattet skrive til Far og bede om Penge til at kjøbe Hest og Kjøregreier. Han fik Pengene, men blev snydt paa Hestehandelen; saa nu maatte han rakle omkring paa de store Prærier med et elendigt Øg, der bare saavidt orkede at holde sig paa Benene. Nattelogis maatte han søge i Hytterne her og der, hvor det traf sig. De bestod ofte af bare et eneste Værelse; og naar Presten kom, fik han Plads med Manden oppe i Sengen, medens Konen og Børnene laa i "Skuvsengen" nede paa Gulvet.

Men Helgeson fandt sig i alt dette og var lige freidig. Han var velkommen overalt. Folk syntes nok, han var vel ung og noget for munter for en Prest at være; men de fandt dog hans Besøg forfriskende.

Menighederne var slemt plaget af et Utal af religiøse Industririddere, som drog om fra Hus til Hus og skræmte Folk med den evige Ild; saa Helgeson fik nok at gjøre med at reise

rundt og faa luftet ud efter dem og ved Ord og Eksempel indprente Folk, at Gud er god, og at en af de første Kristenpligter er at være glad.

Saa var der en hel Del andre Løsgjængere, som drog omkring og spekulerede i Nybyggernes Godtroenhed. Da Helgeson en Dag kom kjørende forbi et Skolehus, i hvilket han skulde prædike, fandt han, at der paa Døren var spigret en Plakat saalydende:

"En Lektjer eller Faaredrag vil blive avholt her næste Søndag eftermiddag klokken 4 af Halvor Pederson. For sit Subjekt tager han Er det sant at der er et Liv efter dette.

Faaredraget vil blive en prøve til Begge Sider af Spørgsmaalet alene belyst af Naturen uden at hente den mindste tilflugt til Bibelen. Envær som vil høre et filosofiiskt Subjekt videnskabeligt behandlet er paa det hjerteligste velkommen. Admishen 10 Cents."

Med slige lærde "Faaredragsholdere" maatte Helgeson udstaa mangen en Kamp.

Folk sagde, det var mageløst saa flink den unge Presten deres var til at komme frem i altslags Veir. Da Vinterstormene var begyndt, saa næsten ingen andre turde forlade Huset, kunde han grave sig frem gjennem Snefonnerne.

Han havde haabet, at han til Jul skulde faa et saapas stort Offer, at han vilde kunne sikre sig et lidet Hus og saa reise afsted efter Nora. Men i Juleugen var det sligt Veir, at han var næsten alene om at kave sig frem til de Skolehuse, hvori han skulde holde Gudstjeneste. Det var en haard Skuffelse.

Først etpar Maaneder senere kunde han endelig skrive til Nora, at han nu havde faaet en Prestegaard. Huset var, skrev

han, bare 16 Fod kort og 12 Fod smalt, og der var bare to smaa Værelser; men hvis hun vilde komme, kunde hun omdanne det til et prægtigt Slot for ham. Og Helgeson skrabede lidt Penge sammen og reiste nedover; og kom efter nogle Dages Forløb tilbage saa rig, som han aldrig før havde været.

Alle Folk i Menighederne maatte like Nora. Det var umuligt andet. Det var saa kjedeligt for hende at sidde hjemme alene, og derfor kjørte hun næsten altid med Manden, naar han maatte ud i sit Arbeide. Men naar de sommetider kunde faa være hjemme sammen nogle Dage, var det Fest for dem begge. Huset var saa net og rent, og Husfruen saa forførende venlig og vakker, at Halvor kunde glemme, at han nu var en værdig Prestemand, og tage Nora rundt Livet og løfte hende op og danse med hende.

"Aa, du velsignede Nora mi; jeg er saa glad som tyve Konger."

Saa gik der et Aar, og der gik to; og Menighederne havde Fred, indtil Naadevalgsstriden begyndte.

Vi vil bare aflægge et sidste Besøg hos de unge Prestefolk.

Huset var næsten ikke at kjende igjen. Der var bygget til det, saa det nu havde fire Værelser. Inde i det ene var der endog Gulvteppe. Og borte ved Ovnen stod der en Bugge. Nora og en Tjenestepige gik og stelte i Kjøkkenet. Og Nora gik ofte bort i Vinduet og saa udover Veien. Halvor var i Byen forat hente sin Far, som nu for første Gang skulde komme paa Besøg. Søren havde ikke kunnet være tilstede ved Bryllupet, og han havde saaledes endnu ikke seet sin Sønnekone.

Og der kom de nu kjørende, og Nora sprang ud forat møde dem. Hun kunde straks se, at den høie, sterke Mand med det lyse Skjeg maatte være Halvors Far. Akkurat slig vilde Hal-

vor selv komme til at se ud, naar han blev saa gammel. Hun gik bent bort til Søren og gav ham et Kys; og han holdt hende ud fra sig og saa paa hende og sagde til sig selv, at Halvors Kjærlighed sandelig ikke havde været blind.

Men der var ogsaa en anden Mand med; en liden, laaghalt gammel Mand, som nu steg ned af Vognen. Og saa sagde Halvor:

"Ja, hvem tror du, det er, Nora? Det er saamen vor gamle Nabo, Thrond Knudson, hvem jeg saa ofte har fortalt dig om. Er det ikke morsomt, at han ogsaa vilde være med?"

Da de var kommet ind og havde seet paa vesle Søren, som laa i Buggen, og havde faaet sig Mad, sad Nora og fortalte Thrond, hvor hjertelig velkommen han var. Og Thrond følte sig saaledes æret, at han maatte give sine Følelser Luft ved i Stilhed at tage en Seddel frem af Tegnebogen og lægge den hen i Buggen.

"Nu, Far," sagde Halvor, "maa du fortælle mig om alle Folk i Springville. Hvorledes staar det til med alt muligt derhjemme?"

"Aa, der er ikke meget at fortælle. Mor er frisk; og Jenny har, som du allerede ved, forlovet sig med den nye Presten vor. I Menigheden er der blet Ugreie igjen. Folk disputerer om Synergisme og Calvinisme, og hvad det er for noget altsammen, saa jeg tænker, Menigheden nok blir splittet engang til."

"Hvilken Side staar du paa da, Thrond?" spurgte Halvor.

"Jeg maa vel være med der, som Gunhild vil, for hun forstaar sig paa det. Og hun siger, hun vil staa paa samme Side som Preus. De kalder det vist Missouri eller Mississippi eller noget sligt."

"Har du samme Ugreie her i dine Menigheder?" spurgte Søren.

"Nei endnu er her noksaa fredeligt. De snakker mere om Hvedeprisen end om Naadevalget. Her er bare en Kone, som nu og da kommer forat klage over Manden sin. Hun graater og siger: 'Du ser det, at han Lasse er nu ogsaa Missisourier, ser du; saa han si'er det, at naar han bare ikke dræper sig sjøl, saa er det Vorherre, som er spansebel for, hvorledes det gaar med ham!' Men hun er ogsaa omtrent den eneste, som plager os."

"Men hvad er din Mening da, Halvor, om denne Strid om Udvælgelsen?"

"Aa, jeg har, sandt at sige, ikke havt for Vane at ligge vaagen om Natten over det Spørgsmaal. Jeg tror bare saadan i al Enfoldighed, som en vis Mand har sagt, at en ikke kan vente at blive valgt, medmindre han vil være Kandidat."

"Ja det er saa omtrent min Tro ogsaa. Det er svært til stor, pen Gut, du har. Lad mig holde ham en Stund. Hvad skal han bli da, naar han bliv stor?"

"Det er nok for tidligt til at afgjøre det endnu. Men lever vi længe nok, saa vil jeg følge min Fars Eksempel og sende ham til Luther College i Decorah."

Ende.

